

Sähköisen kilpailutusjärjestelmän käyttöönotto

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä

Pekka Maltamo

Opinnäytetyö

Toukokuu 2019

Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala

Yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen tutkinto-ohjelma, ylempi AMK

Tekijä(t) Maltamo, Pekka	Julkaisun laji Opinnäytetyö, YAMK	Päivämäärä Toukokuu 2019
	Sivumäärä 105	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Sähköisen kilpailutusjärjestelmän käyttöönotto Jyväskylän koulutuskuntayhtymä		
Tutkinto-ohjelma Yrittäjyys ja liiketoimintaosaaminen, YAMK		
Työn ohjaaja(t) Hannu Juntunen		
Toimeksiantaja(t) Jyväskylän koulutuskuntayhtymä		
Tiivistelmä <p>Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää kokemuksia sähköisen kilpailutusjärjestelmän käyttöönotosta sekä selvittää ja kehittää Jyväskylän koulutuskuntayhtymässä käytössä olevia hankintamenettelyjä. Jyväskylän koulutuskuntayhtymä otti käyttöön vuoden 2018 alussa julkisten hankintojen kilpailuttamiseen tarkoitettun Cloudia Kilpailutuksen. Sähköisen kilpailutusjärjestelmän käyttöönotolle tuli osittain vaatimukset lainsäädännöstä, sillä lain mukaan hankintayksiköiden tulee vastaanottaa tarjoukset ja toimittaa myös muu hankintamenettelyyn liittyvä tietojenvaihto sähköisesti.</p> <p>Tutkimus toteutettiin toimintatutkimuksena, koska kyseinen tutkimusmenetelmä soveltuu hyvin organisaatioiden toiminnan kehittämiseen. Aineiston keruu tapahtui havainnoinnalla, koska siten saatiin tietoa ihmisten todellisista käsityksistä eri tilanteissa. Tutkimuksen tekijä oli tutkimuksessa aktiivisena osallistujana. Tutkimusta täydennettiin tutkimuksen lopussa toteutetulla kyselyllä, joka lähetettiin hankintoihin osallistuvilla henkilöillä, ensisijaisesti esimiesasemassa oleville.</p> <p>Tutkimuksen tulokset osoittavat, että kokemukset sähköisen kilpailutusjärjestelmän käyttöönotosta ovat olleet myönteisiä. Sähköisen kilpailutusjärjestelmän käyttöönotto Jyväskylän koulutuskuntayhtymässä onnistui, ja järjestelmää käytetään hankintaohjeen mukaisesti. Toimintatutkimuksella saatiin aikaan haluttua muutosta hankintojen kilpailuttamiseen.</p> <p>Tutkimuksen hyötyjä toimeksiantajalle ovat erilaisten aiemmin käytössä olleiden hankintakäytänteiden yhdenmukaistaminen ja uusien hankintojen toteuttaminen hankintaohjeistuksen mukaisilla menettelytavoilla tiettyjen vastuuhenkilöiden tekeminä. Sähköisen kilpailutusjärjestelmän ansiosta aiemmat kilpailutukset ja niihin liittyvät dokumentit ovat kaikkien hankintoja tekevien käytettävissä ja hyödynnettävissä.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Julkiset hankinnat, sähköinen kilpailutusjärjestelmä, tietojärjestelmän käyttöönotto, Saas-palvelu, toimintatutkimus		
Muut tiedot		

Author(s) Maltamo, Pekka	Type of publication Master's thesis	Date May 2019 Language of publication: Finnish
	Number of pages 105	Permission for web publication: x
Title of publication Implementation of an electronic tendering system Jyväskylän Educational Consortium		
Degree programme Master's Degree Programme in Entrepreneurship and Business Competence		
Supervisor(s) Hannu Juntunen		
Assigned by Jyväskylän Educational Consortium		
Abstract <p>The aim of the study was to examine the experiences related to the implementation of an electronic tendering system and to clarify and develop the procurement procedures used by the Jyväskylän Educational Consortium. At the beginning of 2018, the Jyväskylän Educational Consortium introduced the Cloudia Competition system for public tendering. The implementation of the electronic tendering system was partly required by legislation because according to the law, procurement units must receive tenders electronically as well as electronically exchange other information related to the procurement procedure.</p> <p>The study was carried out as action research because this research method is well suited to the development of organizations. The data was collected by using observation because in this way, realistic information could be obtained about people's opinions in different situations. The author was an active participant in the study. The study was complemented by a survey carried out at the end of the study. The survey was sent to those involved in procurement, primarily to supervisors.</p> <p>According to the results, the experiences of using the electronic competition system were positive. The implementation of the electronic tendering system in the Jyväskylän Educational Consortium was successful, and it was used in accordance with the procurement guidelines. The action research produced the desired change in the tendering process for procurement.</p> <p>The benefits of the research to the organization were the harmonization of various existing procurement practices. Future procurements will be carried out in accordance with the procedures set out in the procurement guidelines and by certain specified persons. By using the electronic tendering system, previous bidding and related documents are available and usable by all purchasers.</p>		
Keywords/tags Public procurement, electronic tendering system, implementation of data system, SaaS service, action research		
Miscellaneous		

Sisältö

1 Hankinnat - suurin yksittäinen kustannustekijä.....	3
2 Toimeksiantaja Jyväskylän koulutuskuntayhtymä	8
3 Tutkimusasetelma	10
3.1 Laadullinen tutkimus	11
3.2 Havainnointi	16
3.3 Kysely.....	18
3.4 Aineistoanalyysi.....	19
3.5 Tutkimuksen luotettavuus	21
4 Julkiset hankinnat	23
4.1 Julkiset hankinnat ja hankintayksiköt	24
4.2 Suomen hankintalainsäädäntö.....	31
4.3 Koulutuskuntayhtymän hankintaohje.....	42
5 Tietojärjestelmä	43
5.1 Sähköiset kilpailutusjärjestelmät	47
5.2 Cloudia Kilpailutus	48
6. Tulokset	60
6.1 Tutkimuksen toteutus	60
6.2 Tutkimustulokset.....	62
7 Johtopäätökset ja pohdinta	68
Lähteet	73
Liitteet	77
Liite 1. Jyväskylän koulutuskuntayhtymän hankintaohje	77
Liite 2. Kyselylomake	96
Liite 3. Kyselyn tulokset	100

Kuviot

Kuvio 1. Jyväskylän koulutuskuntayhtymän organisaatio, Gradia 2018	8
Kuvio 2. Toimintatutkimuksen syklisyyden periaate	15
Kuvio 3. EU-kynnysarvot	26
Kuvio 4. Yleinen suorituskyky, European Commission 2018.	30
Kuvio 5. Hankintailmoitusohjelmat	51
Kuvio 6. Hankintailmoituksen laatiminen (EU-/kansallinen ilmoitus)	52
Kuvio 7. Valintaperusteet	53
Kuvio 8. Hankintailmoituksen julkaisu	54
Kuvio 9. Vahvistus julkaistusta hankintailmoituksesta	54
Kuvio 10. Tarjouspalvelu	55
Kuvio 11. Tarjouksen lähettäminen	56
Kuvio 12. Tarjousten avaus.....	57
Kuvio 13. Tarjousten pisteytys ja valinta.....	58
Kuvio 14. Tilaajaavastuureportti.....	58
Kuvio 15. Dokumentaatio.....	59
Kuvio 16. Vastaajien rooli hankinnoissa.....	65
Kuvio 17. Cloudian käytön toistuvuus.....	65
Kuvio 18. Hankintaohjeeseen tutustuminen	65
Kuvio 19. Pienhankintojen tekijät.....	66
Kuvio 20. Cloudian käyttöönotosta tiedottaminen.....	66
Kuvio 21. Cloudian käyttö	67
Kuvio 22. Suhtautuminen Cloudian käyttöönottoon	67
Kuvio 23. Yleisarvosana Cloudiasta.....	68

1 Hankinnat - suurin yksittäinen kustannustekijä

Sekä yksityisten yritysten että julkisen sektorin organisaatioiden suurimman yksittäisen kustannuserän muodostavat ulkopuoliset hankinnat. Niiden kokonaisuuden johtaminen, hallinta ja kehittäminen ovat keskeisiä liiketoiminnan kannattavuuden ja menestymisen kannalta. Yksityisen yrityksen kustannuksista 50 - 80 % saattaa tulla ulkopuolelta hankituista tavaroista, materiaaleista sekä palveluista, joten ne muodostavat merkittävän kannattavuuteen vaikuttavan kustannustekijän. Epäsuorat hankinnat huomioiden luku kasvaa vieläkin suuremmaksi. Myös julkisissa organisaatioissa hankintojen osuus on merkittävä, n. 50 % kustannuksista. Menestyvät yritykset ymmärtävät hankinnan ja toimittajamarkkinoiden merkityksen oman yrityksen tulevaisuuden ja kilpailuedun kehittymisen kannalta. Asiakkaat saattavat arvostaa yrityksen tuotetta sen sisältämien, ulkopuolelta hankittujen laadukkaiden komponenttien perusteella. Hyvällä markkinatuntemuksella ja hyvillä toimittajavalinnoilla voidaan saada käyttöön ennen kilpailijoita uutta teknologiaa tai markkina-alueita paikallisten toimittajien myötä. (Iloranta & Pajunen-Muhonen 2018, 21 – 26.)

Kansainvälisten markkinoiden avautuminen mm. Euroopan unionin laajentuessa parin viime vuosikymmenen aikana on mahdollistanut eri maiden osaamisen ja vahvuuksien hyödyntämisen myös hankinnoissa. Tehokkaiden tietoverkkojen ansiosta yritykset voivat kommunikoida keskenään globaalisti reaaliajassa. Erilaiset tuotannonohjausjärjestelmät hoitavat ympäri vuorokauden tilauksia ja toimituksia ympäri maapalloa. Tietoverkot ovat lisänneet läpinäkyvyyttä, ja hankintoja tekevät pääsevät vertailemaan oman tuotannon tarvitsemien tuotteiden hintoja eri lähteistä. Yritykset voivat etsiä aktiivisesti uusia toimintatapoja ja seurata markkinoita varmistaen, että toimittajien palvelujen hinta- ja laatu pysyy kilpailukykyisenä. Tietoverkot edistävät näin uusien teknologioiden ja innovaatioiden leviämistä. (Iloranta & Pajunen-Muhonen 2018, 67 – 70.)

Perinteisen liiketoiminnan käsityksen mukaan hankinta tarkoitti ostamista mahdollisimman halpaan hintaan, mihin liittyvät myös suuret volyymit. Toimintatapa sai alkunsa pitkälti Henry Fordin kehittämästä autojen sarjatuotannosta ja siihen liittyneestä varastoinnista.

Japanilaisesta autoteollisuudesta alkunsa saanut kehitys johti siihen, että alihankkijoihin alettiin suhtautua uudella tavalla. Eurooppalaiset ja amerikkalaiset autonvalmistajat kiinnostuivat Toyotan valmistamien autojen korkeasta laadusta. Kävi ilmi, että Toyotalla oli täysin erilainen suhtautuminen alihankkijoihin. Toyotan periaatteen mukaan: ”Kunnioita yhteistyökumppaneilla ja alihankkijoilla laajennettua verkostoa tarjoamalla heille haasteita ja auttamalla heitä kehittymään.” Toyota vaatii alihankkijoiltaan yhtä laadukasta toimintaa kuin omilta tehtailtaan, mutta osallistuu myös konkreettisesti kumppaniensa kehittämiseen. Tällä tavoin alihankkijat ovat päässeet ”Toyotan perheeseen”, ja siten on muodostunut hyvin pitkäkestoisia kumppanuuksia. (Liker 2013, 199 – 216.)

Toimitusketjun hallinta otettiin terminä käyttöön 1980-luvun puolivälissä. Se oli seurausta valmistajien toimintatavan muutoksesta, jonka mukaan alettiin luoda kumppanuuksia toimittajien ja asiakkaiden kesken. Termillä tarkoitetaan kaikkien toimitusketjuun osallistuvien toimittajien, jakelijoiden, alihankkijoiden ym. liikekumppaneiden yhdistämistä ja koko ketjun tehokasta hallinnointia. (Mehmeti 2016, 483.)

Nykyaikaisen hankintatoimen tehtäviä voidaan kuvata käsitteellä ulkoisten resurssien johtaminen. Hankinnoista vastaavilla tulee olla strategista näkemystä, hyviä verkostoja, ongelmien ratkaisukykyä sekä analyyttisiä taitoja. Perinteisessä hankintaroolissa hankintatoimi hoitaa edelleen tavaroiden, toimittajien, ratkaisujen ja palveluiden hankintaa. Voidakseen hoitaa tehtävää, sen on hallittava myös liiketoimintaympäristön muutokset ja toimittajamarkkinat. Sille kuuluu jatkuva tutustuminen mahdollisten tulevien toimittajien uusiin teknologioihin ja palveluihin sekä niiden arviointiin soveltuvuudesta yrityksen tarpeisiin. Hankintatoimi on vastuussa toimittajasuhteiden kehittämisestä ja johtamisesta muodostamalla selkeästi määritellyt toimintatapoja toimittajayhteistyölle. Sille kuuluu myös osallistuminen toimittajien tuotteiden ja toiminnan kehittämiseen. Samalla edesautetaan niiden taloudellista kasvua ja tuotteiden laatua sekä toimitusten sujuvuutta. Hankintatoimen tavoitteena on luoda luottamuksellisia pitkäkestoisia ostaja-toimittajasuhteita ja kehittää niitä. Yrityksen omaa joustavuutta ja ketteryyttä parannetaan tehokkaalla toimittajaverkoston hyödyntämisellä, johtamisella ja muokkaamisella.

Julkiset hankinnat eroavat yksityisten yritysten hankinnoista siinä, että niitä säädel-
lään lainsäädännöllä. Hankintalainsäädännöllä pyritään varmistamaan julkisten han-
kintojen periaatteiden, avoimuuden, syrjimättömyyden ja tasapuolisuuden, toteutu-
minen. Julkisia hankintayksiköitä ohjataan ympäristöystävällisten ja sosiaalisesti kes-
tävien hankintojen tekemiseen. Sen avulla tavoitellaan laadukkaita ja hinnaltaan kil-
pailukykyisiä tuotteita ja palveluja kansalaisille.

Hankintalainsäädännön tavoitteena on tehostaa julkisten varojen lainmukaista käyt-
töä. Sääntelyllä määrätään menettelytavat, joilla julkisen hankinnan pitää tapahtua
suhteessa sen ennakoituun arvoon. Toisaalta lainsäädäntö rajoittaa julkisten toimijoi-
den nopeita reagointimahdollisuuksia esim. toimittajamarkkinoilla tapahtuviin muu-
toksiin. Tarjoajien näkökulmasta lainsäädännöllä ohjattu hankintojen sääntely tarjoaa
erilaisia oikeussuojakeinoja, kuten mahdollisuuden valittaa hankintayksikön ratkai-
suista markkinaoikeuteen.

Julkiset hankinnat ovat samojen muutospaineiden alla kuin yksityisetkin. Hankinta-
lainsäädännön ja toisaalta toimittajakentän ja liiketoimintaympäristön muutosten
tuntemus on välttämätöntä julkisia hankintoja tekeville toimijoille. Haasteita aiheut-
tavat lainsäädännön asettamat vaatimukset yhdistettynä lisääntyviin vaatimuksiin
julkisten varojen kohdentamisesta kestäviin ja laadukkaisiin tuotteisiin ja palveluihin
sekä tehokkaampaan julkisten varojen käyttöön.

Julkisia hankintoja tekevien kouluttautumistarpeet ovat vähintäänkin yhtä suuret
kuin yksityisissä yrityksissä toimivien. Vastuullisuuden ottaminen mukaan hankintoi-
hin on tuonut mukanaan omat haasteensa. Ympäristöllisen vastuun edellyttäminen
tarjotuissa tuotteissa on ollut mukana tarjouspyynnöissä jo useampia vuosia, mutta
sosiaalinen vastuu on uusi vaatimus. Tavoitteisiin pääsemiseksi on tärkeää käydä
myös yritysten kanssa toimivaa vuoropuhelua. Esillä on ollut myös ajatus siirtymisestä
julkisissa palveluhankinnoissa suoriteperusteisuudesta tulosperusteisuuteen. Hankin-
nan maksuperusteeksi olisikin määritelty tulokset. Nämä kaikki uudet vaatimukset
edellyttävät hankintoja tekeviltä uusia innovatiivisia ratkaisuja ja vaativat alussa yli-
määräistä työtä.

Hankintoja on käsitelty useissa opinnäytetöissä sekä muissa tutkimuksissa ja selvityksissä. Pääpaino opinnäytetöissä on kohdeyrityksen hankintojen nykytilan selvittämisessä ja kehittämisessä. Opinnäytetyöt käsittelevät sekä yksittäisten yritysten että julkisten organisaatioiden, kuten kaupunkien ja oppilaitosten hankintamenettelyjä ja niiden kehittämistä. Myös julkisten hankintojen kilpailuttamista käsitellään opinnäytetöissä. Valtiovarainministeriön vuonna 2016 julkaisemassa valtion hankintatoimen kehittämishankkeen eli HANKO-hankkeen loppuraportissa on toimenpide- ja kehittämisehdotuksia valtion hankintoihin.

Tämän opinnäytetyön kohteena olevaa Cludia-kilpailutusjärjestelmää on käsitellyt Markku Kuismin opinnäytetyössään: ”Sähköinen kilpailutusjärjestelmä Cludia” (Kuismin 2017). Hänen opinnäytetyönsä keskittyy järjestelmän tekniseen toimintaan ja sen parannusehdotuksiin, jotka perustuvat muiden käyttäjien kokemuksiin.

Julkisia hankintoja käsitteleviä ulkomaisia artikkeleita ovat mm. ”Improving purchasing's contribution: The purchasing strategy of buying council” (Murray 2001), ”Measuring efficiency in international public procurement” (Kumar, Nair & Piecha 2015) sekä ”Measuring procurement performance in Europe” (Flynn 2018).

Eri käyttötarkoituksiin suunnatut tietojärjestelmät ovat hyvin suosittu tutkimusaihe. Tietojärjestelmien käyttöönottoon ja siihen liittyviä sekä teknisiä haasteita että käyttäjien muutosvastarintaa käsitellään useissa opinnäytetöissä, pro gradu-tutkielmissa ja tieteellisissä artikkeleissa.

Opinnäytetyön aihe ja sille asetetut tavoitteet liittyvät keskeisesti Jyväskylän koulutuskuntayhtymän hankintatoimen kehittämiseen sekä hankintojen ohjaukseen sekä yhdenmukaistamiseen. Vuoden 2017 alussa astui voimaan uusi laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (myöh. hankintalaki), ja sen muutokset päivitettiin vuonna 2018 voimaan tulleeseen koulutuskuntayhtymän hankintaohjeeseen, jossa viitataan mm. sähköiseen kilpailutuksen käyttöön. Opinnäytetyön tavoitteena on kuvata sähköisen Cludia kilpailutusjärjestelmän käyttöönoton prosessia koulutuskuntayhtymän yhteiseksi työvälineeksi koulutuskuntayhtymän hankintaohjeen mukaisten hankintojen kilpailutuksissa.

Julkiset hankinnat ovat minulle aiheena hyvin omakohtainen ja tärkeä, sillä siirryin vuoden 2018 alussa koulutuskuntayhtymän hankinta-asiantuntijan tehtävään. Olin aiemmin logistiikka-alan koulutuspäällikkönä ja sen myötä jo hoitanut monenlaisia palvelu- ja tavarahankintojen kilpailutuksia. Toimin myös ClouDia-kilpailutusjärjestelmän pääkäyttäjänä.

ClouDia-kilpailutusjärjestelmällä on mahdollisuus julkaista pienhankintailmoituksia, kansallisen kynnysarvon ylittäviä sekä EU-kynnysarvon ylittäviä ilmoituksia HILMAssa, josta ne siirtyvät automaattisesti edelleen TED-järjestelmään. Järjestelmä mahdollistaa täysin sähköisen hankintadokumenttien hallinnan ja luopumisen perinteisistä tarjouspyyntöasiakirjoista, joita on lähetetty palvelun- tai tavarantoimittajille hankinnan koon mukaan suoraan tai julkaistu HILMA-ilmoituksen liitteinä. Hankintailmoitusten laatiminen ClouDian avulla on selkeää ja vaiheittain etenevää, jolloin virheiden mahdollisuus pienenee. Järjestelmä huolehtii siitä, että pakolliset tiedot on syötetty hankintailmoitukseen ja tarjouspyyntöön. Saatavat tarjoukset ovat samanmuotoisia ja helposti vertailtavia. Lisäksi kaikki dokumentit arkistoidaan automaattisesti ja ne ovat hyödynnettävissä esimerkiksi uuden tarjouspyynnön pohjana tulevissa kilpailutuksissa.

Opinnäytetyön aihe on Jyväskylän koulutuskuntayhtymän hankintatoimen kannalta merkityksellinen myös siksi, että 18.10.2018 lähtien EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa kaikkien hankintayksiköiden tulee vastaanottaa tarjoukset ja toimittaa myös muu hankintamenettelyyn liittyvä tieto sähköisesti. Koulutuskuntayhtymän hankintoja ei ole resurssipulan takia juurikaan viime vuosina hallinnoitu keskitetysti, jolloin eri tulosalueet ovat toteuttaneet omat hankintansa omien käytänteidensä mukaisesti. Tavoitteena on kouluttaa henkilökuntaa järjestelmän käyttöön, sillä Jyväskylän koulutuskuntayhtymän kokoisessa organisaatiossa järjestelmän käyttö ei voi yhden tai kahden henkilön varassa.

Opinnäytetyöhön liittyvän toimintatutkimuksen tavoitteena on järjestelmän käyttöönotto organisaatiossa ja samalla kerätä käyttäjien kokemuksia järjestelmästä sekä selvittää käyttöönottoon liittyneet mahdolliset haasteet. Järjestelmässä olevaa tietoa toteutuneista kilpailutuksista voidaan hyödyntää tulevissa kilpailutuksissa. Tärkeää

on myös, että ulkopuolisille palvelujen- ja tavaroidentoimittajille muodostuisi vaikutelma hankintojen huolellisesta suunnittelusta ja kokonaisuuksien hallinnasta.

2 Toimeksiantaja Jyväskylän koulutuskuntayhtymä

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradian omistaa 12 Keski-Suomen kuntaa. Gradia hoitaa toisen asteen koulutusta Keski-Suomessa. Jyväskylän koulutuskuntayhtymän organisaatio uudistettiin 1.1.2018 alkaen. Uudessa muodossaan se kokoaa ammatillisen koulutuksen järjestämistä ja vastaa paremmin 1.1.2018 voimaan tulleen ammatillisen koulutuksen uuden lainsäädännön luomaan tilanteeseen. Organisaation uudistuksella pyrittiin tehostamaan yhteisten palveluiden tuottamista koulutuksen rahoituksen merkittävän vähenemisen vuoksi – ammatillisen koulutuksen rahoitusleikkauksen myötä kuntayhtymän toimintatuotot pienenevät 9,3 milj. euroa vuodesta 2016. Vuonna 2017 Gradian ulkoiset toimintatuotot olivat 97,3 milj.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradian organisaatio 1.1.2018 –

Kuvio 1. Jyväskylän koulutuskuntayhtymän organisaatio, Gradia 2018

Uudessa organisaatiossa Gradian ammatillista koulutusta antavat oppilaitokset ovat Gradia Jyväskylä ja Gradia Jämsä. Koulutuskuntayhtymä järjestää myös Jyväskylän luokikoulutuksen, ja siitä huolehtivat Jyväskylän Lyseon lukio, Schildtin lukio ja Jyväskylän aikuislukio.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymän tukitoiminnoista huolehtivat Gradian sisäiset palvelut, Gradia-kiinteistöt ja Gradia-ravintolat. Jyväskylän koulutuskuntayhtymän laaja tutkintorakenne ja koulutustarjonta tarjoavat monien eri alojen ammatillisia perustutkintoja, ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja. Kaikkiaan koulutuskuntayhtymä tarjoaa lähes 130 eri ammatillisen koulutuksen tutkintoa. Gradia Jyväskylä järjestää myös perusopetusta ja taiteen perusopetusta. Gradiassa on opiskelijoita yli 24 000 ja henkilöstöä noin 1 100 (Jyväskylän koulutuskuntayhtymän tilinpäätös- ja toimintakertomus 2017).

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä kuuluu Lain julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (hankintalaki) soveltamisalan piiriin. Hankintatoimen tehtävänä on tukea kuntayhtymän perustehtävää. Painopisteinä ovat hankinnat, joilla saavutetaan suurimmat laadulliset ja taloudelliset vaikutukset. Hankintatoiminnan tavoitteena on hankkia tavarat ja palvelut riittävän laadukkaina ja mahdollisimman kustannustehokkaasti sekä saada ne käyttäjilleen oikea-aikaisesti. Kustannustehokkuudessa huomioidaan erityisesti sisäiset hankintakustannukset, jotka pyritään minimoimaan hankintoihin käytettävän työmäärän kautta. Hankintojen suunnittelussa huomioidaan hankinnan elinkaarikustannukset ja elinkaaren aikainen sisäinen työmäärä, varastointi, logistiikka ja transaktiokustannukset. Hankintojen dokumentointia, tilastointia ja seuranta kehitetään hankintojen ohella hankintapäällikön toimesta. Yksittäistä laajempaa hankintaa varten voidaan tarvittaessa perustaa hankintaryhmä. Jyväskylän koulutuskuntayhtymä käytti vuonna 2017 n. 24 miljoonaa euroa ulkoisten palvelujen, aineiden ja tarvikkeiden hankintaan (Jyväskylän koulutuskuntayhtymän tilinpäätös- ja toimintakertomus 2017).

Hankintojen tyyppin mukaan hankintoja tehdään itse kilpailuttamalla eri menetelmillä tai hyödyntämällä puitesopimuksia. Koulutuskuntayhtymä on liittynyt useisiin KL-

Kuntahankinnat Oy:n kilpailuttamiin sopimuksiin. Puitesopimuksissa tehdään yhteistyötä myös Jyväskylän kaupungin kilpailuttamispalvelujen kanssa. Jos tarjolla ei ole koulutuskuntayhtymän tarpeisiin soveltuvaa valmista puitesopimusta, kilpailutetaan oma puitesopimus. Puitesopimukset tehdään koko kuntayhtymän laajuisiksi.

Uuden organisaation myötä myös hankintatoimea on järjestelty uudelleen nimeämällä hankinta-asiantuntija ja ottamalla käyttöön sähköinen Cludia-kilpailutusjärjestelmä sekä päivitetty hankintaohje, jolla ohjeistetaan tarkemmin hankintamennettelyjä ja pyritään myös yhdenmukaistamaan niitä.

3 Tutkimusasetelma

Opinnäytetyön tutkimusongelmana on kuvata, miten sähköisen Cludia-kilpailutusjärjestelmän käyttöönotto Jyväskylän koulutuskuntayhtymässä on toteutunut. Tutkimusongelmaan haetaan vastausta tutkimuskysymyksellä: Millaiset ovat olleet kokemukset sähköisen kilpailujärjestelmän käyttöönotosta?

Opinnäytetyön rajausta on tehty siten, että teoriaosassa käsitellään lakia julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016) ja sen sääntelyä julkisten hankintojen kilpailuttamiseen Jyväskylän koulutuskuntayhtymän ja opinnäytetyön tekijän työnkuvan näkökulmasta. Hankintalaista käsitellään keskeisiä säädöskohtia, jotka ohjaavat yleisimpiä koulutustoiminnan ylläpitämiseen tarvittavia tavara- tai palveluhankintoja. Vuonna 2018 n. 25 % koulutuskuntayhtymän toimintakuluista muodostui edellä mainituista hankinnoista. Hankintalain 12. luvun sosiaali- ja terveystalvet sekä muut erityiset palveluhankinnat, jotka on lueteltu hankintalain liitteessä E, on jätetty käsittelyn ulkopuolelle, koska ne ovat pääosin valtion ja kuntien tekemiä hankintoja. Poikkeuksen tekevät em. ryhmään kuuluvat opetuspalvelut, joita ostetaan myös koulutuskuntayhtymään, mutta joiden kynnysarvo 400 000 euroa palvelua kohden ei ylitä eivätkä niiden hankinnat siten kuulu hankintalain piiriin. Rakennusurakoihin liittyviä hankintoja ei myöskään käsitellä, koska Jyväskylän koulutuskuntayhty-

män kiinteistöistä vastaa Gradia-kiinteistöt liikelaitos. Rakennusurakoiden kilpailuttamisessa se käyttää ulkopuolisia näihin kilpailutuksiin erikoistuneita konsultteja. Rakennusurakoihin mahdollisesti liittyviä käyttöoikeussopimuksia ei koulutuskuntayhtymällä ole käytössä.

Toinen julkisia hankintoja ohjaava laki, Laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1398/2016), on myös rajattu käsittelyn ulkopuolelle, koska se koskee vain em. erityisaloja.

Julkisia hankintoja käsitellään Euroopan unionin näkökulmasta; mikä niiden merkitys on taloudellisesti, miten EU ohjaa lainsäädäntöä ja miten ohjaus näkyy Suomen hankintalainsäädännössä. Sähköinen Cloudia-kilpailutusjärjestelmä esitellään tyypillisen hankintailmoituksen laatimisen ja saapuneiden tarjousten käsittelyn muodossa.

Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää Jyväskylän koulutuskuntayhtymän hankintatoimea selvittämällä käytössä olleita hankintamenettelyjä sekä edistää sähköisen Cloudia-kilpailutusjärjestelmän käyttöönottoa. Samalla hankintamenettelyjä yhentämällä edistetään hankintaprosessien vakiintumista. Se edellyttää myös hankintoja tekevien henkilöiden osaamisen kehittämistä julkisia hankintoja ohjaavien säästöjen ja koulutuskuntayhtymän hankintaohjeen tunnettavuutta lisäämällä.

3.1 Laadullinen tutkimus

Tutkimuksessa käytettävän tutkimusotteen eli lähestymistavan valintaan vaikuttaa tutkimusongelma; tutkijan tulee valita sellainen tutkimusote, jolla voidaan tuottaa se tieto, jolla tutkimusongelmaan ja siitä johdettuun tutkimuskysymykseen saadaan vastaus. Tutkimusotteella tarkoitetaan käytettävien menetelmien kokonaisuutta, jolla aineisto kerätään, analysoidaan ja tulkitaan. Karkeasti tutkimusotteet jaetaan määrälliseen eli kvantitatiiviseen ja laadulliseen eli kvalitatiiviseen lähestymistapaan. (Kananen 2015, 63 - 65.)

Määrällisessä tutkimuksessa tutkittavaa kohdetta kuvataan ja tulkitaan tilastojen ja numeroiden avulla. Havaintoaineiston on sovelluttava määrälliseen ja numeeriseen

mittaamiseen. Määrälliselle tutkimukselle on ominaista, että se perustuu usein aiempiin tutkimuksiin ja testaa tai vahvistaa aikaisempia teorioita. Aineisto kerätään tyypillisesti kyselyllä, johon liittyy koehenkilöiden valinta laaditun otantasuunnitelman mukaisesti. Ensin määritellään tutkimuksen perusjoukko, josta otos muodostaa lopulliset osallistujat. Aineistona voidaan käyttää myös valmiita tilastoja. Kerätty aineisto muutetaan tilastollisesti käsiteltävään muotoon, josta päätelmät tehdään tilastolliseen analyysiin perustuen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2014, 139 – 140.)

Laadullisella tutkimuksella pyritään kuvaamaan ja ymmärtämään todellista elämää, ja tutkimusaineistoa tarkastellaan havaintoina yhdestä ainoasta tai muutamasta tutkimuksen kohteeksi valitusta ilmiöstä. Laadulliselle tutkimukselle on tyypillistä aineistolähtöisyys ja kerätyn aineiston ilmaisullinen rikkaus, monitasoisuus ja kompleksisuus, mikä mahdollistaa monenlaisen tarkastelun. (Alasuutari 2011, 84.)

Laadullisella tutkimuksella voidaan tutkia yksittäistä tapausta, josta pyritään saamaan mahdollisimman paljon yksityiskohtaista ja intensiivistä tietoa. Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on löytää ja tuoda julki uusia tosiasioita ja siten luoda tutkittavaa ilmiötä kuvaavaa teoriaa. Aineisto kerätään tutkimukseen valittujen henkilöiden haastatteluilla ja havainnoinnilla sekä aiheeseen liittyviä tekstejä ja mahdollisia aikaisempia tutkimustuloksia analysoimalla. Määrälliseen tutkimukseen verrattuna pieni kohdejoukko valitaan tarkoituksenmukaisesti siten, että se osaa kertoa tutkittavasta ilmiöstä. Aineiston keruu tapahtuu luonnollisissa, todellisissa olosuhteissa. Hirsjärvi ym. esittelevät teoksessaan 26 laadullisen tutkimuksen lajia, joita yhdistelemällä tutkija voi luoda oman tutkimusmetodin. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2014, 161 – 165.)

Laadullista ja määrällistä menetelmää on vaikea selkeästi erottaa toisistaan, eivätkä ole toisiaan poissulkevia, vaan ne täydentävät toisiaan siten, että esimerkiksi haastatteluilla saatua tietoa täydennetään kyselyllä kerätyn ja tilastollisin menetelmin analysoidun tiedon avulla. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2014, 136 – 137.)

Tämän opinnäytetyön tutkimusotteena käytetään laadullista tutkimusta, joka toteutetaan osallistuvana toimintatutkimuksena. Toimintatutkimus soveltuu hyvin lähestymistavaltaan tähän opinnäytetyöhön, koska sen avulla pyritään tutkimuksellisin kei-

noin vaikuttamaan tutkimuskohteen toimintatapoihin. Tässä tutkimuksessa aktiivisina osallistujina ovat hankintoihin osallistuvat budjettivastuulliset esimiehet, jotka toimivat käytännön toimijoina koulutuskuntayhtymän hankinnoissa. Tavoitteena olevan toimintojen kehittämisen onnistumisen kannalta on parempi, että tutkimuksen kohdejoukko osallistuu kehittämistyöhön, kuin että kehittämisajatuksat tulevat pelkästään ulkopuoliselta.

Tutkimusmenetelmä soveltuu erityisen hyvin organisaatioiden toiminnan kehittämiseen ja se on ongelmakeskeistä sekä vahvasti käytäntöön suuntautuvaa. Työelämässä siitä käytetään myös nimeä kehittävä työntutkimus. Toimintatutkimuksen käytännölläheisyydestä johtuen sen tulee tavoittaa tavalliset ihmiset ja heidän arkinen toimintansa. Toimintatutkimukseen liittyy myös riski, että muutos voi jäädä tapahtumatta. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 58 – 59.)

Toimintatutkimuksella etsitään ratkaisuja erilaisiin ongelmiin, kuten teknisiin, yhteiskunnallisiin, sosiaalisiin, eettisiin tai ammatillisiin. Tutkimukseen otetaan mukaan aktiivisiksi osallistujiksi tutkittavat eli työntekijät. Toimintatutkimukselle on ominaista vahva käytäntöön suuntautuminen, ongelmakeskeisyys sekä tutkittavien ja tutkijan roolit aktiivisina toimijoina sekä heidän yhteistyö. Toimintatutkimuksella pyritään tutkimuksen avulla reaaliaikaisesti käytännön muutokseen kehittämällä sitä jollakin tavalla samalla muistaen, että kyseessä on myös tutkimus. Vaikka halutut käytännön muutokset eivät onnistuisikaan, toimintatutkimuksessa tuotetaan kuitenkin aineistoa ja sen pohjalta uutta tutkimuksellista tietoa. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009, 41 – 42.)

Toimintatutkimuksen tavoitteena olevien muutosten aikaansaamiseksi tutkijan on päästävä mukaan tutkimuksen kohteena olevan yhteisön nykyiseen, vallitsevaan käytäntöön. Tämä edellyttää, että tutkijalla täytyy olla tutkimuksen kohteena olevan yhteisön luottamus ja keskusteluyhteys heidän kanssaan. Tutkijalla on oltava halua, taitoa ja kykyä tehdä toimintatutkimusta, jolla saadaan aikaan ratkaisuja käytännön ongelmiin. (Kuula 1999, 207 – 208.)

Sen sijaan, että muutosta lähestyttäisiin yksilön ponnistuksena, toimintatutkimus tunnistaa ryhmän merkityksen ihmisen vuorovaikutusverkkona, joka toimii yhdessä

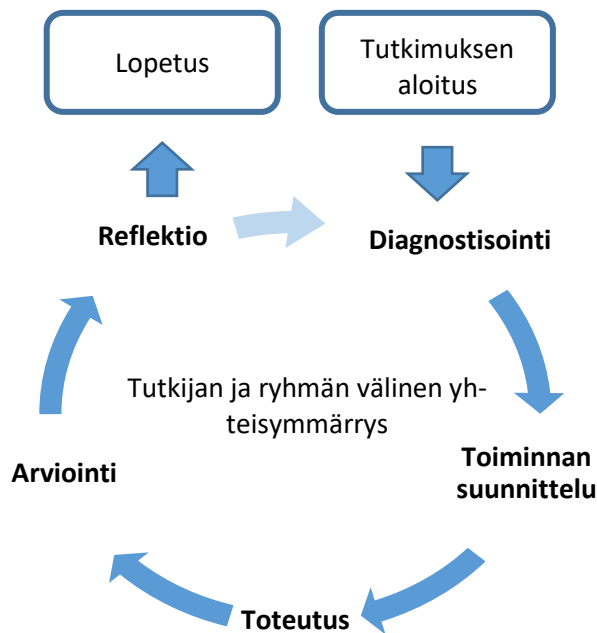
yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi työyhteisössä. Toimintatutkimuksen näkökulmasta paras tapa muuttaa tavoitepohjaista toimintaa on muuttaa yhteisön vuorovaikutus malleja, yleensä demokraattisempien päätöksentekoprosessien suuntaan, niin että syntyy uusia mahdollisuuksia ja yhteisiä toimintatapoja. (Glassman, Erdem & Bartholomew 2012, 272- 273.)

Toimintatutkimus on tutkimusmenetelmien perhe, joka pyrkii muutoksiin ja samanaikaisesti tutkimuksella parempaan ymmärrykseen kohteesta. Useimmissa sen muodoissa tämä saavutetaan toimintasykleillä ja kriittisellä reflektoinnilla. Myöhemmissä sykleissä aiempien syklien aikana kehitetyn tietämyksen avulla jatkuvasti jalostamalla menetelmiä, tietoja ja tulkintoja Näin ollen se on kehittämisprosessi, joka muuttuu ja kehittyy tietämyksen kasvaessa. Se on myös toistuva prosessi, joka arvioi muutoksen kehityskaarta samalla, kun se lähestyy parempaa ymmärrystä siitä tapahtuneesta. (French 2009, 188.)

Toimintatutkimukselle on ominaista kiinnostus siihen, että miten asioiden pitäisi olla sen sijaan, että tutkittaisiin sitä, miten asiat ovat. Asioiden nykytilan kuvaamisen lisäksi niitä pyritään muuttamaan haluttuun tavoitetilään. Koska toimintatutkimus on osallistavaa tutkimusta, yhdessä kehitetyt ratkaisut ovat usein parempia kuin ulkoapäin annetut. Edellytyksenä on kuitenkin, että ryhmän jäsenet tietävät vallitsevat ongelmat ja ovat valmiita muutoksiin. Toimintatutkimuksessa on vaikea hyödyntää muiden tutkimustuloksia, koska tutkimus on sidottu johonkin tiettyyn tilanteeseen. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 58 – 59.)

Toimintatutkimuksen kehittäjänä ja termin ”action research” esittelijänä pidetään saksalaista Kurt Lewiniä, joka toimi Yhdysvalloissa tutkijana. Hänen käsityksensä mukaan ihmiset olisivat motivoituneempia työstään, jos he olisivat mukana päättämässä siitä, miten työpaikka toimii. Toimintatutkimus soveltuu useisiin tieteenaloihin, kuten koulutukseen, terveyteen, yhteisön kehittämiseen, aikuiskoulutukseen, organisaation kehittämiseen, maatalouteen, teollisuuteen, yliopistojen ja yhteisön kehittämiseen sekä sorrettujen tai syrjäytyneiden yksilöiden ryhmien tutkimukseen. (MacDonald 2012, 37 – 43.)

Lewinin esittämänä toimintatutkimus on spiraalimainen prosessi (kuvio 2), joka etenee askel askeleelta, joita toistetaan silmukassa niin kauan kuin tavoite toteutuu.

Kuvio 2. Toimintatutkimuksen syklisyyden periaate

Kurt Lewin tutki ryhmädynamiikkaa ja oli tutkimuksissaan jo aiemmin osoittanut ryhmän merkityksen asenteiden ja käyttäytymisen muutoksessa. Hän teki 1940-luvulla urauurtavan kenttätutkimuksen, jolla selvitettiin Harwoodin tehtaan tuottavuuteen ja henkilöstöön kohdistuneita ongelmia. Tutkimuksen tarkoituksena oli saada aikaan muutoksia sosiaalisessa todellisuudessa ja samalla tutkia näitä muutoksia. Tehtaassa tehtiin Kuulan mukaan "todellisen elämän muutoskoe". Tällä toimintatutkimuksella aikaansaatu tulosten perusteella Lewin osoitti, että työntekijöiden ottaminen mukaan työyhteisön kehittämiseen paransi työtyytyväisyyttä, työmoraalia ja tuottavuutta. Lisäksi tutkimuksella osoitettiin työntekijöiden demokraattisella osallistumisella saavutettavat hyödyt muutosten aikaansaamiseksi suhteessa perinteiseen autoritaariseen johtamiseen. (Kuula 1999, 34 – 35.)

Prosessin muodostavat vaiheet; nykytilan kartoituksesta, toteutuksen suunnittelu, muutoksen toteutus ja toteutuneen arviointi. Tarvittaessa kierros alkaa uudestaan alusta. Muutosprosessi voi alkaa, kun osallistujilla on yhteinen käsityksestä siitä, että muutos nykyisiin toimintatapoihin on perusteltua. (French 2009, 187 – 188.)

Toimintatutkimukseen liittyvien eettisten periaatteiden mukaan tutkijan on varmistettava, että kaikkia osallistuvia henkilöitä on kuultu ja työtä ohjaavat periaatteet hyväksytään ennen tutkimuksen aloittamista sekä lupa havaintojen tekemiseen tai muuhun tarkoitukseen tuotettujen asiakirjojen tutkimiseen on saatu. Kaikkien osallistujien on voitava vaikuttaa työhön, ja niiden, jotka eivät halua osallistua, toiveita on kunnioitettava. Lisäksi työnkehittämisen on pysyttävä läpinäkyvänä ja avoinna myös muille ehdotuksille koko tutkimusprosessin ajan. (MacDonald 2012, 45.)

3.2 Havainnointi

Laadulliseen lähestymistapaan kuuluva toimintatutkimus on osallistavaa tutkimusta, jonka tavoitteena on yhdessä ratkaista ongelmia ja kehittää toimintaa saamalla aikaan muutosta. Tällöin myös tutkimuksessa käytettävien menetelmien pitää olla osallistavia. Tällaiset menetelmät mahdollistavat tutkijan pääsyn kehitettävän yhteisön sisään tuottaen tutkijalle hiljaista tietoa työyhteisöstä. Toimintatutkimukseen hyvin soveltuvana aineistonkeruumenetelmänä pidetään osallistuvaa havainnointia. Toimintatutkimuksessa voidaan hyödyntää myös määrällisiä menetelmiä. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 58 – 61.)

Havainnointi sopi hyvin aineistonkeruumenetelmäksi toimintatutkimuksen yhteydessä, koska havainnoimalla saadaan tietoa ihmisten todellisesta käyttäytymisestä eri tilanteissa, mitä välttämättä ei saada selville esimerkiksi kyselyllä. Teemme päivittäin havaintoja ympäristöstämme, mutta ne eivät ole sellaisenaan kelvollisia tieteellisen tutkimuksen havainnoiksi. Tieteellinen havainnointi eroaa arkipäiväisestä havainnoinnista siinä, että se on systemaattisempaa, suunnitellumpaa ja kriittisempää kuin arkipäivän havainnointi. Tehdyt havainnot tallennetaan välittömästi muistiin, esimerkiksi havaintopäiväkirjaan kuten tässä tutkimuksessa. Ennen havainnoinnin aloittamista pitää päättää tutkijan rooli, joka voi olla täysin passiivinen, toimintaan osallistumaton havainnoitsija tai toisessa ääripäässä hyvin aktiivinen, kehittämistyöhön osallistuva toimija. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 81 – 83.)

Tässä tutkimuksessa opinnäytetyön tekijän rooli on aktiivinen osallistuja, koska tehtävänä on edistää sähköisen kilpailutusjärjestelmän käyttöönottoa eli saada aikaan muutosta nykyisiin käytänteisiin.

Havainnoitsija itse saattaa häiritä sekä muuttaa tilannetta ja ihmisten reagoitua tapauksissa, jossa hän on ulkopuolinen ja muut osallistujat pitävät häntä vieraana. Tässä tutkimuksessa havainnoitsija on ennestään tuttu suurimmalle osalle osallistujista eikä siten läsnäolollaan muuta tilannetta. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 114 – 117.)

Havainnoilla kerätystä aineistosta on tutkimuksen tekijän rakennettava looginen kokonaisuus. Tämä kokonaisuus muodostaa materiaalin, jolle varsinainen kehittämistyö perustuu. Koottu materiaali kuvaa sitä, mitä havainnoitavat tuovat esiin ja joka kuvastaa nykytilannetta ja osallistujien siihen suhtautumista. Tästä tilanteesta lähdetään kehittämään toimintaa. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 119.)

Tämän opinnäytetyön havainnointi ei täytä kriittisen tieteellisen havainnoinnin vaatimuksia, mutta tässä tutkimuksessa tehtävä jatkuva havainnointi työyhteisössä eri tilanteissa ovat kuitenkin tämän tutkimuksen tuloksiin ja kehittämistyöhön riittäviä. Havainnointi sopii hyvin tämän opinnäytetyön aineiston keruumenetelmäksi siksi, että tekijällä on hyvä mahdollisuus tehdä havainnot eri yhteyksissä ihmisten reaktioista, joita uusi kehittämiskohteena oleva järjestelmä tuottaa. Tutkimuksen tekijä tapaa eri rooleissa olevia hankintoihin osallistuvia henkilöitä pitkin vuotta. Eri tilanteissa saadut kommentit ja tehdyt havainnot kirjataan muistiin havaintopäiväkirjaan. Näiden havainnot muodostavat lähtökohdan tutkimusaineistolle, jota hyödynnetään kehittämistyössä.

Tämän toimintatutkimuksen havainnointi tehdään systemaattisesti ja monipuolisesti. Monipuolisuus toteutuu havaintojen tekemisellä käytännön työssä useiden eri hankintoihin osallistuvien tahojen kanssa. Työtä tehdään yhdessä talous- ja hallintojohtajan, yksikönjohtajien, koulutuspäälliköiden ja kouluttajien kanssa erilaisissa hankintamenettelyjä käsittelevissä palavereissa sekä hankintoja valmistelevissa tapaamisissa. Näin varmistetaan, että kehittämistyön kohteena olevasta sähköisen kilpailutusjärjestelmän käyttöönottoon liittyvistä ajatuksista saadaan koottua havaintoja hankintaprosessin eri rooleissa olevilta toimijoilta.

Tässä opinnäytetyössä havainnoidaan myös eri toimijoiden hankintoihin liittyviä toimintatapoja, jotta niiden perusteella toimintaa voitaisiin jatkossa yhdenmukaistaa ja

päästäisiin eroon erilaisista toimintatavoista. Kehittämistyö pitää sisällään koko hankintaprosessin tarjouspyynnön valmistelusta hankintapäätökseen ja -sopimuksen tekkoon. Erittäin tärkeäksi aineistoksi muodostuvat myös lait, asetukset ja määräykset, jotka ohjaavat vahvasti julkisia hankintoja. Näiden käsittelyä tarvitaan erityisesti, kun haetaan yhteistä ymmärrystä ja tulkintaa hankintojen kilpailuttamisesta. Näin voidaan varmistaa myöhemmin, että kilpailutukset toteutetaan lainsäädännön ja kuntayhtymän hankintaohjeen mukaisesti.

Tätä tutkimusta tehtäessä pitää päättää, mikä on eri tilanteissa sopivin havaintojen muistiin kirjaamistapa ja milloin tutkija voi aktiivisesti osallistua keskusteluun toimintatutkimuksen tavoitteeseen pääsemiseksi ja milloin ei.

3.3 Kysely

Tätä toimintatutkimusta täydennetään keskeisille toimijoille tehtävällä kyselyllä. Kysely ajoittuu ajankohtaan, jolloin sähköinen kilpailutusjärjestelmä on ollut käytössä noin vuoden. Kyselyn tarkoituksena on selvittää hankintojen parissa työskentelevien näkemyksiä Clouidia-kilpailutusjärjestelmästä, hankintaohjeistuksen tuntemusta sekä vuoden aikana tapahtunutta toimintatapojen muutosta. Kysely lähetetään rajatulle kohderyhmälle, joka muodostuu hankintojen kanssa tekemisissä olevista henkilöistä, jotka joko päättävät tai valmistelevat niitä. Kohderyhmä ei ole kovin suuri, mutta kysely kannattaa lähettää vain niille henkilöille, jotka ovat hankintojen kanssa tekemisissä ja näin voivat verrata aikaisempia käytäntöjä uuteen tapaan toimia.

Kysely toteutetaan Microsoft Office 365:een kuuluvalla Microsoft Forms-sovelluksella. Sillä luodulle kysymyslomakkeelle voidaan luoda yleisimpiä kysymystyyppejä kuten valikko, monivalintakysymys, arvoasteikko tai avoin kysymys. MS Forms soveltuu hyvin oman organisaation sisällä tehtävälle kyselylle, koska linkki kyselyyn voidaan liittää suoraan sähköpostiin ja kyselyyn osallistujien sähköpostiosoitteet löytyvät osoitekirjasta suoraan. Kyselyyn voi vastata eri selaimilla ja mobiililaitteilla. Sovelluksen sisäisten analytiikkaominaisuuksien avulla voi helposti arvioida saatuja vastauksia. Lomakkeella kootut tiedot voi viedä tarvittaessa Excelliin lisäanalyysia varten.

Kysely on nopea ja tehokas tapa saada runsaasti tutkimusaineistoa. Kyselylomakkeilla saadaan koottua tietoa vastaajien mielipiteistä yhtenäisessä muodossa, mikä takaa

tulosten vertailukelpoisuuden ja mahdollistaa aineiston tilastollisen käsittelyn ja analysoinnin tietokoneella. Kyselylomakkeen laatiminen ja kysymysten suunnittelu parantaa tutkimuksen onnistumista. Kyselylomakkeen tyypillisimmät kysymysmuodot ovat avoimet kysymykset, monivalintakysymykset ja asteikkokysymykset, joista tyypillisimpiä ovat 5- tai 7-portaiset asteikot. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2014, 195 – 200.)

Lomakkeen kohtuullinen pituus ja ulkoasun selkeys ovat erittäin tärkeitä sekä vastaajalle että myöhemmin tietojen tallentajalle. Ylipitkä kysely karkottaa vastaamishalun. Lomaketutkimuksissa on pyrittävä tutkimusongelman kannalta kattavaan, mutta samalla yksinkertaiseen ja helppotajuiseen kysymyksenasetteluun. (KvantiMOTV 2010.) Kyselyn heikkoutena saattaa olla kerätyn tiedon pinnallisuus, johon vaikuttaa vastaajien suhtautuminen yleensä koko kyselyyn, kyselyssä oleviin kysymyksiin ja niiden vaihtoehtoihin sekä vastaajien tietämys kyselyn kohteena olevaan aiheeseen. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 121.)

3.4 Aineistoanalyysi

Tutkimusaineiston analyysimenetelmän valintaan vaikuttaa tutkimusongelma ja sen ratkaisemiseksi valittu tutkimusstrategia. Jo tutkimuksen alkuvaiheessa tulee miettiä myös analyysimenetelmä, jolla aineistosta löydetään vastaus tutkimusongelmaan. Tutkimuksen tärkein osa on aineiston analysointi, tulkinta ja johtopäätösten teko. Laadullinen analyysi muodostuu Alasuutarin (2011, 39) mukaan kahdesta toisiinsa nivoutuvasta vaiheesta; havaintojen pelkistämisestä ja tulosten tulkinnasta eli arvioituksen ratkaisemisesta. Laadullisissa tutkimuksissa, joissa aineistoa kerätään useassa vaiheessa, myös analyysia saatetaan tehdä jo tutkimuksen kestäessä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2014, 221 – 223.)

Sisällönanalyysi on laadullisen tutkimuksen perusanalyysimenetelmä ja lähes kaikki laadullisessa tutkimuksessa käytettävät analyysimenetelmät ovat jollakin tapaa yhteydessä sisällönanalyysiin. Sisällönanalyysi on tekstianalyysiä ja sillä voidaan analysoida mitä tahansa kirjallisessa muodossa olevaa aineistoa systemaattisesti ja objektiivisesti. Analyysimenetelmällä saadaan kuvaus tutkittavasta ilmiöstä tiivistetyssä ja yleisessä muodossa johtopäätösten tekoa varten. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91 – 104.)

Se, miten tutkittavaa ilmiötä kuvaava teoria ohjaa aineiston hankintaa, analyysia ja raportointia, määrittää analyysimuodon. Sen mukaisesti sisällönanalyysi voidaan tehdä aineistolähtöisesti, teoriaohjaavasti tai teorialähtöisesti. Tässä tutkimuksessa aineiston analyysimenetelmänä käytetään sisällönanalyysia, koska aineistolähtöinen sisällönanalyysi soveltuu hyvin tämän opinnäytetyön tutkimusaineiston analysointiin. Aineistolähtöisissä analyysissa pyritään luomaan tutkimusaineistosta teoreettinen kokonaisuus. (Tuomi & Sarajarvi 2009, 95 – 98.)

Havainnoimalla kerätty aineisto ei vielä ratkaise tutkimusongelmaa, vaan se on tutkimusmateriaalia, josta tutkimus tehdään. Tulkintaa varten havaintoja pitää analysoida ryhmitellä ja yhdistellä johtolangoiksi. Havaintoja yhdistelemällä eli pelkistämällä aihetta voidaan tarkastella yksittäistapausta yleisemmällä tasolla. (Vilkkä 2006, 75 – 76.)

Tämän tutkimuksen aineisto kootaan osallistuvalla havainnoinnilla, jossa eri tilanteissa havainnoidaan hankintoihin osallistuvien henkilöiden suhtautumista sähköisen järjestelmän käyttöönottoon. Tällä tiedonkeruumenetelmällä saadaan kerättyä tietoa ihmisten todellisesta suhtautumisesta järjestelmän käyttöön aidoissa tilanteissa, menetelmä mahdollistaa myös sanattoman viestinnän havainnoinnin. Haastattelu aineistonkeruumenetelmänä ei sovellu, koska se veisi liikaa aikaa ja haastattelujen sopiminen useiden henkilöiden kanssa työn ohessa on vaikeaa. Havainnoinnin käyttöä puoltaa myös se, että kyseessä on toimintatutkimus, jolla tutkimuksen tekijä pyrkii muuttamaan käytössä olleita käytänteitä.

Havainnoinnilla voidaan seurata myös tutkimuksen aikana mahdollisesti tapahtuvia muutoksia asenteissa. Toimintatutkimuksen kestäessä kirjallisessa muodossa olevasta havaintoaineistosta haetaan sitä pelkistämällä ja yhdistämällä esiin kehittämistyön kannalta keskeisiä teemoja. Näiden tutkimusongelmaan liittyvien hankintamennettelyjä ja järjestelmän käyttöönottoa koskevien teemojen kautta voidaan organisaation toimintaa kehittää jo tutkimuksen aikana haluttuun suuntaan. Koska kyseessä on tiettyyn kertaluontoiseen tapaukseen liittyvä toimintatutkimuksena tehtävä kehittämistyö, aineistosta ei ole tarkoitus muodostaa kyseiseen ilmiöön liittyvää teoriaa.

Toimintatutkimuksen eri vaiheissa kerätään tietoa, jonka perusteella toimintaa analysoidaan ja toimintatutkimuksen syklin mukaisesti tehdään siitä reflektointia. Koko tutkimusprosessin ajan tehtävällä alustavalla tulosten analyysillä ja saaduilla tiedoilla voi olla vaikutusta jo toimintavaiheessa. Toimintatutkimuksen lopussa tehdään lopullinen tutkimuksen arviointi, jolloin selvitetään se, miten toimintatutkimuksella on kehitetty toimintaa ja osallistujia. Lopullinen reflektointi tuottaa suunnitelman toiminnan kehittämistä tulevaisuudessa (Suojanen 2004).

Tutkimuksen lopussa tehtävä strukturoitu kysely (lomakehaastattelu) soveltuu hyvin laadullisen tutkimuksen tulosten testaamiseksi. Strukturoitu haastattelulla halutaan tietoa ainoastaan järjestelmän käyttöönoton onnistumisesta jolloin lomakkeen kysymyksillä voidaan rajata tarkasti aihealue. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009, 56 – 57.)

3.5 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimustoimintaan liittyy tehdyn tutkimuksen luotettavuuden arviointi, koska tutkimuksen teossa pyritään välttämään virheitä. Määrällisen tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan termeillä validiteetti ja reliabiliteetti. Validiteetilla tarkoitetaan sitä, että onko tutkittu oikeita asioita ja reliabiliteetilla sitä, että saadaanko sama tulos, jos tutkimus toistetaan. Näiden käyttöä laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arviointiin on kritisoitu, koska niiden katsotaan perustuvan oletukseen yhdestä konkreettisesta todellisuudesta. Koska laadullinen tutkimus ei ole yksi yhtenäinen tutkimusperinne, vaan siihen kuuluu erilaisia perinteitä, liittyy myös luotettavuuden arviointiin erilaisia käsityksiä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 134 – 136.)

Toimintatutkimuksessa tutkija on lähellä tutkittaviaan ja osallistuu heidän toimintaansa. Tutkijan tekemien tulkintojen perustelut ja tutkimusprosessin tarkka kuvaus ovat oleellisia arvioitaessa tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimuksen luotettavuutta voi kohottaa käyttämällä triangulaatiota, jolloin tutkimuksessa käytetään erilaisia aineistotyyppisiä, teorioita, analyysimenetelmiä tai tutkitaan ilmiötä eri näkökulmista. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 104 – 105.)

Laadullista tutkimusta pitää arvioida kokonaisuutena, jolloin sen sisäinen johdonmukaisuus painottuu ja tutkimuksen kohteen ja tarkoituksen, oma sitoutumisen tutkijana, aineiston keruun, tutkittavien, tutkija - tutkittava suhteen, tutkimuksen keston, aineiston analyysin, luotettavuuden ja raportoinnin pitää olla suhteessa toisiinsa, ei riitä, että ne tuodaan esiin erillisinä asioina. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 140 – 141.)

Osa tutkimuksen luotettavuutta on lähdekritiikki. Ovatko aineistona käytetty kirjallinen materiaali ollut totuudenmukaista tai haastateltavat puhuneet totta? Lähteiden luotettavuuden arviointiin käytettävät kriteerit riippuvat Alasuutarin (2011, 95) mukaan näkökulmasta, josta lähteen tarjoamaa informaatiota tarkastellaan. Hänen mukaansa laadullisen tutkimuksen aineistoa voidaan tarkastella indikaattoreina tai todistuksina. Indikaattori tarkoittaa aineistoa, joka on ennestään olemassa tehtävästä tutkimuksesta huolimatta, mutta jota silti voidaan hyödyntää. Todistusaineistoa ovat esimerkiksi tutkimusta varten tehtävät haastattelut, joiden todenmukaisuutta ja luotettavuutta tutkija joutuu arvioimaan. (Alasuutari 2011, 95 – 96.)

Koska toimintatutkimus kohdistuu tietyn kohteen tutkimiseen ja sen toiminnan kehittämiseen, voidaan luotettavuutta arvioida sen mukaan, miten tutkimuksella on onnistuttu muuttamaan ja kehittämään toimintaa sekä toimijoita. Tutkimuskohteen ainutkertaisuuden takia tutkimuksen toistamista samanlaisissa olosuhteissa ja tutkimustulosten todentamista tällä tavoin ei voida tehdä. Kun tutkija on ennestään tuttu kehitettävälle yhteisölle, mahdollistaa kanssakäyminen luotettavan tietojen keräämisen ja oikeat tulkinnat (Suojanen 2004).

Toimintatutkimuksen, muiden kuin teknisten, validiteettia voidaan arvioida myös syntyneen yhteisymmärryksen perusteella (Jantunen, Naaranoja, Piippo, Mäkelä, Valtanen & Sankelo 2012, 33).

Määrällisen tutkimuksen luotettavuus paranee, kun otos edustaa perusjoukkoa hyvin ja on tarpeeksi suuri, vastausprosentti on riittävän suuri, kysymykset mittaavat kattavasti tutkimusongelman kannalta oikeita asioita (Vilka 2007, 149 – 150).

Laadullisen ja määrällisen tutkimuksen luotettavuutta ei voida arvioida aivan samalla tavalla (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009, 25).

4 Julkiset hankinnat

Tämän opinnäytetyön teoreettinen viitekehys muodostuu kolmesta keskeisestä aihe-alueesta, joita ovat julkiset hankinnat, niitä säätelevä hankintalaki sekä hankintojen kilpailuttamiseen käytettävä sähköinen kilpailutusjärjestelmä. Teoreettinen viitekehys painottuu hankintalaissa säädettyihin vaatimuksiin julkisten hankintojen kilpailutuksille. Viitekehyksessä käsitellään hankintojen kilpailuttamista sähköisellä Cloudivälä kilpailutusjärjestelmällä ja sitä, miten järjestelmä huomioi lainsäädännön vaatimukset hankintailmoitukselle.

Iloranta & Pajunen-Muhonen määrittelevät hankinnan seuraavasti: ”Hankinta on organisaation ulkoisten resurssien hallintaa. Organisaation toiminta, ylläpito, johtaminen ja kehittäminen vaativat erilaisia tuotteita ja palveluita sekä erilaista osaamista ja tietämystä organisaation ulkopuolelta, erilaisia ulkoisia resursseja. Hankinta pyrkii hyödyntämään toimittajamarkkinoiden mahdollisuudet niin, että lopullisen asiakkaan tarpeet tulevat tyydytetyksi halutulla, yrityksen kokonaisetua maksimoivalla tavalla”. (Iloranta & Pajunen-Muhonen 2018, 53.)

OECD:n määritelmän mukaan: ”Julkiset hankinnat tarkoittavat julkisen vallan ja valtionyhtiöiden tavaroiden, palvelujen ja työn hankkimista. Koska julkiset hankinnat muodostavat merkittävän osan veronmaksajien rahojen käytöstä, julkisen vallan odotetaan toteuttavan ne tehokkaasti ja korkeatasoisilla menettelyillä varmistaakseen palvelun hankinnan korkean laadun ja turvaavan yleisen edun”. (Public procurement, 2018.)

Julkiset hankinnat toimivat myös huomattavien poliittisten jännitteiden alla, joita aiheuttavat julkiset odotukset tehokkuudesta, avoimuudesta ja säädösten noudattamisesta. Toisaalta liiallinen keskittyminen säännösten noudattamiseen saattaa häiritä keskittymistä hankinnan tuloksiin. Julkisissa hankinnoissa on tarve ehkäistä rikollisuutta ja korruptiota, joka saattaa olla enemmän järjestelmällistä kuin hankekoh- taista. Toisaalta hankintojen kustannusten vähentämiseen tähtäävien toimenpiteiden on oltava tasapainossa avoimuuden ja vastuullisuuden vaatimusten kanssa. (Kumar, Nair & Piecha 2015, 366.)

4.1 Julkiset hankinnat ja hankintayksiköt

4.1.1 Hankintayksiköt

Julkisilla hankinnoilla tarkoitetaan julkisten, hankintalainsäädännössä määriteltyjen hankintayksiköiden julkisilla varoilla tekemiä tavara-, palvelu- ja rakennusurakkahankintoja (Kontio, Kronström, Kumlin & Mäki 2017, 27).

Suomessa julkisia hankintoja säätelee:

- Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista, 1397/2016 (myöh. hankintalaki)
- Laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista, 1398/2016.

Hankintalain tarkoittamia julkisia hankintayksiköitä ovat valtion, kuntien ja kuntayhtymien viranomaiset sekä valtion liikelaitokset (Hankintalaki 2016, 5 §).

Lain soveltamispiiriin kuuluvia valtion hankintayksiköitä ovat siten mm. valtioneuvosto, ministeriöt, niiden alaiset virastot ja laitokset, ELY-keskukset ja aluehallintovirastot, eduskunta ja sen alainen hallinto sekä tuomioistuinlaitos. Lain tarkoittamia kunnallisia viranomaisia ovat mm. kunnanvaltuustot, kunnanhallitukset, lautakunnat, johtokunnat ja toimikunnat sekä kuntayhtymät, kuten koulutuskuntayhtymät tai sairaanhoitopiirit. Kuntien ja kuntayhtymien liikelaitokset ovat myös hankintayksiköitä, sillä ne kuuluvat välittömästi kunnan tai kuntayhtymän organisaatioon. Liikelaitoskuntayhtymät rinnastuvat hankintayksikköinä kuntayhtymiin.

Uskonnollisista yhteisöistä evankelis-luterilainen kirkko, ortodoksinen kirkko sekä niiden seurakunnat ja muut kirkon viranomaiset sekä myös kirkkovaltuusto, seurakuntien neuvostot ja johtokunnat ovat hankintalain piiriin kuuluvia hankintayksiköitä (Hankintalaki 2016, 5 §).

Hankintalain 5 §:ssä tarkemmin määritellyt julkisoikeudelliset laitokset kuuluvat lain piiriin. Julkisoikeudellisella laitoksella tarkoitetaan missä tahansa juridisessa muodossa toimivaa oikeushenkilöä, joka on nimenomaisesti perustettu ilman teollista tai kaupallista luonnetta huolehtimaan yleisen edun mukaisista tarpeista, kuten Kansaneläkelaitos. Hankintalain piiriin kuuluu myös mikä tahansa taho, jos se saa hankinnan

tekemistä varten tukea yli puolet hankinnan arvosta edellä mainituilta hankintalain piiriin kuuluvilta hankintayksiköltä.

Julkisilla hankinnoilla on Suomessa varsin suuri kansantaloudellinen merkitys, sillä vuosittain niihin käytetään Euroopan komission tilastolähteiden arvion mukaan noin 38 miljardia euroa. Vuonna 2014 Suomessa käytettiin n. 20 miljardia euroa hankintalain soveltamisalan (kynnysarvon ylittäviin) hankintoihin, joka on noin 20 % bruttokansantuotteesta. Huomattava osa hankinnoista kohdistuu palvelujen hankintaan. (Kontio, Kronström, Kumlin & Mäki 2017, 28 – 29.)

4.1.2 Euroopan unionin ohjaus julkisiin hankintoihin

Euroopan unionin jäsenmaissa yhteensä n. 250000 hankintaviranomaista käyttää vuosittain n. 14 % bruttokansantuotteesta julkisiin hankintoihin, jotka ovat arvoltaan n. 2000 miljardia euroa. Useilla sektoreilla, kuten energian, liikenteen, jätehuollon, terveyspalvelujen ja koulutuksen alalla, viranomaiset ovat suurin ostajaryhmä (European Commission 2018, Public Procurement).

Euroopan unionin tarkoituksena on lainsäädännöllisesti luoda yrityksille tasapuoliset toimintaedellytykset yhdenmukaisilla julkisia hankintoja koskevilla vähimmäisvaatimuksilla. Näillä säädöksillä säännellään tapaa, jolla julkiset viranomaiset ja tietyt yleishyödylliset toimijat hankkivat tavaroita, töitä ja palveluja. EU-säädökset ovat saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä ja niitä sovelletaan hankintoihin, joiden rahallinen arvo ylittää tietyn kynnysarvon. (European Commission 2018, Public Procurement.)

Euroopan unionin säädösten mukaan EU-maahan rekisteröidyllä yrityksellä on oikeus tehdä tarjous myös muissa EU-maissa kilpailutuksessa olevista hankintasopimuksista. Hankintaviranomaisten on julkaistava sähköisesti määriteltyjen kynnysarvojen ylittävistä hankinnoista EU-sääntöjen mukaiset ilmoitukset.

EU-kynnysarvot (euroa)		
Hankintalaji	Valtion keskushallinto- viranomainen	Muut hankinta- viranomaiset
Tavarahankinnat ja palveluhankinnat	144 000	221 000
Rakennusurakat	5 548 000	5 548 000
Suunnittelukilpailut	144 000	221 000

Kuvio 3. EU-kynnysarvot

Ilmoitusvelvollisuuden täyttäminen toteutuu julkaisemalla ilmoitus työ- ja elinkeinoministeriön ylläpitämässä maksuttomassa HILMAssa (<https://www.hankintailmoitukset.fi>). Portaalissa on julkaistava hankintailmoitukset kansalliset ja EU-kynnysarvot ylittävistä julkisista hankinnoista. Ilmoitusmenettelyn laiminlyönti on muotovirhe, joka pahimmillaan voi johtaa hankintapäätöksen kumoamiseen markkinaoikeudessa. HILMA on sähköinen ilmoituskanava julkisista hankinnoista, josta EU-ilmoitukset toimitetaan edelleen julkaistavaksi Euroopan unionin virallisen lehden täydennysosassa (S-sarja) sekä TED-tietokannassa (Tenders Electronic Daily).

TED tarjoaa vapaan pääsyn liiketoimintamahdollisuuksiin muissa EU-maissa. Siihen päivitetään viisi kertaa viikossa noin 1 500 julkista hankintailmoitusta. Hankintailmoitusten hakemista varten niissä on numerokoodit, jotka ovat yhteisen hankintanimikkeistön (CPV, Common Procurement Vocabulary) mukaisia. CPV on Euroopan komission hyväksymä hankintasanaston luokittelujärjestelmä ja voimassa olevat CPV -koodit löytyvät HILMAsta. CPV-koodit sisältävät 6 000 eri nimikettä ja niiden avulla potentiaaliset tavara- ja palvelualojen toimittajat saavat nopeasti yksilöidyt tiedot omaa sektoriaan koskevista hankinnoista. (Lähde & Puolusmäki 2017, 54 – 62.)

EU-kynnysarvojen alle jäävät, mutta kansalliset kynnysarvot ylittävät hankinnat toteutetaan soveltaen kansallisia sääntöjä. Näidenkin on oltava silti EU-lainsäädännön yleisten periaatteiden mukaisia. Näiden hankintojen kohdalla menettelyt voivat olla yksinkertaisempia kuin EU:n laajuisissa tarjouspyynnöissä. HILMAssa on tarkempaa ohjeistusta hankintojen ilmoitusmenettelystä ja lomakkeiden täyttämisestä. Yritykset puolestaan saavat HILMAsta reaaliaikaista tietoa käynnissä olevista ja ennakkotietoa tulevista hankinnoista.

Viranomaisten on kaikissa hankinnoissa noudatettava seuraavia sääntöjä:

- liiketoiminnan harjoittajaa ei saa syrjiä siksi, että se on rekisteröity toisessa EU-maassa
- kun kuvataan hankittavana olevien tuotteiden tai palveluiden ominaisuuksia, ei saa viitata mihinkään tiettyyn tuotemerkkiin, tavaramerkkiin tai patenttiin
- toisessa EU-maassa myönnetyt asiakirjat (esim. tutkintotodistukset ja muut todistukset) on hyväksyttävä, jos ne tarjoavat saman tasoiset takeet kuin kotimaiset asiakirjat
- kaikki tarjousmenettelyä koskevat tiedot on toimitettava kaikille niistä kiinnostuneille liiketoiminnan harjoittajille riippumatta siitä, missä EU-maassa ne on rekisteröity (Euroopan Unioni 2018, Tarjouskilpailu- säännöt ja menettelyt).

Euroopan komission julkisten hankintojen strategian mukaan tehokkaasti hoidetut julkiset hankinnat ovat tärkeä osa talouskasvun palauttamisessa. EU pyrkii lisäämään hankinnoilla julkisten investointien vaikutusta. Julkisten hankintojen 1 % tehokkuuden lisäyksellä voidaan saavuttaa jopa 20 miljardia säästöä vuodessa. Julkinen sektori voi myös käyttää hankintoja työpaikkojen, kasvun ja investointien lisäämiseksi. Hankintojen luoda talouden, joka on innovatiivisempi, resurssi ja energiatehokkaampi sekä sosiaalisesti osallistavampi (European Commission 2018, Public procurement strategy).

Lokakuussa 2017 hyväksytyssä Euroopan komission julkisessa hankintastrategiassa keskitytään kuuteen strategisen painopisteeseen, joita ovat:

- 1) Varmistetaan innovatiivisten, vihreiden ja sosiaalisten hankintojen laajempaa hyödyntämistä.

Tällä hetkellä 55 %:ssa hankintamenettelyistä käytetään ainoastaan alinta hintaa valintaperusteena sopimukselle. Tämä osoittaa, että julkiset hankkijat eivät luultavasti kiinnitä riittävästi huomiota laatuun, kestävään kehitykseen ja innovaatioihin. Tukeakseen edelleen käsitettä strategisista hankinnoista,

komissio päivittää ja antaa uusia ohjeellisia asiakirjoja innovatiivisten, vihreiden ja sosiaalisten kriteerien käytöstä. Komissio edistää myös hyvien toimintatapojen vaihtoa, mukaan lukien strategisilla aloilla, kuten terveydenhuolto, tietotekniikka ja rakentaminen.

- 2) Hankintoja tekevien ammattitaidon lisääminen
Julkisilla ostajilla ei usein ole tarvittavaa liiketoimintaosaamista, teknistä tietämystä tai ymmärrystä tehokaiden julkisten hankintojen menettelytavoista. Tämä voi johtaa siihen, ettei julkisia hankintoja koskevia sääntöjä noudateta joka puolestaan seuraa kielteisiä vaikutuksia yrityksille ja veronmaksajille. Komissio on antanut suosituksen, joka kannustaa EU-maita luomaan ammatillistamisstrategioita varmistamaan, että hankintoja tekevillä ihmisillä on tarvittavat taidot, tietämys ja välineet tuottamaan parhaan mahdollisen lopputuloksen. Komissio tukee myös hyvien toimintatapojen ja kokemusten vaihtoa.
- 3) Lisätään pääsyä hankintamarkkinoille
Hankintoihin osallistumista olisi helpotettava yrityksille, erityisesti pienille ja keskisuurille yrityksille, koska nykyään pk-yritykset voittavat vain 45 % osuuden julkisten, EU-kynnysarvon ylittävien, sopimusten arvosta. Komissio auttaa pk-yrityksiä lisäämällä avoimuutta, digitalisoimalla prosesseja ja kehittämällä strategisia hankintoja. Sen tavoitteena on myös parantaa kauppasopimuksilla EU:n yritysten pääsyä EU:n ulkopuolisille markkinoille.
- 4) Edistetään tiedon saantia ja sen läpinäkyvyyttä ja luotettavuutta
Julkisten hankintojen hallinnointi perustuu luotettaviin tietoihin. Ne ovat edellytys asianmukaisten hankintamettelyjä koskevien päätösten valmisteluun. Hankintoja koskevien tietojen pitäisi laadullisesti parantua ja olla helpommin saatavilla, koska tällöin niiden avulla voidaan paremmin arvioida hankintojen menettelytapojen toimivuutta ja muokata tulevia strategisia päätöksiä. Komissio kannattaa julkisten sopimusrekisterien perustamista, josta löytyy tehdyt sopimukset ja niiden oikaisut. Sähköisten hankintajärjestelmien avulla saadaan tietoa, joilla voidaan paremmin havaita

säädösten vastaista toimintaa ja antaa viranomaisille paremmat mahdollisuudet ehkäistä petoksia ja korruptiota.

5) Hankintojen digitaalisen muutoksen edistäminen

Julkisten hankintojen digitalisointi etenee hitaasti. Vuonna 2016 vain neljä EU-maata käytti sähköistä menettelyä kaikkiin hankintaprosessin tärkeisiin vaiheisiin. Komissio pyrkii edistämään sähköisen hankinnan välineiden, kuten eCertisin, Euroopan yhtenäisen hankinta-asiakirjan (ESPD) ja sähköisen laskutuksen eurooppalaisten standardien käyttöä. Näimä uusia tekniikoita hyödyntämällä EU-maat pystyisivät yksinkertaistamaan ja nopeuttamaan hankintamenettelyjä. Sähköisistä hankintamenettelyistä saadaan kuitenkin täysi hyöty vain siinä tapauksessa, että julkinen hankintamenettely digitalisoidaan kokonaisuudessaan.

6) Yhteistyö hankinnoissa

Hankintaviranomaiset ostavat harvoin yhdessä – vain 11 % hankintamenettelyistä on toteutettu yhteishankintana. Tämä on menetetty tilaisuus, koska suurien määrien ostaminen voi johtaa parempaan hintaan ja laadukkaampiin tavaroihin sekä palveluihin. Yhteistyö voi edistää myös hankintaosaamisen liittyvän tiedon vaihtamista. Euroopan komissio aikoo edistää rajat ylittäviä julkisia hankintoja ja tukee pk-yrityksiä kannustavia menettelytapoja. Tämä auttaa ostajia työskentelemään yhdessä, oppimaan toisiltaan ja varmistamaan paremman vastineen hankintoihin käytetyille rahalle (European Commission 2018, Public procurement strategy).

Euroopan komission huoleen liittyen pk- yritysten osallistumisen lisäämisestä ja hankintojen läpinäkyvyyden parantamisesta, Saastamoinen, Reijonen & Tammi selvittivät tutkimuksessaan suomalaisten pk- yritysten vähäistä osuutta julkisissa hankinnoissa ja syitä siihen. Heidän tutkimustulosten perusteella nousi esiin viisi estettä osallistumiselle julkisiin hankintamenettelyihin; yrityksen voimavarojen puute, ongelmallinen hankintaprosessi, käytännön taitojen puuttuminen, julkisten hankintojen tuntemuksen puute ja osaavien työntekijöiden ja kumppaneiden puute. Tutkimuksen

tuloksissa nousee esiin koulutuksen merkitys tietoisuuden lisäämiseksi. Tutkimuksessa selvisi, että yritykset, jotka kokevat esteitä julkisiin hankintoihin osallistumiselle, ovat yrityksiä, jotka toimittavat jo julkiselle sektorille. Nämä yritykset kokevat silti yleisesti, että julkisiin hankintoihin osallistumiseen ei ole riittävästi koulutusta. (Saastamoinen, Reijonen & Tammi 2017, 23 – 24.)

Euroopan komissio on arvioinut vuodelta 2017 keräämiensä tietojen perusteella EU-maiden julkisiin hankintoihin liittyvien menettelyiden tehokkuutta ja toimivuutta. Tiedot arviointiin on kerätty TED-tietokannassa olevista hankintailmoituksista. Hankintojen arviointi on tehty käyttäen yhteensä kahtatoista indikaattoria. Kolmea parhaiten julkisten hankintojen keskeisiä periaatteita kuvaavaa kriteeriä painotetaan arvioinnissa. Ne koskevat kilpailua, avoimuutta ja markkinoille pääsyä. (European Commission 2018, Single Market Scoreboard.)

Kuvio 4. Yleinen suorituskyky, European Commission 2018.

Suomi on menestynyt hyvin näillä kriteereillä tässä vertailussa saaden yleisarvosanaksi vihreää (kuvio 4).

Anthony Flynn selvitti tutkimuksessaan (Measuring procurement performance in Europe 2018) käytössä olevaa hankintojen tehokkuuden mittausjärjestelmää ja mitä Euroopan komission omat tiedot kertovat ETA-maiden ajankohtaisista hankintamenettelyistä. Hänen mukaansa Euroopassa on julkisissa hankinnoissa edistytty tavoitteessa tehostaa julkisten varojen käyttöä, mutta vielä on matkaa toivotun tehokkuuden saavuttamiseen. Flynnin mukaan Euroopan komission on lähiaikoina tehtävä useita tärkeitä toimenpiteitä. Ensinnäkin on varmistettava, että uudet hankintadirektiivit toteutetaan täysimääräisesti kansallisella tasolla. Toinen on seurata säännöllisesti hankintojen toimivuutta kaikissa maissa. Tieto tästä on saatavissa TED:stä. Kolmas tavoite on, että jokaisella maalla on käytössään asianmukaiset hallinto- ja valvontajärjestelmät julkisia hankintoja koskevien sääntöjen ja menettelytapojen noudattamisen valvontaan. Lopuksi ehdotuksena tavoitteeseen pääsemiseksi on, että jokaisella maalla on perusjoukko julkisia hankkijoita, joilla on tietoa, taitoja ja kokemusta hoitaa sopimuskilpailuja lain mukaisesti. (Flynn 2018, 11.)

4.2 Suomen hankintalainsäädäntö

4.2.1 Hankintalainsäädännön periaatteet

Julkisten hankintojen sääntelyllä pyritään tehostamaan ja kohdentamaan rajallisten julkisten varojen käyttöä laadukkaiden tuotteiden ja palvelujen hankintaan. Samalla mahdollistetaan julkisista hankinnoista kilpailu myös muista Euroopan unionin jäsenmaista tuleville yrityksille.

Nykyinen julkisia hankintoja säätelevä Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista, 1397/2016 (hankintalaki) tuli voimaan eräin laissa mainituin poikkeuksin 1.1.2017, samalla se korvasi lait julkisista hankinnoista (348/2007) ja sähköisestä huutokaupasta ja dynaamisesta hankintajärjestelmästä (698/2011). Myös Valtioneuvoston asetus julkisista hankinnoista (24.5.2007/614) kumoutui samalla. (Hankintalaki 2016, 173 § ja 174 §.)

Myös ns. erityisalojen eli vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien hankintayksiköiden hankintoihin sovellettava hankintalaki tuli voimaan 1.1.2017 (Laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista, 1398/2016). Huomioitavaa on, että tämän lain soveltaminen ei riipu hankinnan kohteesta vaan ensisijaisesti hankintayksikön toiminnan luonteesta.

Suomen kansallinen hankintasääntely perustuu Euroopan unionin perussopimukseen, EU-direktiiveihin ja Maailman Kauppajärjestön (WTO) julkisten hankintojen GPA-sopimukseen (Government Procurement Agreement) (TEM, 2018).

Hankintalakien uudistamisen taustalla olikin EU:n uusien vuonna 2014 hyväksytyjen hankintadirektiivien käyttöön ottaminen Suomen lainsäädännössä. Alun perin ne olisi pitänyt ottaa täytäntöön kansallisesti jo 18.4.2016 mennessä. Käyttöön otettavat direktiivit olivat:

- 1) Klassisen sektorin hankintadirektiivi, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/24/EU julkisista hankinnoista,
- 2) Erityisalojen hankintadirektiivi, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/25/EU vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja
- 3) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/23/EU käyttöoikeussopimusten tekemisestä (Hankintalain kokonaisuudistus, tietopaketti 2017).

Uudella hankintalailla pantiin täytäntöön lisäksi:

- Julkisia tavarahankintoja ja rakennusurakoita koskeviin sopimukseen liittyvien muutoksenhakumenettelyjen soveltamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annettu neuvoston direktiivi 89/665/ETY,
- Neuvoston direktiivien 89/665/ETY ja 92/13/ETY muuttamisesta julkisia hankintoja koskeviin sopimukseen liittyvien muutoksenhakumenettelyjen tehokkuuden parantamiseksi annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2007/66/EY; sekä

- Käyttöoikeussopimusten tekemisestä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/23/EU (Hankintalaki 2016, 1 §).

Lainsäädännön uudistuksella pyritään nykyaikaistamaan julkisia hankintoja. Tavoitteena on kannustaa hankintayksiköitä tekemään taloudellisia, laadukkaampia, innovatiivisempia, kestävämpiä ja ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat huomioivia vastuullisempia hankintoja. Kansallisten kynnysarvojen nostamisen ja hankintamenettelyjen vaatimusten vähentämisen tarkoituksena on pienentää sekä tilaajien, että tarjoajien työmäärää tarjouskilpailuissa. Tähän hankintalaki tarjoaa keinoina puitesopimusten hyödyntämisen ja hankintayksiköiden yhteishankintojen ja muun yhteistyön käytön mahdollisuuden. (Hankintalaki 2016, 2 §.)

Hankintoja suositellaan kilpailutettavaksi tarkoituksenmukaisina pienempinä kokonaisuuksina siten, että myös pienet ja keskisuuret yritykset voivat osallistua kilpailutuksiin. Samalla kuitenkin tulee muistaa hankintojen pilkkomiskielto, jolla voitaisiin välttää hankintalain soveltaminen. Kaikkia osallistujia pitää kohdella tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Hankintamenettelyjen tulee olla avoimia ja niissä on huomioitava suhteellisuuden vaatimukset. Avoimuutta lisätään velvoitteella julkaista hankintailmoitus julkisesti Työ- elinkeinoministeriön ylläpitämässä HILMA-portaalissa. Lainsäädännössä määriteltyjen kynnysarvojen ylittävät julkiset hankinnat on avattu kilpailulle EU-alueella. HILMAssa julkaistut EU-kynnysarvon ylittävät hankintailmoitukset toimitaan automaattisesti julkaistavaksi Euroopan unionin virallisen lehden täydennysosassa (S-osa) sekä TED- tietokannassa. EU-alueen tarjoajille on direktiiveissä taattu kansalaisuudesta riippumaton osallistumismahdollisuus julkisten hankintojen tarjouskilpailuihin. Julkisten hankintojen valvonta tehostuu, koska Kilpailu- ja kuluttajaviraston (KKV) tehtävänä on jatkossa hankintojen lainmukaisuuden valvonta. KKV keskittyy suoraan hankintojen ja muiden niihin rinnastuvien virheellisten tai syrjivien hankintojen valvontaan.

4.2.2 Hankintalaki

Hankintalain sisältöä ja säädöksiä käsitellään tässä opinnäytetyössä vain keskeisiltä osiltaan. Lain I osassa on yleisiä säännöksiä ja määritelmiä, jotka ohjaavat hankinto-

jen toteuttamista. Lain II osa pitää sisällään EU-kynnysarvon ylittäviä tavara- ja palveluhankintoja, rakennusurakoita ja suunnittelukilpailuja koskevia säännöksiä. III osassa käsitellään kansallisia hankintoja, sosiaali- ja terveystalvveluja sekä muita erityisiä palveluhankintoja sekä käyttöoikeussopimuksia koskevia menettelyjä. IV osa käsittelee kilpailutuksen jälkeisiä toimia kuten yhteisiä säännöksiä hankintapäätöksestä, hankintasopimuksesta, valvonnasta ja oikeussuojakeinoista sekä erinäisiä säännöksiä hankintasopimusten säilyttämisestä ja oikeudesta tietojen saantiin. (Hankintalaki 2016.)

Hankintalaki koskee hankintalaissa määriteltyjen kynnysarvojen ylittäviä hankintoja, mutta kynnysarvojen alle jääviä ns. pienhankintoja säädökset eivät koske. Hankintalaissa on maininta, että myös pienhankinnoissa on pyrittävä riittävään avoimuuteen ja syrjimättömyyteen. (Hankintalaki 2016, 2 §.)

Hankintalakia ei sovelleta myöskään silloin, jos hankintayksikköä sitovat jonkun muun tahon, esimerkiksi kansainvälisen järjestön asettamat menettelysäännöt rahoittamilleen hankinnoille.

Hankintalakia ei sovelleta hankintaan, jonka hankintayksikkö tekee hankintalaissa tarkemmin määritellyltä sidosyksiköltään (ns. in house-yksiköt). Sidosyksiköllä tarkoitetaan hankintayksiköstä muodollisesti erillistä ja päätöksenteon kannalta itsenäistä yksikköä, esimerkiksi kunnan tai kuntien omistamaa jätehuolto-yhtiötä, jossa kuitenkin määräysvaltaa käyttää omistajakunnat. Hankintalaissa on tiukat prosentti- ja eumääräiset rajoitukset sille, kuinka paljon tällainen yhtiö voi myydä palveluksiaan muille ulkopuolisille kuin siihen määräysvaltaa käyttäville hankintayksiköille. Näillä rajoituksilla parannetaan hankintojen tasapuolisuutta, koska sidosyksiköiltä ei saa tehdä kilpailuttamatta hankintoja, mikäli nämä harjoittavat vähäistä enemmän liiketoimintaa markkinoilla. (Hankintalaki 2016, 15 §.)

Lain sidosyksikköä koskeva sääntely koske myös käänteisiä sidosyksikköhankintoja, jolloin sidosyksikkö voi itse tehdä hankintoja kilpailuttamatta siihen määräysvaltaa käyttävältä hankintayksiköltä.

Hankintalain 4 §:ssä määriteltyjä julkisia hankintoja ovat:

- 1) Tavarahankinnat; niiden osto, vuokraus, leasing tai osamaksulla hankkiminen osto-optioin tai ilman. Tavarahankinnaksi luetaan myös sellainen hankinta, johon sisältyy kohteen lisäksi kokoamis- ja asennustöitä.
- 2) Palveluhankinnat; hankintasopimus koskee palvelun tuottamista. Tähän ryhmään kuuluu myös tavaroiden hankintaa silloin, kun siihen liittyvän palvelun osuus on suurempi.
- 3) Rakennusurakat hankintalain liitteen B mukaisesti.
- 4) Käyttöoikeussopimukset, jotka voivat koskea palveluja tai käyttöoikeusurakkaa.
- 5) Suunnittelukilpailu, jolla hankitaan suunnitelma tai hanke, jonka tuomaristo valitsee kilpailulla.

Näillä hankintalajeilla on merkitystä aloitettaessa hankintailmoituksen laatimista, koska hankinnan valmistelijan tulee ilmoittaa hankinnan tyyppi sähköisesti julkaistavaa HILMA-ilmoitusta varten.

Hankintailmoitukset jaotellaan myös hankinnan arvon perusteella kolmeen ryhmään:

- 1) EU- kynnysarvon ylittävät hankinnat,
- 2) EU- kynnysarvon alittavat, mutta kansallisen kynnysarvon ylittävät hankinnat,
- 3) kansallisen kynnysarvon alittavat, ns. pienhankinnat

EU-hankintojen kynnysarvot ovat kuviossa 3 sivulla 21. EU-kynnysarvot perustuvat Maailman kauppajärjestön julkisia hankintoja koskevassa sopimuksessa sovittuihin kynnysarvoihin. Euroopan yhteisöjen komissio vahvistaa kynnysarvot kahden vuoden välein ja nykyiset EU-kynnysarvot tulivat voimaan 1.1.2018 alkaen.

Kansalliset 1.1.2017 alkaen voimassa olleet kynnysarvot:

Tavara- ja palveluhankinnat	60 000
Käyttöoikeussopimukset / palvelut	500 000
Terveydenhoito- ja sosiaalipalvelut	400 000 hankilain liite E, kohdat 1-4
Muut erityiset palvelut	300 000 hankilain liite E, kohdat 5-15
Rakennusurakat	150 000
Käyttöoikeusurakat	500 000
Suunnittelukilpailut	60 000

Ajantasaiset kynnyksarvot ovat nähtävissä mm. HILMA-portaalissa (www.hankintailmoitukset.fi).

Hankintalain liitteen E mukaisilla hankinnoilla on korkeammat kansalliset kynnyksarvot, mutta ei EU-kynnyksarvoja. Kaikki kynnyksarvon ylittävät hankintailmoitukset tulee laatia ja julkaista hankintalain 59 § ja 60 § mukaisesti käyttäen EU-vakiolomakkeita ja CPV-koodeja. (Valtion hankintakäsikirja 2017, 102.)

4.2.3 Ennakoidun arvon laskeminen

Hankinnan ennakoidun arvon selvittäminen vaaditaan, jotta tiedetään mitä hankintalain säännöksiä, hankintamenettelyjä ja määräaikoja on sovellettava. Hankintalaissa on määräykset ennakoidun arvon laskemisesta eri tapauksissa. Ennakoidun arvona on käytettävä suurinta hankinnasta maksettavaa arvonlisäverotonta kokonaiskorvausta. Huomioitavaa on, että pitkäkestoisissa tai toistaiseksi voimassa olevissa hankintasopimuksissa ennakoitu arvo tulee laskea 48 kuukauden kustannuksen mukaan. (Hankintalaki 2016, 27 § -29 §.)

Hankintalaissa on kielto pilkkoa hankinta siten, että voidaan kiertää edellä mainittuja kynnyksarvoja ja niiden mukaan määräytyviä toimintatapoja (Hankintalaki 2016, 31 §).

Hankinnan ennakoidun arvon laskemisessa ja markkinatilanteen kartoittamisessa voi hyödyntää ennen hankintailmoituksen julkaisua tehtävää markkinakartoitusta. Se on mahdollista hankintalain mukaan, mutta laissa ei ole siitä tarkkoja menettelysäännöksiä. Hankintayksikkö voi kerätä aineiston monin eri keinoin hankinnan valmistelua varten tai kutsua HILMAssa julkaistavalla ilmoituksella toimittajia keskustelemaan hankinnasta. Markkinakartoitus on molempia osapuolia sitomaton tilaisuus, jossa mahdolliset toimittajat saavat tietoa tulevasta hankinnasta ja sen vaatimuksista ja toisaalta voivat tuoda esiin omia näkemyksiään hankinnasta. Markkinakartoituksella saatuja tietoja voidaan hyödyntää hankinnan valmistelussa varmistaen kuitenkin, että varsinaisessa kilpailutuksessa tarjoajia pystytään kohtelemaan tasapuolisesti. (Hankintalaki 2016, 65 §.)

4.2.4 Hankintamenettelyt

Hankinnan kilpailuttamiseen käytettävä menettely määräytyy hankinnan sisällön, luonteen ja laadun mukaan. Hankintayksikkö voi käyttää kaikissa kilpailutuksissa

avointa ja rajoitettua menettelyä. Muut hankintalain 3. luvussa mainitut EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa käytettävät hankintamenettelyt ovat: neuvottelumenettely, kilpailullinen neuvottelumenettely, innovaatiokumppanuus, suoramarkkinointi, puitejärjestely, sähköinen huutokauppa, dynaaminen hankintajärjestelmä, sähköiset luettelot ja suunnittelukilpailu. Hankintayksikön tulee ennen hankintamenettelyn valintaa arvioida eri menettelyjen käyttökelpoisuutta kyseiseen hankintaan. (Hankintalaki 2016, 32 § - 54 §.)

Hankintalaki ei määrittele kansallisissa hankinnoissa käytettäviä menetelmiä vaan hankintayksiköllä on laaja harkintavalta kilpailutuksessa käytettävän menettelyn suhteen. Hankintayksikkö voi käyttää samoja menettelyjä kuin EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa tai mukauttaa niitä. Hankinta on mahdollista toteuttaa kevyemmin ja joustavammin säännöksiin, mutta käytettävän menettelyn tulee olla hankintalain yleisten periaatteiden mukainen, jolloin sen on oltava avoin, tarjoajille tasapuolinen ja kohdeltava syrjimättömästi kaikkia sekä säilytettävä suhteellisuus asetetuissa vaatimuksissa. (Hankintalaki 2016, 32 § - 54 §.)

Avointa menettelyä voi käyttää kaikissa julkisissa hankinnoissa ja se on yksinkertainen ja eniten käytetty menetelmä. Avoimella menettelyllä julkaistuun hankintailmoitukseen ja tarjouspyyntöön voivat kaikki halukkaat tarjoajat tehdä tarjouksen, jolloin voi muodostua tilanne, että tarjouksia tulee hyvinkin runsaasti. Avoimella menettelyllä toteutetun kilpailutuksen aikana ei ole mahdollista neuvotella tarjouksesta, ainoastaan kaikille osapuolille annettuja julkisia tarjouspyyntöä koskevia lisätietoja voi antaa. Myös tarjoajat voivat tehdä tarkentavia kysymyksiä, jotka ovat kaikille näkyvissä ja niihin vastataan julkisesti. (Hankintalaki 2016, 32 §.)

Rajoitetussa menettelyssä hankintayksikkö julkaisee hankintailmoituksen, jolla se hakee halukkaita tarjoajia varsinaiseen tarjouskilpailuun. Tällä menettelyllä voidaan rajoittaa lopulliseen vertailuun otettavien tarjousten määrää. Hankintailmoituksessa on ilmoitettava varsinaiseen tarjouskilpailuun otettavien tarjoajien määrä sekä soveltuvuusvaatimukset ja arviointiperusteet. Lopulliseen tarjouskilpailuun valittavien tarjoajien tulee olla osallistumishakemuksen jättäneitä. Hankintayksikön tulee valita lo-

pulliseen kilpailutukseen hankinnan kokoon nähden riittävä määrä tarjoajia, kuitenkin vähintään viisi. Tai kaikki, jos ilmoittautuneita tarjoajia on alle viisi. (Hankintalaki 2016, 32 §.)

Suorahankinta on menettely, jossa hankintayksikkö ilman tarjouskilpailua tekee hankintasopimuksen yhden tai usean toimittajan kanssa. Suorahankintaa ei saa käyttää pääasiallisena hankintamenettelynä. Hankintalaissa on tarkat säännökset suorahankinnan käytöstä. Suorahankinta ei tarkoita tilausta, joka sisältyy kilpailutettuun puitejärjestelyyn. (Hankintalaki 2016, 40 § - 41 §.)

4.2.5 Hankinnoista ilmoittaminen

Hankintalain periaatteiden mukaisesti julkisista hankinnoista tiedotetaan avoimesti ja riittävän laajasti. Tämä varmistaa sen, että tieto hankinnasta on tarjoajien saatavilla ja toimittajamarkkinoilla olevaa kilpailua voidaan hyödyntää taloudellisen lopputuloksen varmistamiseksi. Hankintalain 58 §- 61 § käsittelevät EU-hankintojen ilmoitusvelvollisuutta ja käytettäviä vakiolomakkeita. Sekä EU-ilmoituksille että kansallisille ilmoituksille on omat lomakkeet. Ilmoitus julkaistaan sähköisessä ilmoituskanavassa HILMAssa, josta EU-kynnysarvon ylittävät toimitetaan edelleen julkaistavaksi Euroopan unionin virallisen lehden täydennysosassa (S-sarja) sekä TED-tietokannassa (Tenders Electronic Daily).

Hankintailmoituksissa ja tarjouspyynnöissä tulee olla määriteltynä määräaika, johon mennessä tarjoajien on jätettävä tarjouksensa. Määräajan tulee olla riittävän pitkä huomioiden hankinnan kohteen, jotta tarjoajilla on aikaa tutustua tarjouspyyntöön ja tarjouksen laatimiseen. Hankintamenettelyihin liittyvistä vähimmäismääräajoista säädetään hankintalain 56 § ja 57 §:ssä. Määräaikoja voi lyhentää vähintään 35 päivää ennen varsinaisen hankintailmoituksen julkaisua julkaistavalla ennakoilmoituksella. Kansallisille ilmoituksille ei ole hankintalaissa säädetty määräaikoja, mutta niiden tulee olla kohtuulliset tarjoajien kannalta. (Hankintalaki 2016, 56 § - 57 §.)

Kansallisista hankinnoista ilmoittamisesta säädetään hankintalain 101 §:ssä. Myös ne on julkaistava sähköisesti HILMAssa käyttäen kansallisia lomakkeita. Sen jälkeen, kun hankintailmoitus on julkaistu HILMAssa, voi hankintayksikkö julkaista ilmoituksen myös muissa tiedotusvälineissä (Hankintalaki 2016, 101 §).

Vaikka hankintalaki ei edellytä kansalliset kynnysarvot alittavien hankintojen sähköisestä ilmoittamisesta, saa hankintayksikkö ilmoittaa myös ne HILMAssa.

4.2.6 Tarjouspyyntö

Tarjouspyynnön tarkoituksena on saada aikaan sopimus, joka on tarkoituksen mukainen ja edullinen ja jolla tilaaja saa tarvitsemansa palvelut tai tavarat. Tarjouspyyntö täydentää hankintailmoitusta ja jos asiakirjoissa on ristiriitaisuuksia, hankintailmoitus on etusijalla. Tarjouspyyntö tehdään kirjallisesti ja hankintalaki määrittelee vähimmäisvaatimukset EU-tarjouspyynnön sisällöstä. Sen sijaan hankintalaissa ei ole säännöksiä tarjouspyynnön rakenteesta vaan se voi olla hankintayksikön omaan käyttöön muotoilema. (Hankintalaki 2016, 68 §.)

Kansallisen hankinnan tarjouspyynnön sisältö on hankintalaissa määritelty väljästi. Tarjouspyyntö on tehtävä kirjallisesti ja sen tulee olla niin selkeä, että sen perusteella saadaan vertailukelpoisia, ketään syrjimättömiä tarjouksia. Vaikka laki ei edellytä, hankintayksikön olisi hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä kuvattava käyttämänsä hankintamenettely. Tarjouspyynnössä voidaan esittää tarjoajia koskevia vaatimuksia tilaajavastuulain, taloudellisen ja rahoituksellisen tilanteen, teknisen kelpoisuuden ja ammatillisen pätevyyden suhteen sekä luettelo asiakirjoista, joilla tarjoajat todistavat velvoitteiden täyttyvän.

4.2.7 Tarjouksen ja tarjoajien kelpoisuus

Hankintalaissa on määräykset sekä tarjouksen, että tarjoajan kelpoisuudelle. Vaikka tarjous olisi tarjouspyynnön mukainen ja hyväksyttävissä, voi tarjoajaa koskeaa laissa määritellyt poissulkemisperusteet. Tarjoajan soveltuvuus tarkistetaan kaikissa EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa vakiomuotoisella, sähköisellä yhteisellä eurooppalaisella hankinta-asiakirjalla, josta käytetään nimitystä ESPD (European Single Procurement Document). Asiakirjaa ei tarvitse käyttää kansallisissa hankinnoissa, mutta niissä tarjoajan tulee kuitenkin täyttää ainakin tilaajavastuulain asettamat vähimmäisvaatimukset. (Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä 1233/2006, 5 §.)

ESPD on vakiomuotoinen lomake, jonka hankintayksikkö esitäyttää. Lomakkeella tarjoajat alustavasti vakuuttavat poissulkemisperusteiden olevan osaltaan kunnossa ja

täyttävät asetetut soveltuvuusvaatimukset. Lomakkeella helpotetaan rajat ylittävien tarjousten tekemistä, koska sillä vakuutetaan soveltuvuusvaatimusten täyttymisestä koko Euroopan unionin ja ETA-maiden alueella.

4.2.8 Tarjousten käsittely

Hankintalaissa ei ole säännöksiä tarjousten avaamisesta tai avaustilaisuudesta. Niihin sovelletaan hankintalain yleisiä periaatteita tarjoajien syrjimättömästä ja tasapuoliseeta kohtelusta. Ennen hankintapäätöksen tekoa tietoja tarjousten käsittelystä ei anneta ulkopuolisille. Tarjousten vertailu on tehtävä hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä ilmoitettujen vertailuperusteiden mukaisesti.

Ennen valintapäätöksen tekoa hankintayksiköllä on oikeus, ei velvollisuutta pyytää tarjouksiin täydennyksiä ja täsmennyksiä, jotka kohdistuvat epäolennaisten puutteiden ja virheiden korjaamiseen ja jotka eivät muuta tarjousta oleellisesti. Hankintayksiköllä ei ole velvollisuutta hylätä tarjousta kokonaisuuden kannalta vähämerkityksellisen virheen tai puutteen johdosta.

Hankintalain mukaan tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous. Kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteet tai hinta-laatusuhteen mukaiset vertailuperusteet on kerrottava hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Valittu tarjous voi olla hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras tarjous. (Hankintalaki 2016, 122 §.)

Tarjouksen tekijän tulee huomioida myös jätetyn tarjouksen sitovuus. Tarjousten avaamisen jälkeen tarjoaja ei voi peruuttaa tarjoustaan. Markkinaoikeus toteaa päätöksessään (510/18), että hankintasäännöksistä ei johdu hankintayksikölle velvollisuutta ilmoittaa hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä, millä ehdoilla tai mihin mennessä tarjoaja voi peruuttaa tarjouksensa. Hankintayksikkö voi määritellä tarjouspyynnössään tilanteet, joissa tarjouksen peruuttaminen on mahdollista. (Markkinaoikeus 2018, MAO:510/18.)

Hankintamenettely voidaan keskeyttää todellisesta ja perustellusta syystä. Tällaisia syitä ovat hankinnan tarpeettomaksi käyminen, ei ole muodostunut kilpailua (saatu yksi tarjous) tai hankintayksikön varat eivät riitä hankinnan toteuttamiseen. Hankinnan keskeyttämisestä tulee myös tehdä päätös. (Hankintalaki 2016, 125 §.)

4.2.9 Hankintapäätös ja -sopimus

Hankintayksiön on tehtävä kirjallinen, perusteltu päätös tarjousmenettelyn ratkaisusta. Päätöksestä ja sen liitteistä on selvittävä ratkaisuun olennaisesti vaikuttaneet seikat, kuten tarjoajan tai tarjouksen hylkäämisen perusteet sekä hyväksytyjen tarjousten vertailuperusteet. Hankintapäätöksestä annetaan kirjallinen tieto niille, joita asia koskee. Tiedoksiantoon liitetään oikaisuohjeet ja valitusosoite. (Hankintalaki 2016, 123 § - 127 §.)

Kirjallinen hankintasopimus voidaan tehdä sen jälkeen, kun hankintalaissa määritellyt odotusajat tai poikkeukset niistä ovat umpeutuneet. Hankintayksiköillä voi olla myös organisaatiokohtaisia odotusaikoja, jotka ohjaavat hankintasopimuksen tekoa. (Hankintalaki 2016, 128 § - 130 §.)

4.2.10 Oikeusturvakeinot

Hankintalain 16 luvussa säädetään oikeussuojakeinoista. Sen mukaisia muutoksenhakekeinoja ovat hankinta-oikaisu ja valitus markkinaoikeuteen. Hankintalakia ei sovelleta kansallisten kynnsarvojen alittaviin hankintoihin, joten niistä ei voi valittaa markkinaoikeuteen. Näistä hankinnoista on mahdollista valittaa kuntalain tai hallintolain perusteella, mikäli hankintayksikkö on toiminut vastoin avoimuus- tai syrjimättömyysperiaatetta tai muuta lainsäädäntöä kuin hankintalainsäädäntöä. (Kontio, Kronström, Kumlin & Mäki 2017, 274.)

Hankinta-oikaisu on nopeampi ja kevyempi menettely, joka osoitetaan hankintayksikölle, kun taas markkinaoikeudessa keskimääräinen käsittelyaika on noin 8,6 kk (Markkinaoikeus 2018, Vuositilastot).

Markkinaoikeus voi kieltää, keskeyttää tai sallia hankintapäätöksen täytäntöönpanon taikka määrätä hankintamenettelyn keskeytettäväksi väliaikaisesti käsittelyn ajaksi. Jos hankintaa ei voida lykätä markkinaoikeuden käsittelyn ajaksi perustuen esimerkiksi lakisääteiseen velvollisuuteen tai jota hankintaan hankintayksikkö tarvitsee tehtäviensä hoitamisessa, hankintayksikkö voi järjestää hankinnan väliaikaisesti. Hankinnan arvolla ei lähtökohtaisesti olisi merkitystä arvioinnissa. (Hankintalaki 2016, 151 § - 153 §.)

4.3 Koulutuskuntayhtymän hankintaohje

Jyväskylän koulutuskuntayhtymän 1.3.2018 voimaan tulleeseen hankintaohjeeseen (liite 1) on päivitetty hankintalain ja koulutuskuntayhtymän hallintosäännön hankintoja koskevat muutokset.

Hankintaohjeessa on kuvattu koulutuskuntayhtymän hankintapolitiikka ja -organisaatio. Jyväskylän koulutuskuntayhtymän hallintosäännön 64c §:ssä on maininta viranhaltijoista, jotka päättävät hankintojen tekemisestä. Hankintaohjeen mukaan Jyväskylän koulutuskuntayhtymä hyödyntää hankinnoissaan puitesopimuksia sekä yhteishankintoja tai muita yhteistyömahdollisuuksia julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa. (Hankintaohje 2018, 1 – 2.)

Hankintaohjeen mukaan koulutuskuntayhtymä käyttää Cludia-kilpailutusjärjestelmää hankintoja kilpailuttaessaan. Tarjouksia otetaan vastaan vain sähköisenä, ja niiden vertailu tapahtuu järjestelmässä. Hankintapäätökset tehdään hallintosäännön 64c §:n mukaisesti ja alle 9 000 euron hankinnoista ei tehdä viranhaltijapäätöstä (Hankintaohje 2018, 5 - 6).

Koulutuskuntayhtymän hankintaohjeen mukaan alle kansallisten kynnsarvojen jääviä pienhankintoja ei tarvitse ilmoittaa HILMAssa. Arvoltaan yli 9 000 euron pienhankinnat kilpailutetaan hankintalainsäädäntöä kevyemmällä ja joustavammilla meneteltyillä Cludia Pienhankinnat -järjestelmällä. Arvoltaan 5 000–9 000 euron hankinnoissa hankintamenettely voidaan vaihtoehtoisesti toteuttaa kulloinkin tarkoituksenmukaisella tavalla joko tekemällä hintavertailua esimerkiksi sähköpostikyselyiden avulla tai lähettämällä kirjallinen tarjouspyyntö suunnatusti potentiaalisille yrityksille. Näistä hankinnoista laaditaan kuitenkin muistio, johon kirjataan saadut tarjoukset ja tehty valinta. Muistio dokumentoidaan laskun liitteeksi ostolaskujen sähköiseen kiertäjäjärjestelmään (Liite 1).

Arvoltaan vähäisissä alle 5 000 euron hankinnoissa varmistetaan kustannusten kohtuullisuus. Hintavertailua voidaan tarvittaessa tehdä esimerkiksi selvittämällä hintatasoa puhelimitse, lehti-ilmoituksista tai vertailemalla verkkokauppojen päivähintoja. Hintavertailu dokumentoidaan siten, että se voidaan tarkistaa jälkikäteen. Suora osto

on mahdollinen pelkästään hankinnan arvon vähäisyyden (alle 2 000 euroa) perusteella (Hankintaohje 2018, 8 - 9).

5 Tietojärjestelmä

Tietojärjestelmät ovat nykyisin merkittävässä asemassa niin yritysmaailmassa kuin julkishallinnossa. Yrityksillä on käytössään tietojärjestelmiä, jotka tuottavat johdolle tärkeää tietoa yrityksen toiminnasta yhdistämällä tietoa sen eri toiminnoista ja mahdollisesti luomalla erilaisia ennusteita.

Liiketoiminnan kaksi tärkeää voimavaraa ovat data ja siitä jalostettu tieto. Tietojärjestelmien käyttö tiedon keruuseen ja analysointiin ovat kiinteä osa organisaation toimintaa ja niistä on tullut välttämätön apu liiketoiminnan ylläpitämiselle. Jossain tapauksissa yrityksen on liityttävä muihin tietojärjestelmiin pysyäksään mukana tuotannossa. (Guidry, Brown-Halligan & Peters 2018, 364 – 365.)

Tietojärjestelmät ovat tärkeitä yrityksen kilpailukyvyn ja jopa olemassa olon kannalta ja ovat siten osa yrityksen kilpailustrategiaa. Tietojärjestelmä voi laaja kokonaisuus, jolla hoidetaan useita toimintoja läpi organisaation kuten tuotannonohjausjärjestelmä tai se voi olla tarkoitettu vain tiettyyn tehtävään, kuten kilpailutusjärjestelmä. Varsinkin jatkuvasti muuttuvassa toimintaympäristössä yrityksen johdon on hyvin tärkeää olla tietoisia tapahtuvista muutoksista ja hyödyntää erilaisia tietojärjestelmiä ennakkoinnin, suunnittelun ja päätöksenteon tukena.

Tietojärjestelmällä yleensä tarkoitetaan tietojen sähköistä käsittelyä varten toteutettua ohjelmistoa ja järjestelmää, jolla tallennetaan ja ylläpidetään tiettyä tarkoitusta varten olevia tietovarantoja. Tietojärjestelmä on laaja käsite muodostuen dataa sisältävistä tietokannoista ja tietoja käsittelevistä ihmisistä, tietokoneista ja tiedonsiirtolaitteista sekä tietoja käsittelevistä ohjelmista. Keskeistä on tietojen käsittelysäännöistä koostuva järjestelmä, joka tuottaa haluttua tietoa, esimerkiksi yritysjohdolle sen tarvitsemia analyseja tai ohjaa toimintoja halutulla tavalla. Tietojärjestelmiin kuuluu myös eri rajapintoja yhteen liittävät ohjelmistot. (Finto 2018, Tietotermit.)

Tietojärjestelmät voi jakaa karkeasti kolmeen eri tyyppiin:

1. Valmiit järjestelmät, joiden asiakaskohtainen räätälöitävyys on rajoitettua eikä toimittaja suosittele räätälöintiä vaan ohjelmiston mukauttamista parametrisointia asiakkaan tarpeisiin. Tällaisia ovat mm. monet ERP, HR, CRM sekä taloushallinnan järjestelmät
2. Puolivalmiit järjestelmät, jossa ohjelmistoa voidaan muokata asiakkaan tarpeisiin. Tällaisia ovat mm. osa avoimen lähdekoodin ohjelmistoista
3. Alusta pitäen kokonaan asiakkaan tarpeisiin kehitettävät ohjelmistot. Tällöin ohjelmistoa käyttää vain yksi asiakas. Esimerkiksi valtiolle tai jollekin valtion virastolle tehty järjestelmä.

Käytössä olevat CRM-järjestelmät edustavat tyypillistä modernia tietojärjestelmää. CRM (Customer Relationship Management) on asiakkuuksien hallintaan tehty järjestelmä. Sen avulla lisätään myyntituloja sekä kasvatetaan markkinaosuuksia hallitsemalla ja kehittämällä asiakassuhteita. Järjestelmällä voidaan säilyttää tietoja eri asiakkaista, jaotella asiakkaat segmentteihin ja seurata asiakkaiden toimintaa, kuten ostoja ja kiinnostuksen kohteita.

Sähköisillä hankintajärjestelmillä kilpailutukset voidaan sähköistää käyttämällä sähköisiä markkinapaikkoja ja eKatalogeja. Sähköisellä hankinnalla tarkoitetaan koko hankintaprosessin sähköistämistä ostotapahtumasta laskutukseen. (Tieke 2005, Yrityksen tietojärjestelmät.)

Tietojärjestelmien käyttöönoton tavoitteena on tehostaa koko organisaation toimintatapoja. Tällöin yrityksen kaikki prosessit tulee analysoida ja löytää tehostamista tarvitsevat. Uuden järjestelmän käyttöönotto vaatii sitoutumista kaikilta yrityksen työntekijöiltä, jolloin muutoksen johtamisen osaaminen korostuu. Uudella, hyvin suunnitellulla järjestelmällä voidaan korvata useita vanhoja päällekkäisiä järjestelmiä jotta säästöihin ja toiminnan tehostumiseen. (Tieke 2005, Yrityksen tietojärjestelmät.)

Teknologian nopea vanheneminen ja uudet innovaatiot luovat jatkuvan tarpeen uusille tai paranneluille tietojärjestelmille. The Standish Group Internationalin (2013) tietojen mukaan 39 % tietojärjestelmäprojekteista onnistuu, 43 % on haasteellisia eli

ovat myöhässä, ylittäneet budjetin tai vain osa toiminnoista toimii. Täysin epäonnistuneita tietojärjestelmäprojekteja on 16 %. Lisäksi osa yrityksistä ei halua kertoa epäonnistumisista yleisen luotettavuuden menettämisen pelossa. (Guidry, Brown-Halligan & Peters 2018, 363 – 364.)

Myös Suomessa uutisoidaan epäonnistuneista tai viivästyneistä merkittävistä tietojärjestelmähankkeista. Vuonna 2013 tehdyn tutkimuksen mukaan tietojärjestelmien hankinnoista jopa kolmasosa epäonnistui. Suurimpia syitä epäonnistumiseen ovat tietojärjestelmän tilaajan ja toimittajan väliset muun muassa eri näkemyksiin projektin sisällöstä liittyvät viestintäongelmat, kommunikaation puutteesta ja henkilökemioiden ongelmista. Usein myös aikataulu ja budjetti pettävät. Merkittävä epäonnistumista edesauttava tekijä on myös tilaajien hankintaosaamisen puute ja ilmiselvä resurssipula hankkeiden hoitamisessa. Tutkimuksen mukaan tietojärjestelmähankintojen tilaajista 45 prosenttia kokee onnistuvansa hankinnoissa melko usein ja viidennes usein. Kolmanneksen mielestä hankinnoissa onnistutaan harvoin tai hyvin harvoin. (Celkee Oy, Tietotekniikan liitto ry & Ohjelmistoyrittäjät ry 2013, 24 – 26.)

Perinteiset yrityskohtaiset järjestelmät ovat aina olleet hyvin monimutkaisia ja kalliita. Niiden käyttöönotto on vaatinut useita vaiheita hankkeen valmistelusta järjestelmän käyttöönottoon ja päätösvaiheeseen. Järjestelmien käyttöön on tarvittu laitteita ja ohjelmistoja sekä asiantuntijaryhmä asentamaan, konfiguroimaan, testaamaan, käyttämään, suojaamaan ja päivittämään. Tällaisten massiivisten järjestelmien ja tukihenkilöjoukon ylläpitäminen on suuri kustannuserä yrityksille tai julkishallinnon organisaatioille, joiden ydintoiminta-alue on kuitenkin jotakin muuta ja järjestelmien tulisi vain tukevat sitä.

Internetin ja verkkoyhteyksien kehittymisen myötä pilvipalvelut ovat tulleet jokapäiväiseen käyttöön sekä yksilö- että yritystasolla. Pilvipalvelu on palvelumalli, jossa usean käyttäjän kesken jaettuja tietoteknisiä resursseja tarjotaan tietoverkkojen välityksellä. Pilvipalveluun liittyy helpoksi tehty yhteydensaanti. Tiedostot voi tallentaa pilveen, josta niitä voi käsitellä paikasta ja ajasta riippumatta eri laitteilla. Kommunikointi ystävien kanssa tapahtuu pilvisovellusten kautta ja myös verkkopankki toimii pilvipalveluna.

Erilaisista pilvipalvelumalleista yksinkertaisin käyttäjän kannalta on ohjelmistoresurssipalvelumalli (Software as a Service, SaaS). Tässä mallissa asiakkaat ostavat palvelun tuottajalta käyttöönsä valikoituja verkon yli käytettäviä ohjelmistoja. Tyypillisiä ohjelmistoresurssipalveluita ovat verkkoselaimella käytettävät toimisto-ohjelmistot sekä erilaiset tietojärjestelmät. Tässä toteutusmallissa käyttäjällä on vähän tai ei ollenkaan mahdollisuuksia vaikuttaa palvelun toteutukseen eikä sen tietoturvaan.

Toinen pilvipalvelun toteutusmalli on alustaresurssipalveluissa (Platform as a Service, PaaS), jossa käyttäjälle tarjotaan valitsemaansa apuohjelmien ja sovelluskehitysympäristön kokonaisuutta. Palvelun käyttäjä voi toteuttaa alustan päälle omat ohjelmistonsa ja niihin omat tietoturvaratkaisunsa. Suurimman toimintavapauden ja myös vastuun käyttäjälle tarjoaa infrastruktuuriresurssipalvelu (engl. Infrastructure as a Service, IaaS). Tässä mallissa asiakas hankkii käyttöönsä yksinkertaisesti tietokoneiden laskentatehoa, tallennustilaa ja verkkoyhteyksiä. (Viestintävirasto, 5.)

Viimeisen vuosikymmenen aikana järjestelmien siirtyessä yhä enemmän pilveen on samaan aikaan luopuminen perinteisestä yrityksen omistamasta ohjelmistomallista lisääntynyt tasaisesti. Pilvipalveluiden seuraava vuosikymmen tuo tullessaan uusia tapoja tehdä yhteistyötä kaikkialla, myös mobiililaitteilla (Salesforce 2018).

SaaS edustaa uutta ohjelmiston toimitus- ja hinnoittelumallia, jossa järjestelmän myyjä ylläpitää ja hallinnoi sovellusta omalta tai vuokratulta palvelimelta ja palvelee asiakkaita verkon kautta sekä veloittaa heitä käytön perusteella. Viime vuosikymmenen aikana SaaS on ollut yksi nopeimmin kasvavista markkinasegmenteistä ja on nyt kolmanneksi suurin osa kaikesta pilvessä tapahtuvasta tietoteollisuudesta. (Guo & Ma 2018, 101.)

Pilvipalveluiden käytön kasvava suosio johtuu pääasiassa asiakkaan kannalta pienemmistä hankintakustannuksista (ei palvelimelle asennettavia ohjelmistoja, ei laitteita eikä infrastruktuurin tai ylläpidon kuluja) ja järjestelmän käyttöönoton helppoudesta verrattuna perinteiseen yrityksen tiloissa ja palvelimilla sijaitsevalle tietojärjestelmälle (Feng, Jiang & Liu 2018, 334).

Pilvipalvelut tarjoavat käyttäjille pääsyn yrityksen tietoihin maailmanlaajuisesti paikasta, ajasta ja laitteesta riippumatta. Laitteelle ei tarvita asennuksia tai päivityksiä

vaan tarvitaan riittävä internet-yhteys. Koska työskentely muualla kuin omalla työpis-
teellä lisääntyy koko ajan, tiedon saatavuus on aina vain tärkeämpää. (Visma Soft-
ware Oy 2018, 13.)

Pilvipalvelun haasteita on toimiva internet-yhteys ja siihen liittyvät tietoturvaahaas-
teet. Jos palveluntoimittajan lopettaa toimintansa, järjestelmän käyttö loppuu ja sa-
malla myös ulkopuolisilla palvelimilla olevat tiedot saattavat hävitä. Palvelun toimit-
tajan vaihtuessa tietojen siirto voi aiheuttaa ylimääräisiä haasteita ja kustannuksia.
(Visma Software Oy 2018, 15.)

5.1 Sähköiset kilpailutusjärjestelmät

Sähköinen kilpailutusjärjestelmä tarkoittaa järjestelmää, jolla hankintayksiköt voivat
hoitaa koko kilpailutusprosessin alusta loppuun sähköisesti. Sähköiset järjestelmät
helpottavat hankintayksiköiden työtä ja samalla vähentävät virheiden riskiä erilaisten
varmistusten avulla.

Vaihtoehtoisesti hankintayksikkö voi julkaista hankintailmoituksen myös suoraan HIL-
MAssa sen omilla lomakkeilla ilman mitään ulkoista sähköistä järjestelmää. Tällöin
tarjouspyyntö voi olla ilmoituksen liitteenä tai tarjoaja voi hakea sen hankintayksikön
omilta sivuilta. Tarjouspyyntö on laadittu omana asiakirjanaan. Sähköisiä järjestelmiä
käytettäessä tarjouspyynnön laatiminen on osa hankintailmoituksen laadintaa ja jär-
jestelmä julkaisee sen automaattisesti, esim. Tarjouspalvelu.fi- portaalissa. Julkisille
hankintayksiköille tarkoitettuja järjestelmiä on useita.

Hansel Oy on Suomen valtion omistama valtiovarainministeriön ohjauksessa oleva
yhteishankintayhtiö, joka kilpailuttaa ja ylläpitää palveluita ja tuotteita koskevia pui-
tejärjestelyjä valtion hankintayksiköille. Se käyttää kilpailutuksissaan Hanselin hallin-
noimaa sähköistä kilpailutusjärjestelmää eli Hanki-palvelua.

Mercell on norjalaisomisteinen Pohjois-Euroopassa toimiva yritys. Mercell Hankinta-
järjestelmä MSS on täysin sähköinen hankinta- ja kilpailutusratkaisu, jolla voi kilpai-
luttaa pienhankintoja, kansallisia hankintoja ja EU- kynnysarvot ylittäviä hankintoja.

5.2 Cloudia Kilpailutus

Tässä opinnäytetyössä keskitytään sähköisen Cloudia -kilpailutusjärjestelmän esittelyyn, koska se otettiin käyttöön Jyväskylän koulutuskuntayhtymässä vuoden 2018 alussa ja sen käyttöönotto on tämän opinnäytetyön aiheena. Järjestelmän käytöllä on tarkoitus tehostaa ja yhdenmukaistaa koulutuskuntayhtymän kilpailutuksia ja hyödyntää sitä myös hankinta-asiakirjojen hallinnassa. Tässä yhteydessä Cloudian toimintoja ja toimivuutta tarkastellaan siitä näkökulmasta, miten hankintalain asettamat vaatimukset hankintailmoitukselle, tarjouspyynnölle ja kilpailutukselle saadaan täytettyä Cloudia Kilpailutuksen käytöllä.

Yrityksenä Cloudia Oy on sen esittelysivujen mukaan ”Johtava hankintaratkaisujen ja sopimuksenhallinnan digitalisoinnin ohjelmisto- ja palveluyritys. Yritys toimittaa moderneja, pilvipohjaisia ratkaisuja hankintaprosessin, sopimuksen ja toimittajien hallintaan, sekä tarjoaa digitaalisen markkinapaikan ostajien ja myyjien verkostoitumiseen. Asiakkaina on tuhansia organisaatioita läpi toimialarajojen niin Suomessa kuin ulkomailla sekä julkiselta, että yksityiseltä sektorilta” (Cloudia 2018).

Cloudia-järjestelmä toimitetaan asiakkaille SaaS-pilvipalveluna tietoverkon yli selainpohjaisen käyttöliittymän kautta. Tekniset vaatimukset järjestelmän käytölle ovat vähäiset; se tukee yleisimpiä selaimia (Explorer, Firefox ja Chrome) ja tietokoneessa tulee olla käyttöjärjestelmänä Windows Vista tai uudempi. SaaS-palvelun piiriin kuuluu palvelinympäristö, jota toimittaja valvoo ja ylläpitää. Jokaisella käyttäjällä on henkilökohtainen käyttäjätunnus järjestelmään. Tietoturvallisuuden näkökulmasta järjestelmä täyttää Valtiovarainministeriön valtionhallinnolle asettamat VAHTI ohjeistuksen suojaustaso II:n tietoturva vaatimukset. VAHTI on Valtiovarainministeriön asettama julkisen hallinnon digitaalisen turvallisuuden kehittämisestä ja ohjauksesta vastaavien organisaatioiden yhteistyö-, valmistelu- ja koordinaatioelin. Se on yksi maailman laajimpia ja tiukimpia tietoturvaohjeistuksia. Ministeriöt ja muut valtionhallinnon toimijat ovat veloitettuja arvioimaan säilyttämiensä ja käsittelemiensä tietojen turvatasot, jotka määritellään laajassa tietoturvan VAHTI-ohjeistossa. (Valtiovarainministeriö 2012, 27 – 28.)

Jyväskylän koulutuskuntayhtymään hankittu Cloudia Kilpailutus on osa laajempaa Cloudia Hankintajärjestelmäkokonaisuutta, joka pitää sisällään myös sähköisen huu- tokaupan sekä sopimusten ja reklamaatioiden hallinnan. Kilpailutusjärjestelmällä on mahdollista hoitaa koko kilpailutusprosessi tarjouspyynnöstä hankintasopimukseen keskitetysti ja kokonaan sähköisesti. Tällöin hankintailmoituksen tieto, esim. hankin- nan kuvaus, siirtyy läpi koko hankintaprosessin ja on hyödynnettävissä suoraan esim. järjestelmällä laadittavassa hankintasopimuksessa ja lopullisessa tilauksessa. Samoin järjestelmään tallentuu eri vaiheisiin liittyvä lokitieto, josta voidaan tarkistaa päivä- määriä ja tehtyjä täsmennyksiä tms.

Cloudia Kilpailutuksessa täytettävät hankintailmoituslomakkeet pohjautuvat HIL- MAssa oleviin ilmoituslomakeisiin eikä järjestelmä salli vaillinaisesti täytettyjen han- kintailmoitusten julkaisua. Merkittävä etu on myös tulostettujen dokumenttien vä- hyys järjestelmää käytettäessä. Ainoastaan tarjousten avaamisen yhteydessä tehtävä avauspöytäkirja tulostetaan allekirjoituksia varten. Saatujen tarjousten vertailu, lisä- tietopyynnot tarjoajille, hankintapäätös, tiedoksiannot tarjoajille sekä hankintasopi- mus ja tilaus voidaan tehdä sähköisesti. Tällä hetkellä koulutuskuntayhtymä ei käytä kilpailutusjärjestelmää hankintapäätösten eikä -sopimusten tekoon, koska kaikki vi- ranhaltijapäätökset tehdään toisessa järjestelmässä. Kilpailutusjärjestelmästä voi seurata tekeillä olevia, kilpailutuksessa olevia ja päättyneitä kilpailutuksia sekä rapor- tointityökalulla saa tilaston tehdyistä eri tyyppisistä kilpailutuksista sekä saatujen tar- jousten määrät. Järjestelmässä on yhteystietorekisteri toimittajista, jotka ovat rekis- teröityneet Cloudia-järjestelmään.

Cloudia Kilpailutuksella voi kilpailuttaa hankintalaissa mainittuja hankintamenettely- tapoja käyttäen tavara- ja palveluhankintoja, rakennusurakoita sekä suunnittelukilpi- luja. Järjestelmällä voi kilpailuttaa pienhankintoja, kansallisia hankintoja ja EU- kyn- nysarvot ylittäviä hankintoja. HILMA-integroinnin ansiosta hankintailmoitukset siirty- vät HILMAan ja edelleen TED-järjestelmään automaattisesti. Järjestelmällä voi laatia ennako-, korjaus- ja jälki-ilmoituksia. Asiakas voi halutessaan ottaa käyttöönsä Kil- pailutus-järjestelmästä vain Cloudia Pienhankinta-osan. Se toimii erillisenä kokonai-

suutena ja mahdollistaa pienhankintojen sähköisen kilpailuttamiseen. Cloudia Pienhankinnalla on mahdollista kilpailuttaa yksinkertaisella pienhankintatarjouspyynnöllä (hintakysely) tai kevennetyn kilpailutuksen lomakkeella.

Cloudia Kilpailutusjärjestelmä koostuu kahdesta osasta; kilpailutusosasta, jolla hankintailmoitus ja tarjouspyyntö tehdään ja julkaistaan sekä tarjousportaalista Tarjouspalvelu.fi, jossa tarjoajat näkevät tarjouspyynnöt ja voivat jättää tarjouksen. Cloudia Kilpailutus julkaisee hankintailmoituksen ensin HILMAssa ja tapauksesta riippuen myös TED:ssä, jonka jälkeen se näkyy tarjousportaalissa. Tarjoajat voivat esittää portaalin kautta tarjouspyyntöä koskevia lisäkysymyksiä ja myös niihin annetut vastaukset näkyvät kaikille samassa portaalissa.

5.2.1 Hankintailmoituksen laatiminen

Cloudia Kilpailutusjärjestelmän useat automatisoidut toiminnot auttavat ja ohjaavat hankintailmoituksen laatimista ja samalla vähentävät virheiden mahdollisuutta. Järjestelmä ilmoittaa puuttuvista pakollisista tiedoista, eikä salli keskeneräisen ilmoituksen julkaisemista. Hankintailmoituksen laatijan tulee kuitenkin olla tarkkana lomakkeelle täytettävien tietojen sisällön suhteen. Järjestelmä tarjoaa mahdollisuutta käyttää vanhoja järjestelmässä olevia hankintailmoituksia uusien pohjana, joka vähentää työmäärää, mutta samalla lisää riskiä vanhojen tietojen siirtymisestä uuteen ilmoitukseen. Uuden ilmoituksen laatiminen alkaa ilmoituspohjan valinnalla. Cloudia Kilpailutuksessa on valmiina ilmoituspohjat hankintalain mukaisille ilmoituksille (kuviot 5).

Tee uusi ilmoitus

Kansalliset ilmoitukset

- Kansallinen hankintailmoitus
- Tietopyyntö
- Kansallisten hankintojen suora hankintailmoitus
- Yleinen avoimuusilmoitus

EU-ilmoitukset

- EU-ennakkoilmoitus
- EU-hankintailmoitus
- EU-jälki-ilmoitus
- EU-hankintailmoitus, erityisalal
- EU-jälki-ilmoitus, erityisalal
- EU-suora hankinta
- Sosiaalipalvelut ja muut erityispalvelut - hankintasopimukset - ennakkotietoilmoitus
- Sosiaalipalvelut ja muut erityispalvelut - hankintasopimukset - hankintailmoitus
- Sosiaalipalvelut ja muut erityispalvelut - hankintasopimukset - ilmoitus tehdystä sopimuksesta
- Sosiaalipalvelut ja muut erityispalvelut - käyttöoikeussopimukset - ennakkoilmoitus
- Sosiaalipalvelut ja muut erityispalvelut - käyttöoikeussopimukset - ennakkoilmoitus
- Sosiaalipalvelut ja muut erityispalvelut - käyttöoikeussopimukset - jälki-ilmoitus
- Käyttöoikeussopimusta koskeva ilmoitus
- Käyttöoikeussopimusta koskeva jälki-ilmoitus
- Muutosilmoitus

Muut ilmoitukset

- Erityisalahankinta, EU-kynnysarvon alittava
- Pienhankinta
- Kevennetty kilpailutus (pisteytys)

Tarjouspyynnön kieli:

Valuutta:

[Luo ilmoitus](#)

Kuvio 5. Hankintailmoituspohjat

Seuraavassa vaiheessa Cloudia luo valinnan mukaisen ilmoituspohjan, jolla olevien kenttien ja vaadittavien tietojen määrä vaihtelee. Laajimpia ovat EU-kilpailutuksissa käytettävät lomakkeet, joihin on valmiiksi integroitu sähköinen ESPD-lomake. Vakio- muotoisen lomakkeen täyttämällä tarjoajat vakuuttavat, että heitä eivät koske han- kintalain 80 §:n mukaiset poissulkemisperusteet (kuvio 6, kohta 10).

Kansallisessa ilmoituksessa tarjoajilta vaadittavat soveltuvuuskriteerit voi laatija itse määrittää (kuvio 6, kohta 8).

(EU-hankintailmoitus) -

(Kansallinen hankintailmoitus)

I KOHTA: HANKINTAVIRANOMAINEN

II KOHTA: HANKINNAN KOHDE

II.2: KOHTA: KUVAUS (SOPIMUS JAETTU OSIIN)

III KOHTA: OIKEUDELLISET, TALOUDELLISET, RAHOITUKSELLISET JA TEKNISET TIEDOT

IV KOHTA: MENETTELY

VI KOHTA: TÄYDENTÄVÄT TIEDOT

TIETOA HANKINNASSA HUOMIOIDUISTA ERITYISKYSYMYKSISTÄ

TARJOUSPALVELUN TIEDOT

SÄHKÖINEN HUUTOKAUPPA

POISSULKEMINEN JA SOVELTUVUUS (ESPD)

MUUT EHDOT

HANKINNAN KOHTEEN KRITERIT

MUUT TIEDOT

LIITTEET JA LINKIT

ALLEKIRJOITTAJAT

ESIKATSELU JA JULKAISU

* Oikeusperusta

I.1) Nimi ja osoitteet

Virallinen nimi *

Kansallinen yritys- ja yhteisötunnus *

Valitse yksikkö

Postiosoite

Postitoimipaikka *

Postinumero

Maa *

Yhteyshenkilö

Puhelin
esim. +358 91234567

Sähköpostiosoite *

HANKINTAYKSIKÖ JA YHTEYSTIEDOT

HANKINNAN KOHDE

HANKINTAMENETTELY

TIETOA HANKINNASSA HUOMIOIDUISTA ERITYISKYSYMYKSISTÄ

MUUTOKSENHAKUTIEDOT

TARJOUSPALVELUN TIEDOT

SÄHKÖINEN HUUTOKAUPPA

SOVELTUVUUSVAATIMUKSET

HANKINNAN KOHTEEN KRITERIT

MUUT TIEDOT

LIITTEET JA LINKIT

ALLEKIRJOITTAJAT

ESIKATSELU JA JULKAISU

Hankintamenettely

Hankintamenettely *

Avoin

Rajoitettu

Neuvot

Suunniteltu

Kilpailu

Muu

Innovaatio

Menettely

Hankintamenettely

Hankinnan kohde jaettu osiin *

Kyllä

Ei

Osatarjoukset osaluettain sallittu *

Kyllä

Ei

Vaihtoehtoiset tarjoukset hyväksytään *

Kyllä

Ei

Kuvio 6. Hankintailmoituksen laatiminen (EU-/kansallinen ilmoitus)

Hankintailmoituksen laatiminen etenee käyttöliittymän vasemmassa reunassa olevan valikon mukaisesti.

Varsinaisen tarjouspyynnön laatiminen alkaa kohdassa ”Tarjouspalvelun tiedot”.

Tässä kohdassa määritellään tarjousten valintaperusteet eli, miten tarjoukset pisteytetään. Yhtä palvelua tai tavaraa hankittaessa voidaan käyttää pisteytystä kokonaishankinnan mukaan. Samalla ilmoituksella on myös mahdollista kilpailuttaa useampia kohteita, kun käytetään valintaperusteena pisteytystä kohderyhmittäin tai -riveittäin. Tällöin jokainen kohde pisteytetään erikseen ja eri kohteille voidaan valita eri toimittajat (Kuvio 7, Valintaperusteet).

Cloudia Kilpailutus

ETUSIVU UUSI ILMOITUS KILPAILUTUSJÄRJESTELMÄ TYÖKALUT

(Kansallinen hankintailmoitus) - 212243 / Tilintarkastuspalvelut

1 HANKINTAYKSIKÖ JA YHTEYSTIEDOT

2 HANKINNAN KOHDE

3 HANKINTAMENETTELY

4 TIETOA HANKINNASSA HUOMIOIDUISTA ERITYISKYSYMYKSISTÄ

5 MUUTOKSENHAKUTIEDOT

6 TARJOUSPALVELUN TIEDOT

7 SÄHKÖINEN HUUTOKALUPPA

8 SOVELTUVUUSVAATIMUKSET

9 HANKINNAN KOHTEEN KRITERIT

10 MUUT TIEDOT

11 LIITTEET JA LINKIT

12 ALLEKIRJOITTAJAT

13 ESIKATSELU JA JULKAISU

Tarjouspalvelun tiedot

Hankinnan tunnistenumero * 212243

Valintaperusteiden määrittely järjestelmässä *

Määritellyt valintaperusteet tärkeysjärjestyksessä

- hankinnan kohde koostuu kohde-ryhmistä (tai yksittäisistä kohteista)
- tulee olla mahdollista valita useita eri toimittajia kohderyhmittäisesti
- pisteytyksen sijasta valinta tärkeysjärjestyksen perusteella

Pisteytys kokonaishankinnan mukaan

- hankinnan kohde koostuu kohderyhmistä (tai yksittäisistä kohteista)
- tulee olla mahdollista valita useita eri toimittajia toimittamaan koko hankinta
- tulee käyttää pisteytystä

Pisteytys kohderyhmittäin

- hankinnan kohde koostuu kohderyhmistä (tai yksittäisistä kohteista)
- tulee olla mahdollista valita useita eri toimittajia kohderyhmittäisesti
- tulee käyttää pisteytystä

Pisteytys kohderiveittäin

- hankinnan kohde koostuu yksittäisistä kohteista (kohderiveistä)
- tulee olla mahdollista valita useita eri toimittajia kohderiveittäisesti
- tulee käyttää pisteytystä

Kuinka toimittajan tulee
Tarjouspalvelussa ilmoittaa
hankinnan kohteen tiedot

Syöttölomakkeella

Ilman syöttölomaketta

Kuvio 7. Valintaperusteet

Nämä valinnat vaikuttavat kohdassa ”Hankinnan kohteen kriteerit” laadittavaan tarjouspyyntölomakkeen rakenteeseen. Lomakkeeseen tulee joko yksi tai useampi kohde ja niille määritellään vaadittavia ehdottomia vai valinnaisia ominaisuuksia. Ominaisuuksia voidaan pisteyttää eri menetelmin. Käytössä on automaattinen pisteytys, jolloin kyllä- tai ei- vastauksesta saa automaattisesti määritellyt pisteet. Manuaalisessa pisteytyksessä vasta tarjousten vertailuvaiheessa kyseinen ominaisuus pisteytetään ennakkoon ilmoitetuissa rajoissa. Käytettävissä on myös valikkopisteytys, jolloin pisteet saa tehdyn valinnan mukaan ennakkoon määritellyn asteikon mukaisesti.

Hankintailmoituksen/tarjouspyynnön laatimisen viimeisessä kohdassa vielä ennen julkaisua järjestelmä huomauttaa mahdollisesti puuttuvista tiedoista (Kuvio 8, Hankintailmoituksen julkaisu).

Cludia Kilpailutus

ETUSIVU UUSI ILMOITUS KILPAILUTUSJÄRJESTELMÄ TYÖKALUT

(Kansallinen hankintailmoitus) - 215327 / Lavettiauto

Hankintayksikön yhteystiedot	✓
Hankinnan kohde	✓
Hankintamenettely	Pakollisia tietoja puuttuu
Muutoksenhakutiedot	✓
Tietoa hankinnassa huomioiduista erityisyyksistä	✓
Muut tiedot	-
Tarjouspalvelun tiedot	Pakollisia tietoja puuttuu

Esikatselut

Esikattele HTML-ilmotus
Tulosta/tallenna
Aias pdf-muodossa
Tallenna ilmoitus PDF-muodossa
Lähetä esikatselu sähköpostilla

Hankinnan kohteen kriteerit välilehdellä on puutteellisia tietoja.
Täytä kaikki pakolliset tiedot

Kuvio 8. Hankintailmoituksen julkaisu

Hankintailmoituksen julkaisun jälkeen ilmoituksen lähettäjä saa kiittauksen järjestelmästä (Kuvio 9, Vahvistus julkaistusta hankintailmoituksesta).

Cludia Kilpailutus

ETUSIVU UUSI ILMOITUS KILPAILUTUSJÄRJESTELMÄ TYÖKALUT

VAHVISTUS ILMOITUKSEN JULKAISUSTA / LÄHETTÄMISESTÄ (Kansallinen hankintailmoitus)

Ilmoitus on julkaistu:
Tarjouspalveluun
213196 / Kaksi kaivukonetta

Ilmoituksen julkaisija:
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä (testijärjestelmä)

Testi Tunnus

Ilmoitus julkaistu:
4.12.2018 10:07
[Palaa ilmoitusarkistoon >>](#)

Kuvio 9. Vahvistus julkaistusta hankintailmoituksesta

5.2.2 Tarjouspalvelu

Hankintailmoitus julkaistaan ja HILMAssa ja EU-kynnysarvon ylittävät ilmoitukset myös TED-tietokannassa. Sen jälkeen ilmoitus tulee näkyviin Tarjouspalvelu.fi-portaaliin. Portaaliin kirjautuneet käyttäjät näkevät siellä olevat tarjouspyynnöt (Kuvio 10, Tarjouspalvelu).

The screenshot shows the Tarjouspalvelu.fi portal. At the top, there is a logo for 'GRADIA Tarjouspalvelu' and the text 'Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Pekka Maltamo Kirjautu ulos'. Below the logo is a navigation bar with 'ETUSIVU | TARJOUSPYYNNÖT | OMAT TIEDOT' and a help icon with the text 'Ohjeet ja käyttövinkit'. The main content area is titled 'TARJOUSPYYNTÖ' and contains the following information:

Alla voit tutustua valittuun tarjouspyyntöön.
 Tarjouspyyntödokumenttien lataaminen ja tarjouksien jättäminen vaatii rekisteröitymisen ja kirjautumisen palveluun.

213196 / KAKSI KAIVUKONETTA
 Kansallinen hankintailmoitus
 Ilmoitettu: 4.12.2018 10:07:54, määräaika: 4.12.2018 12:00:00

Tarjouspyynnön tiivistelmä	Koko tarjouspyyntö ja liitteet	Kysymykset ja vastaukset	Soveltuvuusvaatimukset	Hankinnan kohteen tietojen syöttö	Tarjouksen lähetyks
<p>Jyväskylän koulutuskuntayhtymä (testijärjestelmä) 4.12.2018 10:07:54</p> <p>213196 / KAKSI KAIVUKONETTA</p> <p>Kuvaus: Hankitaan opetuskäyttöön vähän käytetyt tela-alustainen ja pyörialustainen kaivukone.</p> <p>Hankintayksikön luonne: Kunta tai kuntayhtymä</p> <p>Hankintalaji: Tavarahankinnat</p> <p>Hankintamenettely: Avoin menettely</p> <p>Osatarjoukset hyväksytään: Kyllä</p> <p>Vaihtoehtoiset tarjoukset hyväksytään: Ei</p> <p>Hankinta varataan työkeskuksille tai toteutettavaksi työohjelmien yhteydessä: Ei</p> <p>Tarjouksen valintaperuste: Pisteytys kohderyhmittäin</p> <p>Tarjouksen antotapa: Tarjous annetaan täyttämällä Soveltuvuusvaatimukset ja Hankinnan kohteen tietojen syöttö -välilehdillä olevat lomakkeet. Sitä ennen tulee tutustua Koko tarjouspyyntö ja liitteet ja Kysymykset ja vastaukset -välilehdillä oleviin tietoihin.</p> <p>Määräaika: 4.12.2018 12:00:00</p>					

At the bottom of the content area, there are two buttons: 'Tallenna tarjous, mutta älä lähetä' and 'Seuraava vaihe >>'.

<< Takaisin tarjouspyyntölistaan

Kuvio 10. Tarjouspalvelu

Portaalin kautta esitetään mahdolliset tarjouspyyntöä koskevat lisäkysymykset ja sen kautta myös hankintayksikkö vastaa niihin ja tarvittaessa tarkentaa tarjouspyyntöä. Tarjoaja tekee tarjouksensa kohdassa "Hankinnan kohteen tietojen syöttö" hankintayksikön Cloudia Kilpailutuksessa laatimalla lomakkeella. Tarjouslomakkeella oleviin ehdottomiin vaatimuksiin vaaditaan vastaus tai ladattava liite, muuten järjestelmä ei

lähetä tarjousta. Ennen tarjouksen lähettämistä järjestelmä huomauttaa puuttuvista tiedoista (Kuvio 11, Tarjouksen lähettäminen). Tarjouksen lähettämisen jälkeen tarjoaja saa ilmoituksen tarjouksen lähtemisestä sekä ohjeet, kuinka tarjousta voi vielä muuttaa ennen tarjousten jättämisaajan umpeutumista.

The screenshot shows the Cloudia Tarjouspalvelu (Bidding Service) interface. At the top, there is a navigation bar with 'ETUSIVU | TARJOUSPYYNNÖT | OMAT TIEDOT' and a help icon with the text 'Ohjeet ja käyttövinkit'. The main content area is titled 'TARJOUSPYYNTÖ' and contains the following information:

Alla voit tutustua valittuun tarjouspyyntöön.
 Tarjouspyyntödokumenttien lataaminen ja tarjouksien jättäminen vaatii rekisteröitymisen ja kirjautumisen palveluun.

213196 / KAKSI KAIVUKONETTA
 Kansallinen hankintailmoitus
 Ilmoitettu: 4.12.2018 10:07:54, määräaika: 4.12.2018 12:00:00

Below this is a progress bar with five stages: 'Tarjouspyynnön tiivistelmä', 'Koko tarjouspyyntö ja liitteet', 'Kysymykset ja vastaukset', 'Soveltuvuusvaatimukset', 'Hankinnan kohteen tietojen syöttö', and 'Tarjouksen lähetykset'. The 'Hankinnan kohteen tietojen syöttö' stage is currently active.

A warning message states: 'Kun olet syöttänyt kaikki vaaditut tiedot ja liittänyt tarvittavat liitteet, voit lähettää tarjouksen alta. HUOM! Seuraavat vaadittavat tiedot ovat vielä syöttämättä tai ovat puutteelliset: - Hankinnan kohteen tiedot'.

Below the warning is a section titled 'Muut liitteet' with instructions: 'Halutessasi voit liittää muita lisätietoliitteitä. Valitse ja lataa dokumentti omalta koneeltasi alla olevalla "Lisää uusi liitetiedosto" -linkillä. Lisää uusi liitetiedosto >>'. There is also a field for 'Tarjouksen voimassaoloaika: (oltava voimassa vähintään 4.3.2019 saakka)' and a note: 'Tarjouksen nimi: Voit halutessasi nimetä tarjouksen, jolloin erotat sen helpommin Tarjouspalvelussa muista tarjouksistasi. Nimi'.

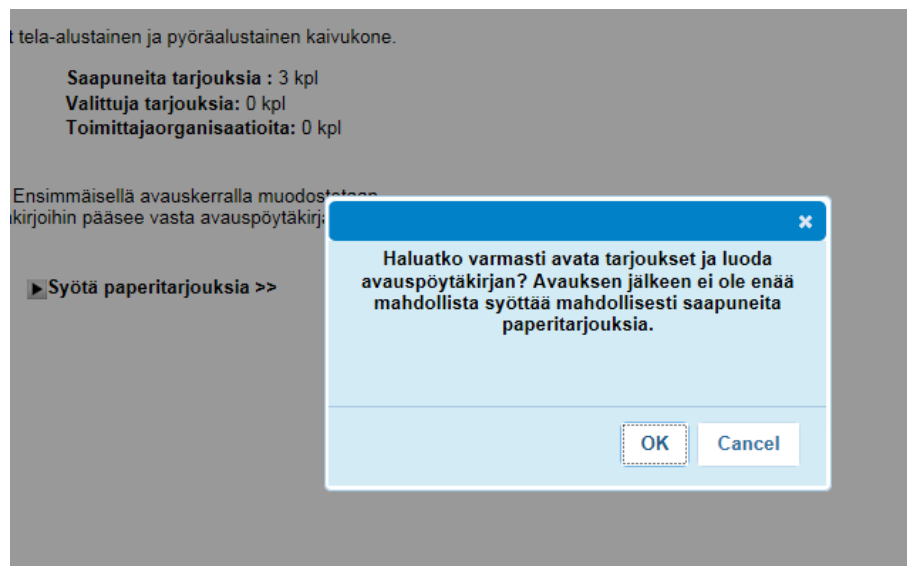
Kuvio 11. Tarjouksen lähettäminen

5.2.2 Tarjousten avaus ja vertailu

Hankintayksikkö voi seurata tarjouskilpailun etenemistä tarjousaikana Cloudia Kilpailutuksen kautta. Järjestelmästä näkee tarjouspyyntöön tutustuneet sekä tarjousten tekijät. Saapuneita tarjouksia ei voi avata ennen tarjousajan päättymistä.

Tarjousajan päätyttyä hankintayksikkö tekee saatujen tarjousten vertailun Cloudia Kilpailutus-järjestelmässä. Ennen vertailun avaamista järjestelmä laatii tarjousten

avauspöytäkirjan, johon järjestelmä automaattisesti tuo saadut tarjoukset. Avaustilaisuuteen osallistujat sekä allekirjoittajat voidaan tuoda joko järjestelmästä tai kirjata käsin (Kuvio 12, Tarjousten avaus).

Kuvio 12. Tarjousten avaus

Avauspöytäkirjan luomisen jälkeen voidaan tehdä saatujen tarjousten vertailu. Järjestelmä laskee automaattisesti ennakkoon määritellyt hinta- ja laatuasteet valittujen laskentakaavojen ja painotusten mukaisesti.

Mikäli tarjouspyynnön laatimisvaiheessa määriteltiin manuaalinen pisteytys, niin se tehdään tässä tarjousten vertailuvaiheessa esimerkiksi tarjoajien lähettämiin lisäselvityksiin, esitteisiin, referensseihin tai tarjottaviin tuotteisiin tutustumisen perusteella. Tarjouspyynnössä voi olla ehto, että lähempi tarkastelu tehdään esimerkiksi kolmeen eniten alustavasti pisteitä saaneeseen tuotteeseen. Järjestelmä laskee lopulliset pisteet ja laittaa tarjoukset paremmuusjärjestykseen. Vertailutaulukkoon laitetaan ruksi valitun tarjouksen kohdalle, jolloin järjestelmä tulkitsee sen valintapäätökseksi (Kuvio 13, Tarjousten pisteytys ja valinta).

Cloudia Kilpailutus Tarjouspalvelu (Testi Turnus)

Kilpailutusjärjestelmä

ARJOUSTEN VERTAILU

Palaa ilmoituksen tietoihin

213106 | Kaikki kaivukoneita (Pisteytys kohderyhmään)

Hankitaan opetuskäyttöön vähän käytetty teila-ajustainen ja pyöräalustainen kaivukone.

Tallenna tiedot ja avaa taulukko pdf-muodossa (sarakeittain, liikesalaisuudet piilotettu) >>
 Tallenna tiedot ja avaa taulukko pdf-muodossa (sarakeittain, liikesalaisuudet näytettävissä) >>
 Tallenna tiedot ja avaa taulukko html-muodossa (sarakeittain, liikesalaisuudet piilotettu) >>
 Tallenna tiedot ja avaa taulukko html-muodossa (sarakeittain, liikesalaisuudet näytettävissä) >>

Määräaika: 4.12.2018 12:00:00
 Tekijä: Testi Turnus

Saapunneita tarjouksia yhteensä: 3kpl
 Kelvollisia tarjouksia yhteensä: 3kpl

Pilotta eräsi >> Muokkaa liikesalaisuuksia >>

Ryhmien yhteiset kriteerit	Max pisteet	Jyväskylän koulutus kuntayhtymä	Jyväskylän koulutus kuntayhtymä	Jyväskylän koulutus kuntayhtymä	Ohjeiden mukaisesti
		Annettu tieto	Pisteet	Annettu tieto	Pisteet
Kaivukone on Suomessa käyttöön tyyppivaksettua malli.	---	Kyllä	---	Kyllä	---
Tarjottu kone on myymässä Suomessa.	---	Kyllä	---	Kyllä	---
Koneeseen on mahdollisuus kutsua ja testata toimivaa koeajolla.	---	Kyllä	---	Kyllä	---
Koneen huoltohistoria on saatavissa	---	Kyllä	---	Kyllä	---

1. Kaivukone KKH15	Max pisteet	Jyväskylän koulutus kuntayhtymä	Jyväskylän koulutus kuntayhtymä	Jyväskylän koulutus kuntayhtymä	Ohjeiden mukaisesti
		Annettu tieto	Pisteet	Annettu tieto	Pisteet
Tela-ajustainen kaivukone KKH 15	---	120 000,00 €/kpl	---	135 000,00 €/kpl	---
Hankittava määrä 1 kpl	---	120 000,00 €	---	135 000,00 €	Ryhmäkohti
Tela-ajustainen kaivukone toimitettuna Leivestoreelle varustettuna vaatimusmäärittelyn mukaisilla varusteilla	---	---	---	---	---
Merkki ja malli	5	Hitachi EX150	3,000	2017 tai uudempi	5,000
Yuonimalli	5	2015 - 2016	3,000	2017 tai uudempi	5,000
Käyttötunnit	5	yli 1000 h	1,000	alle 500 h	5,000
Takuu	2	1 vuotta	1,000	1 vuotta	0,000
Huoltopiste Jyväskylässä	2	Kyllä	2,000	Kyllä	2,000
Lyhytperäinen malli	2	Ei	0,000	Kyllä	2,000
Kunnan mukaan määräytyvät laastupisteet	---	---	---	---	---
Kolme eniten pisteitä saanutta tarjousta otetaan lähemmänpään tarkasteluun ja tarjottu kone käydään arvioimassa paikan päällä. Maks. 5 laastupistettä	---	---	---	---	---
Moodotoren kurtti	4	---	4,000	---	4,000
Hydrauliikka	4	---	3,000	---	4,000
Telastus	4	---	2,000	---	4,000
Maalipinnat	2	---	1,000	---	2,000
Laastupisteet	40	17,000	26,154	26,000	40,000
Kohderyhmän hinta yht.	60	120 000,00 €	60,000	135 000,00 €	53,333
Kohderyhmän pisteet yht.	100	---	86,154	---	93,333

Valitse toimittajaksi

3 Kirjoita kommentti >>

1 Kirjoita kommentti >>

2 Kirjoita kommentti >>

Kuvio 13. Tarjousten pisteytys ja valinta

Tilaajavastuulain mukaisten vaatimusten täyttyminen voidaan varmistaa voittaneen tarjoajan osalta Cloudia Kilpailutuksessa. Mikäli tarjoaja on liittynyt Luotettava kumppani-palveluun, saadaan raportti suoraan Cloudian kautta (Kuvio 14, Tilaajavastuuraportti).

Maltamo Määräaika: 14.11.2018 12:00
 Tekijä: Pekka Maltamo

Saapunneita tarjouksia : 3 kpl
 Valittuja tarjouksia: 2 kpl
 Toimittajaorganisaatioita: 2 kpl

8 Pekka Maltamo

18 Pekka Maltamo

Avaa avauspöytäkirja pdf-muodossa >>

Alla on listattuna kaikki tähän kilpailutukseen määräaikaan Tarjouspalvelu -toimittajaportaalin kautta saapuneet tarjoukset. Voit avata (tai tallentaa koneellesi) saapuneet liitedokumentit yksittäin, tarjoajakohtaisesti kerralla tai kaikki kerralla. Voit myös avata (ja tallentaa tai tulostaa) koostelustausten saapuneista tarjouksista. Tarvittaessa voit määrittellä jonkun tarjoajan ei-kelvolliseksi (ja kirjoittaa siihen liittyvän kommentin).

8 Pekka Maltamo

Saapuneet tarjoukset:

		Kelvollinen tarjoaja	Tilaajavastuu
14.11.2018 A4 Tulosta Oy (FI26786144), Marko Kuusela	8:49:12	Yhteystiedot: Marko Kuusela 040 3545743	Kyllä <input type="button" value="Hae >>"/>
Avaa tarjous-dokumentti >> Avaa muut dokumentit >> Lataa kaikki dokumentit (ZIP) >> Lähetä tarjouksen täsmennyspyyntö			
13.11.2018 SolutionManager Oy (FI24927900), Mika Nurminen	13:30:01	Yhteystiedot: Mika Nurminen, 040-5100845	Kyllä <input type="button" value="OK"/>
Avaa tarjous-dokumentti >> Avaa muut dokumentit >> Lataa kaikki dokumentit (ZIP) >> Lähetä tarjouksen täsmennyspyyntö			
12.11.2018 Canon Oy (0114931-7), Tuomas Vironmäki	11:56:22	Yhteystiedot: Tuomas Vironmäki 0405935757	Kyllä <input type="button" value="OK"/>
Avaa tarjous-dokumentti >> Avaa muut dokumentit >> Lataa kaikki dokumentit (ZIP) >> Lähetä tarjouksen täsmennyspyyntö			
Lataa kaikkien tarjousten dokumentit (ZIP) >>		<input type="button" value="Muokkaa kelvollisuus-tietoja"/>	

Sulje tämä tarjouskilpailu ja siirrä se Arkisto-kansioon >>

Kuvio 14. Tilaajavastuuraportti

Cloudia Kilpailutuksessa on mahdollisuus myös tehdä hankintapäätös, jolloin valitun tarjouksen tiedon sekä hankintailmoituksen kuvaus hankinnasta siirtyy suoraan päätöstekstiin. Järjestelmässä on valmiina peruspohja, jossa on viranhaltijapäätöksissä vaadittavat perustiedot. Hankintapäätöksestä lähtee sähköinen tiedoksianto tarjouksen jättäneille. Organisaatio voi tallentaa järjestelmään oman viranhaltijapäätöspohjansa.

5.2.3 Jälki-ilmoitus ja kilpailutuksen dokumentaatio

EU-hankinnoissa vaadittava jälki-ilmoitus voidaan tehdä Cloudia Kilpailutuksessa, jolloin järjestelmä siirtää hankintailmoituksesta keskeiset tiedot suoraan jälki-ilmoitukseen. Hankintayksikkö lisää sopimuskumppanin nimen ja hankinnan arvon.

Järjestelmään tallentuu hankintaan liittyvä dokumentaatio sähköisessä muodossa. Jälkikäteen voidaan tarvittaessa tarkistaa hankintaprosessiin liittyneitä päivämääriä, dokumentteja, esitettyjä kysymyksiä vastauksineen sekä pyydettyjä tarjouksiin liittyviä täsmennyksiä koko kilpailutusprosessin ajalta (kuvio 15, Dokumentaatio). Päättyneet hankinnat voi siirtää sähköiseen arkistoon, jolloin ne eivät enää näy päättyneissä kilpailutuksissa. Järjestelmästä saadaan tilastotietoa toteutuneista kilpailutuksista, saaduista tarjouksista yms.

TARJOUSTEN KÄSITTELY (Jyväskylän koulutuskuntayhtymän henkilöstön työterveyspalvelut)

Seuraukset tarjoukset	Tarjousten vertailu	Täsmennykset	Hankintapäätös	Hankintasopimus	Dokumentit	Sisäisen keskustelu	Lähetä viesti
-----------------------	---------------------	--------------	----------------	-----------------	------------	---------------------	---------------

Dokumentit

Määräaika	Tekijä	157335 / JYVÄSKYLÄN KOULUTUSKUNTAYHTYMÄN HENKILÖSTÖN TYÖTERVEYSPALVELUT
12.2018	Pekka Maltamo	Sosiaalipalvelut ja muut erityispalvelut - hankintasopimukset - hankintailmoitus, Päätelys kokonahankinnan mukaan
13.11.2018	Pekka Maltamo	Avaa ilmoitus PDF-muodossa >>
13.11.2018	Pekka Maltamo	Avaa ilmoitus HTML-muodossa >>
13.11.2018	Pekka Maltamo	Tee uusi ilmoitus tämän pohjalta >>
1.11.2018	Pekka Maltamo	Tee uusi ilmoitus tämän pohjalta ja siirry käyttämään uutta kriteeristöä >>
5.11.2018	Pekka Maltamo	Kopioi tarjouspyyntö testitympönsäön >>
4.11.2018	Pekka Maltamo	Kopioi mallipohjaksi >>
4.11.2018	Pekka Maltamo	Tee jälki-ilmoitus tämän hankintailmoituksen pohjalta >>
11.10.2018	Pekka Maltamo	Määräaika: 3.8.2018 15:00 Tekijä: Pekka Maltamo Saapuneita tarjouksia: 4 kpl Valittuja tarjouksia: 1 kpl Toimitajaorganisaatioita: 1 kpl
8.8.2018	Pekka Maltamo	VALMISTUMISILN SLURANTIA Kysymysten määräaika Tarjouksen määräaika Avauspäätöskäytä Vertailu ja valinta Hankintapäätös Tiedoksianto Hankintasopimus
4.8.2018	Pekka Maltamo	ILMOITUKSEN DOKUMENTIT Tarjouspyynnön julkaisu ja dokumentit 18.6.2018 13:56:36 Tarjouspyyntö 10.6.2018 13:56:36 Ilmoitus liite 8 Tietosuojalite.pdf liite 9 Vertailun tuen toimintamalli Jyväskylän koulutuskuntayhtymä.pdf liite 4 Hintaite.xlsx liite 7 Jyve 2014 Palvelut.pdf liite 5 Henkilötietolomake.docx
7.4.2018	Pasi Räsä	
7.4.2018	Pasi Räsä	

Lähetetyt viestit >>

Kuvio 15. Dokumentaatio

6. Tulokset

6.1 Tutkimuksen toteutus

Tämän opinnäytetyön tekemiseen on mennyt reilu vuosi, jonka aikana opinnäytetyön tekijä on omassa työssään perehtynyt kilpailutusjärjestelmään, testannut ja käyttänyt sitä samalla esitellen ja opastaen muita sen käyttöön. Tutkimukseen kuuluvaa käytössä olevien hankintamenettelyjen kartoitusta ja Clouidia-järjestelmän käyttöönottoon liittyvää havainnointia on tehty n. 30 eri palaverissa ja tapaamisessa sekä lukuisien sähköpostissa ja puhelimitse tulleiden kysymysten perusteella. Tutkimusaineistoa kerättyäessä on pitänyt tilannekohtaisesti päättää, mikä on ollut sopivin havaintojen muistiin kirjaamistapa ja -hetki sekä milloin on pitänyt aktiivisesti osallistua keskusteluun ja milloin ei. Yksiköiden palavereissa on opinnäytetyöntekijä välillä toiminut puhtaasti havainnoijana kartoittaessaan käytössä olleita hankintamenetelmiä, mutta toiminut aktiivisena osallistujana keskusteltaessa sähköisen järjestelmän käyttöönotosta. Samoin hankintailmoituksia ja tarjouspyyntöjä yhteisesti laadittaessa opinnäytetyöntekijä on osallistunut käytännön kehittämistyöhön aktiivisesti sähköisen järjestelmän käyttämiseksi. Myös näissä tilanteissa on tapahtunut havainnointia.

Toimintatutkimus ja siihen liittyvä havainnointi alkoi ohjelman toimittajan pitämässä Clouidia Kilpailutus-järjestelmän käyttöönottokoulutuksessa, joka järjestettiin tammi-kuussa 2018. Paikalla oli 17 koulutuskuntayhtymän eri tulosalueilla hankintoja tekevää esimiestä, joiden kokemus hankintojen toteuttamisesta ja hankintalainsäädännön tuntemus vaihteli. Osa teki työnsä puitteissa ainoastaan arvoltaan vähäisiä pienhankintoja. Koulutuspäivän aikana osa läsnäolijoista ilmaisi huolensa järjestelmän monimutkaisuudesta.

Samassa yhteydessä käytiin myös keskustelua yleensäkin hankinnoista ja niiden toteuttamisesta uudessa Gradian organisaatiossa. Opinnäytetyön tekijän vastuulle tuli Clouidia kilpailutusjärjestelmän käyttöönotto pääkäyttäjänä ja muiden käyttäjien opastaminen. Ensimmäinen tehtävä kuitenkin oli Gradian hankintaohjeen päivittäminen vastaamaan uudistunutta organisaatiota sekä uutta hankintalakia. Siihen kirjattiin selkeästi Clouidian käyttövelvoite hankintojen kilpailutuksissa. Alle 9000 euron

pienhankinnoissa ei ole velvoitetta käyttää Cloudiaa, kunhan huolehditaan riittävästä hintavertailusta ja tarjoajien tasapuolisesta kohtelusta.

Toimintatutkimuksen aikana on perehdytty havainnoimalla organisaatiossa vallitseviin hankintoihin liittyviin toimintatapoihin ja -ohjeistuksiin. Samaan aikaan on tutustuttu kilpailutusjärjestelmään ja sitä on testattu testiympäristössä ennen varsinaisia kilpailutuksia. Tällä on varmistettu, että todelliset hankinnat kilpailutuksineen on saatu toteutettua oikeilla lomakkeilla ja tarjousten vertailuperusteilla eikä kilpailutuksia ole tarvinnut keskeyttää tai korjata virheiden takia.

Opinnäytetyötä ja järjestelmän käyttöönottoa tehtäessä tekijä on pitänyt tutkimuspäiväkirjaa, johon on kirjattu kahdenkeskisissä keskusteluissa, kokouksissa ym. vuorovaikutustilanteissa saatuja osallistujien kommentteja koulutuskuntayhtymän hankinnoista ja uuden järjestelmän käytöstä. Tutkimuspäiväkirjaa on täydennetty heti jokaisen aiheeseen liittyneen tapaamisen jälkeen, sillä tuntemukset olivat vielä silloin muistissa. Tutkimuspäiväkirjaan on merkitty havaintoja osallistujien suhtautumisesta hankintoihin käsitelleeseen keskusteluun, omia ajatuksia ja oivalluksia, esiin nousseita ongelmia ja haasteita sekä omia tuntemuksia. Tutkimuspäiväkirjan merkintöjä on tyytety ja etsitty aineistosta tiivistämisen avulla olennaisia asioita. Niistä tehtyjä johtopäätöksiä on hyödynnetty kehittämismielessä tulevissa tapaamisissa toimintatutkimukselle ominaisen syklisyyden mukaisesti. Tarjouspyyntöjen valmistelun aikana hankintoihin osallistuvat henkilöt ovat esittäneet järjestelmän käyttöön liittyviä kysymyksiä ja havaintoja, joita on voitu hyödyntää järjestelmän käyttöä tehostettaessa ja tarjouspyyntöasiakirjoja yhdenmukaistettaessa.

Havaintomateriaalia on täydennetty kyselytutkimuksella, joka toteutettiin helmikuun alussa 2019. Kysely lähetettiin 11 henkilölle, jotka työskentelevät Jyväskylän koulutuskuntayhtymässä hankintojen näkökulmasta eri tasoilla organisaatiossa. Kaikki valitut osallistuvat oman toimenkuvansa mukaisesti hankintoihin. Kyselyn avulla haluttiin saada vastaus siihen, miten Cloudia-järjestelmän käyttöönotto on onnistunut. Kyselyyn tuli 6 vastausta.

6.2 Tutkimustulokset

Jyväskylän koulutuskuntayhtymässä otettiin vuoden 2018 alussa käyttöön sähköinen Cludia-kilpailutusjärjestelmä. Toimintatutkimuksen tuloksena järjestelmän käyttö on laajentunut käsittämään lähes kaikki hankintaohjeessa mainitut koulutuskuntayhtymän hankinnat, painottuen kansallisen kynnsarvon ylittäviin hankintoihin. Järjestelmää on hyödynnetty myös pienhankinnoissa. Järjestelmää on itsenäisesti käyttänyt kolme henkilöä vuoden aikana järjestetyissä kilpailutuksissa, muut ovat tukeutuneet opinnäytetyön tekijään hankintailmoitusten ja tarjouspyyntöasiakirjojen laadinnassa. Vuoden 2018 aikana järjestelmällä on toteutettu 21 kilpailutusta, lisäksi muutama kilpailutus on meneillään. Tutkimuksen tuloksena saatuja hankinta-asiakirjoja voidaan jatkossa käyttää toimivina malleina tuleville kilpailutuksille ja samalla edesauttaa kilpailutusjärjestelmän käyttöönottoa. Vuoden kestäneen kehittämistyön aikana Cludian käyttöä on monipuolistunut ja samalla on kehitetty tarjouspyyntöjä. Tämän toimintatutkimuksen päättyessä järjestelmän käyttö ei ole vielä täysin yhdenmukaista ja edelleen tulee aika ajoin kriittisiä kommentteja järjestelmän hyödyistä. Osittain tämä johtuu järjestelmän käytön rutiinin puuttumisesta, koska hankintojen kilpailuttaminen ei kuitenkaan ole säännöllisesti toistuvaa toimintaa.

Tutkimuksen alkuvaiheen havainnoissa oli keskeisenä teemana epäily järjestelmän monimutkaisuudesta ja sen käytöstä aiheutuva hankintaprosessien kangistuminen. Teknologiayksikön palaverissa, jossa järjestelmällä laadittiin ensimmäistä kertaa tarjouspyyntö laitekilpailutukseen, tuli kommentteja:

- tämän järjestelmän käyttö on turhan monimutkaista, mennään byrokraattisempaan suuntaan
- tällaisella kilpailutuksella ei enää saada meille sopivinta laitetta
- eihän tätä opi ikinä käyttämään
- tarjoajat eivät löydä meidän tarjouspyyntöä

Uuden järjestelmän käyttö koettiin hitaaksi suhteessa aiemman menettelyn ketteryyteen ja nopeuteen. Tällöin tarjoukset oli pyydetty tyypillisesti kolmelta toimittajalta ja valittu niistä edullisin. Toisinaan toivotulta toimittajalta oli pyydetty etukäteen tarjous, jonka pohjalta varsinainen tarjouspyyntö oli laadittu ja lähetetty muutamalle

tarjoajalle. Samoin toimintaa perusteltiin sillä, että vakiintuneet toimittajat tuntevat koulutuskuntayhtymän tarpeet:

- soitettiin ja saatiin x:stä tällainen tarjous. Mites tämä nyt sillä järjestelmällä saadaan hankittua meille?
- eikö enää voi pyytää tarjouksia suoraan toimittajalta?
- tämä menee nyt vaikeaksi, jos pitää kilpailuttaa. Olen aina soittanut aamulla x:lle ja seuraavana päivänä saadaan tuotteet sovittuun hintaan

Tutkimustuloksista käy ilmi, että koulutuskuntayhtymän eri tulosalueilla ja kustannuspaikoilla on tehty runsaasti omia kilpailutuksia ilman, että niistä on tiedotettu muille aloille. Tarvikehankintoja on kilpailutettu kouluttajakohtaisesti, jonka seurauksena samaa tarviketta on ostettu eri toimittajilta eri hintaan.

Se, että tarjouspyynnöt tulevat järjestelmän käytön myötä julkisesti kaikkien tarjoajien nähtäviksi ja tarjottaviksi sekä valitusaikojen noudattamisen, koettiin vaikeuttavan hankintaa ja vaikeuttavan halutun toimittajan valinnan.

Tehtyjen havaintojen perusteella joidenkin esimiesten hankintaosaaminen oli melko heikkoa tai välinpitämätöntä. Kommenteista tuli esiin epävarmuutta ja suorastaan väärää tietoa sekä menettelytavoista kuntayhtymän sisällä, että yleensä julkisiin hankintoihin liittyvistä säännöksistä. Pienhankintojen tekemistä on vyörytetty organisaatiossa alaspäin kouluttajille ilman riittävää ohjeistusta. Monessa yhteydessä tuli ilmi, että hankintoja tekevät yksittäiset kouluttajat ja jokin tieto hankinnan kilpailuttamisesta on peräisin kolleegalta. Tämä oli ilmi, kun kouluttaja soitti tutkimuksen tekijälle linja-autokyydin hankkimisesta opiskelijaryhmälle messuvierailua varten:

- työkaveri kertoi, että Hansel kilpailuttaa tällaisia kyytejä. Voinko pyytää heiltä tarjouksen?

Tutkimuksen edetessä suhtautuminen Cloudian käyttöön muuttui myönteisemmäksi, mikä näkyy myös kyselyn tuloksista. Tähän vaikutti osaltaan tutkimuksen tekijän aktiivinen osallistuminen tarjouspyyntöjen tekemiseen ja tuki kaikissa hankinnan vaiheissa. Jo hankinnan valmisteluvaiheessa kilpailutuksen toteutus on ohjattu Cloudilla tehtäväksi eikä entisten paperisten tarjouspyyntöasiakirjojen käyttöä ole otettu

keskusteluun mukaan mitenkään. Viimeistään saatujen tarjousten avaus- ja vertailutilaisuuksissa saadut kommentit ovat olleet hyvin myönteisiä:

- tämä helpottaa jatkossa tarjousten käsittelyä. Saisinko omat tunnukset?
- tässäkö kaikki, eikö meidän tarvitsekaan lukea tarjouksia?
- nyt on vertailu tehty helpoksi
- voinko kilpailuttaa seuraavan koulutuksen samalla pohjalla?

Perinteinen tarjousten läpikäyminen ja vertailu on jäänyt pois sähköisen järjestelmän käytön myötä, koska järjestelmä muodostaa automaattisesti vertailutaulukon ja laskee pisteytystä käytettäessä lopulliset tarjousten pisteet.

Osallistuminen Cludialla tehtyyn tarjousten vertailuun on lisännyt selkeästi hankintoja tekevien ymmärrystä myös varsinaisen sähköisen tarjouspyynnön huolellisen laatimisen tärkeydestä ja hankintalain tuntemisesta. Tämä tuli esille kahdessa kilpailutuksessa, jotka jouduttiin keskeyttämään heikosti laadittujen vaatimusmäärittelyjen takia. Keskeyttämien syynä oli osittain myös se, että lainmukaisessa hankintamennettelyssä ei voida ”oikoa” entiseen tapaan. Tutkimuksen tekijällä eli muotoutuneen käytännön mukaan tarjouspyynnön laatijalla ei ole riittävää kaikkien alojen substanssiosaamista vaan tarjouspyynnön teettäjillä pitää olla tarkka näkemys siitä, mitä ollaan hankkimassa.

Hankintaohjetta ja Cludian käyttöönottoa koskeva kysely lähetettiin yhdelletoista hankintojen kanssa tekemisissä olevalle henkilölle (kyselylomake, liite 2). Valitut henkilöt edustivat organisaation eri tasoja ja heistä kuusi vastasi kyselyyn. Kyselyllä haluttiin selvittää hankintaohjeen tuntemusta ja Cludia-järjestelmän käyttöönottoa.

Kyselyyn vastanneista yksi edusti hankinnoista päättäviä ja hankintojen valmisteluun osallistuvia henkilöitä, kolme oli tarjouspyyntöjen laatijoita ja kaksi henkilöä osallistui hankintojen valmisteluun (Kuvio 16).

1. Mikä on roolisi Gradiassa tehtävissä hankinnoissa?

Kuvio 16. Vastaajien rooli hankinnoissa

Yksi vastaaja ilmoitti käyttävänsä Clouディア 3 - 4 kertaa vuodessa, muut viisi kerran vuodessa tai harvemmin (Kuvio 17).

10. Kuinka usein käytät Clouディア Kilpailutusta (jotakin Clou迪亚n toimintoa)?

Kuvio 17. Clou迪亚n käytön toistuvuus

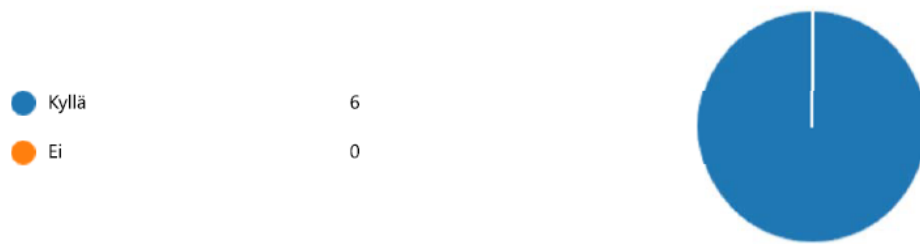
Viisi vastaajaa oli tutustunut Gradian päivitettyyn hankintaohjeeseen, mutta silti kaikki vastaajat ilmoittivat tekevänsä pienhankintoja, joissa tarjoukset pyydetään sähköpostilla tai puhelimitse (Kuviot 18 ja 19).

2. Olen tutustunut Gradian hankintaohjeeseen

Kuvio 18. Hankintaohjeeseen tutustuminen

7. Teetkö pienhankintoja esim. pyytämällä tarjouksia puhelimitse tai sähköpostilla?

Kuvio 19. Pienhankintojen tekijät

Cloudian käyttöönotosta tiedotettiin riittävästi viiden vastaajan mielestä. Yhden vastaajan mielestä käyttöönotosta ei oltu tiedotettu riittävästi, ja sama vastaaja ei myöskään ollut tutustunut hankintaohjeeseen (Kuvio 20).

8. Tiedotettiin sähköisen Cloudia kilpailutusjärjestelmän käyttöönotosta riittävästi

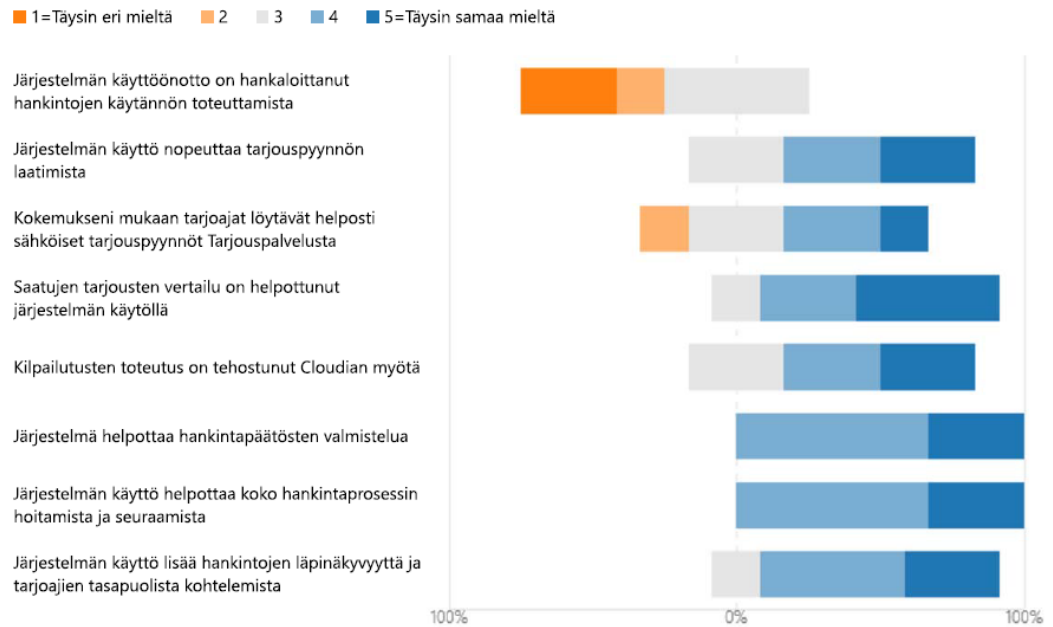

Kuvio 20. Cloudian käyttöönotosta tiedottaminen

Cloudian käyttöä käsitelleiden väittämien (Likert asteikko 1 – 5) mukaan 50 % vastanneista oli sitä mieltä, että järjestelmä ei hankaloita hankintojen käytännön toteuttamista, loput 50 % ei ottanut kantaa asiaan. Vastanneista 67 %:n mielestä järjestelmän käyttö nopeuttaa tarjouspyyntöjen laatimista, ja 33 % vastaajista ei ottanut kantaa. Selvä enemmistö vastaajista (83 %) on sitä mieltä, että tarjousten vertailu on helpottunut järjestelmän käytön myötä, ja 17 % ei ottanut kantaa. Vastanneista 67 %:n mielestä kilpailutusten toteutus on tehostunut järjestelmän käytöllä, ja 33 % vastaajista ei ottanut kantaa. Kaikkien vastanneiden mielestä järjestelmä helpottaa sekä hankintapäätösten tekoa että hankintaprosessin hoitamista ja seuraamista. Järjestelmän

käyttö lisää hankintojen läpinäkyvyyttä ja tarjoajien tasapuolista kohtelemista 83 %:n mielestä, ja 17 % ei ottanut kantaa (Kuvio 21).

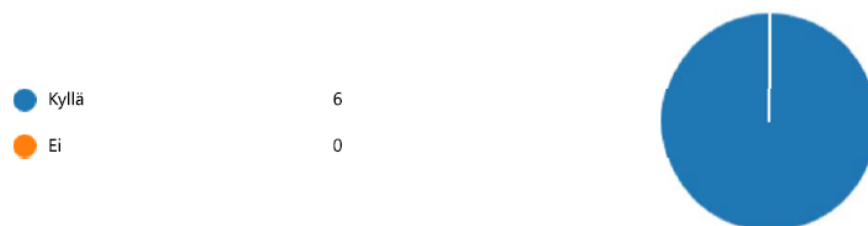
12. Ota kantaa seuraaviin Cloudia Kilpailutuksen käyttöä koskeviin väittämiin asteikolla 1-5, jossa 1 = täysin eri mieltä, ... 5 = täysin samaa mieltä

Kuvio 21. Cloudian käyttö

Kaikki vastanneet kokevat Cloudian käyttöönoton myönteisenä uudistuksena (Kuvio 22), ja yleisarvosanaksi Cloudia Kilpailutukselle saatiin 4/5 (Kuvio 23).

14. Koen Cloudia Kilpailutuksen käyttöönoton myönteisenä uudistuksena.

Kuvio 22. Suhtautuminen Cloudian käyttöönottoon

15. Yleisarvosana ClouDia Kilpailutusjärjestelmälle

6
vastausta

★★★★☆
4.00 Yleisarvosana

Kuvio 23. Yleisarvosana ClouDia:sta.

Kysyttäessä parannusehdotuksia järjestelmän käytön edistämiseksi, saatiin yksi vastaus:

En keksi parannusehdotuksia, mutta totean, että oma työni on helpottunut ja edelliseen suurempaan kilpailutukseen sain todella suuren avun. Hankinta hoitui ammattimaisesti, selkeästi ja nopeasti alusta loppuun.

7 Johtopäätökset ja pohdinta

Vastauksena tutkimuskysymykseen voidaan todeta, että tutkimustulosten perusteella kokemukset sähköisen kilpailujärjestelmän käyttöönotosta ovat olleet myönteisiä. Sähköinen ClouDia-kilpailutusjärjestelmä on otettu käyttöön Jyväskylän koulutuskuntayhtymässä, ja sitä käytetään hankintaohjeen mukaisesti. Tutkimuksella on saatu aikaan haluttua muutosta hankintojen kilpailuttamiseen ja parannusta hankintalainsäädännön tuntemukseen. Tutkimuksen lopussa tehdyn kyselyn perusteella kaikki vastanneet pitävät järjestelmän käyttööntoa myönteisenä uudistuksena.

Vaikka tutkimuksen alkuvaiheessa tuli kommentteja kilpailutusjärjestelmän kankeudesta ja siitä, että hankinnat hankaloituvat, kyselyn perusteella näin ei ole kuitenkaan tapahtunut. Alkuvaiheen kriittiset kommentit johtuivat tyyppillisestä muutosvastarinnasta jotakin sellaista uutta kohtaan, jota ei vielä tunneta. Tutkimuksen alkuvaiheen havainnoista nousi esiin kaksi teemaa: uuden järjestelmän käytön oppiminen ja järjestelmän käytön vaikutus hankintojen monimutkaistumiseen ja hidastumiseen. Saatiin mainintoja byrokratian lisääntymisestä. Tutkimuksen loppuvaiheessa asenteet olivat muuttuneet myönteisimmiksi järjestelmää kohtaan, ja tyyppillisin havainto koski järjestelmän tuottamaa helppoa ja nopeaa tarjousten vertailua ilman pakollista yksittäisten tarjousten läpikäyntiä.

Ennakoasenteita on lieventänyt tutkimuksentekijän tekemä aktiivinen opastaminen ja neuvonta kilpailutusten toteuttamiseen ja järjestelmän käyttöön. Kilpailutusjärjestelmän käyttö on sujunut hyvin ilman ongelmia. Järjestelmällä tehdyt kilpailutukset ovat onnistuneet, eikä reklamaatioita tarjouspyyntöasiakirjoista tai menettelyistä ole tullut.

Tutkimus on hyödyttänyt toimeksiantajaa usealla tavalla. Tärkein on tietenkin sähköisen Cludia-kilpailutusjärjestelmän käyttöönotto ja siihen liittynyt käyttäjäkoulutus. Myös kaikella muulla hankintoja, mukaan lukien pienhankintoja, koskeneella ohjauksella ja neuvonnalla on saatu yhdenmukaistettua ja linjattua koko organisaation hankintoja sekä niihin liittyvää tiedonkulkua. Toimeksiantajalle on ollut hyötyä siitä, että järjestelmällä on ollut alusta lähtien nimetty henkilö kehittämässä käyttöönottoa ja samalla opastamassa muita järjestelmän käyttöön. Kilpailutuksiin on saatu läpinäkyvyyttä ja selkeyttä ja hankinnoista päättävillä on parempi tieto meneillään olevista hankinnoista ja he saavat järjestelmästä yhdenmukaiset asiakirjat viranhaltijapäätöksen liitteiksi. Toimeksiantajalle on selkeää hyötyä, kun tutkimuksen tuloksena kilpailutukset dokumentteineen ovat yhdessä paikassa sähköisessä järjestelmässä mahdollista myöhempää tarkastelua tai hyödyntämistä varten, esimerkiksi uusien kilpailutusten mallipohjina. Tämän seurauksena koulutuskuntayhtymän dokumenttien hallinnan kannalta hankintaprosessiin liittyvien paperidokumenttien määrä on vähentynyt merkittävästi. Tutkimuksen tekijän aktiivinen osallistuminen eri yksiköiden ja koulutusalojen hankintoihin on samalla lisännyt tietoutta hankintoihin liittyvän neuvonnan saatavuudesta. Tutkimuksen aikana kynnyks hankintoihin liittyvien neuvojen kysymiseen on madaltunut ja yhteydenottoja tulee kaikilta tulosalueilta. Tutkimuksen sivutuotteena on myös koulutuskuntayhtymän puitesopimukset käyty läpi ja päivitetty intraan.

Toimintatutkimus oli oikea valinta, koska tutkimuksentekijä pääsi siten aktiivisena osallistujana vaikuttamaan hankintatoimintojen kehittämiseen esittelemällä ja opastamalla sähköisen kilpailutusjärjestelmän käyttöönottoa. Osallistumalla eri yksiköiden esimiespalavereihin pääsin esittäytymään sekä esittelemään hankintaohjetta ja

havainnoimaan kilpailutusjärjestelmän herättämiä ajatuksia. Samalla saatoin havainnoida eri aloilla vallinneita hankintoihin liittyneitä toimintatapoja. Näistä havainnoista koottujen keskeisten sisältöjen perusteella toimintaa voitiin ohjata jo tutkimuksen kestäessä kohti koulutuskuntayhtymän yhteisiä hankintalinjauksia.

Tämän tutkimuksen luotettavuuden arviointia pitää tehdä tutkimusmenetelmän, toimintatutkimuksen näkökulmasta. Tutkimuksen reliabiliteetilla eli toistettavuudella ei voi arvioida tämän toimintatutkimuksen luotettavuutta, sillä tutkimuksen tarkoituksena oli kehittää ja muuttaa asioita. Olen pyrkinyt tutkimuksen aikana objektiivisuuteen tutkimuspäiväkirjamerkintöjä tehdessäni ja osallistujien kommentteja analysoidessani. Koska toimintatutkimuksen tavoitteena on saada aikaan haluttu muutos työyhteisön toiminnassa, voidaan luotettavuutta myös arvioida sen mukaan, että onko toivottu muutos saatu aikaan. Tämän perusteella tutkimuksen tuloksia voidaan pitää luotettavina, koska haluttua muutosta hankintoihin liittyvissä asioissa saatiin aikaan. Tutkimuksen aineisto kerättiin havainnoimalla osallistujien reaktioita ja kommentteja tutkimuksen kohteena olleen järjestelmän käyttöönotosta sekä aiemmin käytössä olleista hankintamenetelmistä. Havainnoimalla saadaan luotettavampaa tietoa ihmisten todellisesta suhtautumisesta aiheeseen kuin haastattelemalla, jossa haastattelija voi tahtomattaan johdatella vastauksia tai haastateltava antaa haastattelijaa miellyttäviä vastauksia. Tutkimuksen tekijä oli tuttu suurimmalle osalle tutkimukseen osallistuneista ja havainnoinnin kohteena olleille henkilöille. Tällöin esitettyjen mielipiteiden ja tallennettujen kommenttien rehellisyyttä voi pitää aitoina. Tätä näkemystä puoltaa sekin, että alkuvaiheessa kommentointi sähköisen järjestelmän käyttöä kohtaan oli hyvinkin negatiivista, mutta muuttui pääosin myönteiseksi tutkimuksen etenemisen myötä. Myös tutkijan aiempi toiminta kouluttajana ja koulutuspäällikkönä samassa organisaatiossa helpotti yhteisen kielen löytymistä ja toimintaympäristön tuntemusta. Tällaisen tutkimuksen yleistettävyyttä tai siirrettävyyttä ei voi pitää luotettavuuden arviointimenetelmänä, koska tutkimus on ainutkertainen, Jyväskylän koulutuskuntayhtymän hankintaprosesseihin liittyvä. Tämän tutkimuksen luotettavuutta parannettiin käyttämällä kyselyä havainnoinnin tukena. Kyseilyn vastausprosentti jäi 55 %, mutta saadut vastaukset tukevat yksimielisesti toimintatutkimuksen tuloksia onnistuneesta järjestelmän käyttöönotosta.

Opinnäytetyön teoreettisessa viitekehyksessä on käsitelty laajasti julkisia hankintoja, Suomen hankintalainsäädäntöä sekä niitä ohjaavia Euroopan unionin säädöksiä. Tutkimustulosten perusteella henkilöstön hankinta- ja kilpailutusosaamista tulee edelleen kehittää. Hankintoja käytännössä tekevät kouluttajat eivät ole juurikaan tutustuneet hankintaohjeeseen eivätkä ole selvillä hankintamenettelyistä, hankintarajoista ja hankintojen päättäjistä.

Yleinen mielenkiinto julkisia hankintoja kohtaan kuitenkin lisääntyy, koska veronmaksajat ovat kiinnostuneita siitä, miten heidän verorahojaan käytetään. Hankintoja tekevien on oltava tietoisia voimassaolevasta hankintalainsäädännöstä. Toimintaympäristön muuttuessa hankintoja vastaavien tulee kehittää omaa osaamistaan. Täysin hintaan perustuvasta kilpailutuksesta ollaan siirtymässä laadun ja tulosten hankkimiseen. Myös kiertotalous on nousemassa esiin; miten otamme kilpailutuksessa huomioon tuotteiden kierron takaisin valmistajalle uudelleenvalmistukseen?

Opinnäytetyön ja siihen liittyvän tutkimuksen teko on ollut tekijälle erinomainen tilaisuus syvällisesti perehtyä julkisiin hankintoihin ja samalla myös tutustua ja testata Cloudia kilpailutusjärjestelmää. Olen käyttänyt järjestelmää vuoden ajan koulutuskuntayhtymän pienhankinnoissa, kansallisissa ja EU-kilpailutuksissa. Järjestelmä tarjoaa hyvät työkalut hankintailmoitusten, tarjouspyyntöjen ja tarjousten vertailuun. Koulutuskuntayhtymän kannalta merkittävä pilottikilpailutus sähköisen järjestelmän käytön kannalta oli henkilökunnan ja opiskelijoiden käyttämien huomiovaatteiden, suojajalkineiden sekä henkilökohtaisien suojaimien toimittajien kilpailutus. Lähtökohdana kilpailutukselle oli se, että koulutuskuntayhtymän tekniset alat hankkivat edellisenä vuonna em. varusteita 48 eri toimittajalta yhteisarvoltaan n. 300.000 eurolla (alv 0 %). Yksittäiset alat olivat kilpailuttaneet omat hankintansa, mutta koko koulutuskuntayhtymän tasolla hankintojen arvo ylitti EU-hankintojen kynnysarvon. Kilpailutuksen tuloksena hankinnat keskittyvät jatkossa kolmelle toimittajalle, mikä taas helpottaa laskujen käsittelyä ja kierrätystä organisaatiossa. Myös koulutuskuntayhtymästä muodostuva kuva hankkijana muuttuu toimittajien silmissä ammattimaisemmaksi.

Omien kilpailutusten rinnalla Jyväskylän koulutuskuntayhtymä hyödyntää KL-Kunta-hankinnat Oy:n kilpailuttamia puitesopimuksia. Näillä sopimuksilla saavutetaan suurien hankintamäärien mukanaan tuomia kustannussäästöjä. Useat näistä kilpailutuksista ovat sellaisia, että koulutuskuntayhtymästä löytyvä osaaminen ei välttämättä riittäisi hyvän kilpailutuksen (sopimuksen) aikaansaamiseksi.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymän hankintaprosessin jatkokehittämisen kannalta kannattaisi miettiä hankintapäätösten tekoa. Cloudia tarjoaa siihenkin työkalut, mutta tällä hetkellä päätökset tehdään toiseen järjestelmään, Kuntatoimistoon. Järjestelmän uusimisen yhteydessä kannattaisi selvittää mahdollinen päätösten linkitysmahdollisuus. Tehdyt hankintapäätökset näkyisivät varsinaisessa päätösjärjestelmässä, mutta olisivat myös samassa sähköisessä arkistossa muiden hankinta-asiakirjojen kanssa. Lisäksi on tarvetta pohtia Cloudiaan kuuluvan lisäosan, sopimushallinnan käyttöön ottamista. Tällöin Cloudia Kilpailutusta voitaisiin hyödyntää koko prosessissa, koska tarjouspyynnöstä lähtien tietyt perustiedot siirtyisivät läpi koko kilpailutusprosessin lopulliseen sopimukseen.

Lähteet

- Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. 4. uud. p. Tampere: Vastapaino.
- Cloudia 2018. Yrityksen esittelysivut. Viitattu 29.11.2018. www.cloudia.com/fi/yritys/#.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2003. Johdatus laadullisen tutkimukseen. 6. p. Tampere: Vastapaino.
- Hankintalain kokonaisuudistus, tietopaketti. Eduskunta 2017. Viitattu 12.10.2018. https://www.eduskunta.fi/FI/tietoeduskunnasta/kirjasto/aineistot/kotimainen_oi-keus/LATI/sivut/hankintalain-kokonaisuudistus.aspx.
- Feng, H., Jiang, Z. & Liu, D. 2018. Quality, pricing, and release time: Optimal Market Entry Strategy for Software as a Service Vendors. *MIS Quarterly* vol. 42 No. 1, 2018 pp. 333-353. <http://ezproxy.jamk.fi:2048/login?url=https://search-proquest-com.ezproxy.jamk.fi:2443/docview/2008891891?accountid=11773>.
- Finto, 2018. Suomalainen asiansasto- ja ontologiapalvelu. Viitattu 20.11.2018. <https://finto.fi/tt/fi/page/t79>.
- Flynn, A. 2018. Measuring procurement performance in Europe. *Journal of Public Procurement*, vol. 18 No. 1, 2018. pp. 2-13. Viitattu 29.10.2018. <https://doi.org/10.1108/JOPP-03-2018-001>.
- French, S. 2009. Action research for practising managers. *Journal of Management Development*, vol. 28 No. 3, 2009 pp. 187-204. <http://www.emeraldinsight.com/0262-1711.htm>.
- Glassman, M., Erdem, G. & Bartholomew, M. 2012. Action research and Its History as an Adult Education Movement for Social Change. *Adult Education Quarterly* Vol. 63 No 3. p. 272 – 288. Sage Publications Inc.
- Guidiy, T. L., Brown-Halligan, B. & Peters, C. 2018. Strategies for Handling Failures in Development of Information Systems. *Journal of Managerial Issues*. Fall2018, Vol. 30 No 3, p. 363-377. 15p. <http://web.a.ebscohost.com.ezproxy.jamk.fi:2048/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=22&sid=df6a0f19-07c9-4b94-8c67-84867cdf81f2%40sessionmgr4010>.
- Guo, Z. & Ma, D. 2018. A model of competition between perpetual software and Software as a Service. *MIS Quarterly* vol. 42 No. 1, pp. 101-120. <http://ezproxy.jamk.fi:2048/login?url=https://search-proquest-com.ezproxy.jamk.fi:2443/docview/2008882806?accountid=11773>.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2014. Tutki ja kirjoita. 19. p. Helsinki: Tammi.
- Iloranta, K. & Pajunen-Muhonen, H. 2018. Hankintojen johtamisen: Ostamisesta toimittajamarkkinoiden hallintaan. 5. p. Helsinki: Tietosanoma Oy.
- Jantunen, S., Naaranoja, M., Piippo, J., Mäkelä, T., Valtanen, E. & Sankelo, M. 2012. Toimintatutkimuksen laatukriteerit ja niiden soveltaminen osallistuvan innovaatiotoiminnan johtamisen tutkimuksessa. Työelämän tutkimuspäivien konferenssijulkaisu 4/2013. Tampere: Tampereen yliopiston julkaisu.

- Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas: Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 202.
- Kontio, A., Kronström, S., Kumlin, A. & Mäki, L. 2017. Julkiset hankinnat: Käsikirja. 1. p. Helsinki: Edita.
- Kumar, A., Nair, A. & Piecha, J. 2015. Measuring efficiency in international public procurement. *Journal of Public Procurement*, vol. 15 No. 3, 2015. pp.365-389. <https://doi.org/10.1108/JOPP-15-03-2015-B005>.
- Kuula, A. 1999. Toimintatutkimus. Kenttätyötä ja muutospyrkimyksiä. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- KvantiMOTV, 2010. Menetelmäopetuksen tietovaranto. Kyselylomakkeen laatiminen. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 9.10.2018. <https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kyselylomake/laatiminen.html>.
- Hankintalaki 1397/2016. Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista. Annettu 29.12.2016. Viitattu 12.10.2018. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161397>.
- Liker, J. 2013. Toyotan tapaan. 3. p. Helsinki: Readme.fi
- Lähde, J. & Puolusmäki, N. 2017. Julkisten hankintojen ilmoittaminen: Käsikirja ilmoitusmenettelystä. Helsinki: Tietosanoma Oy.
- MacDonald, C. 2012. Understanding Participatory Action Research: A Qualitative Research Methodology Option. *Canadian Journal of Action Research* Vol. 13, No. 2, 2012, pages 34-50. <https://journals.nipissingu.ca/index.php/cjar/article/view/37>.
- Markkinaoikeus 2018, Ratkaisut MAO:510/18. Viitattu 30.11.2018. <https://www.markkinaoikeus.fi/fi/index/paatokset/hankintaasiat/hankintaasiat/1539772883679.html>
- Markkinaoikeus 2018. Vuositilastot. Viitattu 30.11.2018. <https://www.markkinaoikeus.fi/fi/index/markkinaoikeus/tilastojajakasittelyajat.html>
- Mehmeti, G. 2016. A literature review on supply chain management evolution. *Economic and Social Development: Book of Proceedings*: 482-487. Varazdin: Varazdin Development and Entrepreneurship Agency.
- Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2015. Kehittämistyön menetelmät: Uudella lailla osaamista liiketoimintaan. 3. - 4.p. Helsinki: Sanoma Pro OY.
- Public Procurement. N.d. European Commission. Viitattu 17.10.2018. https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement_en.
- Public procurement. N.d. Organisation for Economic Co-operation and Development. Viitattu 20.10.2018. <http://www.oecd.org/gov/public-procurement/>.
- Public Procurement Strategy. N.d. European Commission. Viitattu 18.10.2018. http://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement/strategy_en.
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2009. Menetelmäopetuksen tietovaranto KvaliMOTV. Kvalitatiivisten menetelmien verkko-oppikirja. 2.p. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.

- Saastamoinen, J., Reijonen, H. & Tammi, T. 2017. The role of training in dismantling barriers to sme participation in public procurement. *Journal of Public Procurement*, Vol. 17 No. 1, pp.1-30, <https://doi.org/10.1108/JOPP-17-01-2017-B001>
- Salesforce 2018. What is cloud computing? Viitattu 14.11.2018. <https://www.salesforce.com/what-is-cloud-computing/>.
- Single Market Scoreboard, 2018. European Commission. Viitattu 27.10.2018. http://ec.europa.eu/internal_market/scoreboard/performance_per_policy_area/public_procurement/index_en.htm.
- Suojanen, Ulla 2004. Toimintatutkimus. Menetelmäartikkelit. Viitattu 14.10.2018 www.metodix.com.
- Tarjouskilpailut – säännöt ja menettelyt. N.d. Euroopan Unioni. Viitattu 28.10.2018. https://europa.eu/youreurope/business/public-tenders/rules-procedures/index_fi.htm.
- Teknisen ICT-ympäristön tietoturvaso-ohje 2012. Valtiovarainministeriö. Viitattu 28.11.2019. <https://www.vahtiohje.fi/web/guest/3/2012-teknisen-ympariston-tietoturvaso-ohje>.
- Tieke 2005, Yrityksen tietojärjestelmät. Viitattu 28.11.2018. <https://www.tieke.fi/pages/viewpage.action?pageId=3441230>.
- Tietojärjestelmien hankinta Suomessa 2013. Celkee Oy, Tietotekniikan liitto ry & Ohjelmistoyrittäjät ry. Tutkimusraportti 24.5.2013. Viitattu 20.11.2018. http://www.tivia.fi/sites/d7.tivia-new.fi/files/liitteet/Tietoja%CC%88rjestelmien%20hankinta%20Suomessa%202013_0.pdf.
- Tilaaavastuulaki 1233/2006. Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä. Annettu 22.12.2006. Viitattu 15.10.2018. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20061233>.
- Tilinpäätös ja toimintakertomus 2017. Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 10. uud. p. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Valtiovarainministeriö 2017. Valtion hankintakäsikirja 2017. Valtiovarainministeriön julkaisu 29/2017. Helsinki 2017.
- Viestintävirasto. N.d. Pilvipalveluiden turvallisuus: Mitä organisaatioiden tulisi huomioida pilvipalveluja hyödyntäessä. Kyberturvallisuuskeskuksen raportti. Viitattu 10.12.2018. https://legacy.viestintavirasto.fi/attachments/tietoturva/Pilvipalveluiden_tietoturva_organisaatioille.pdf.
- Vilkkä H. 2006. Tutki ja havainnoi. Määrällisen tutkimuksen perusteet. 2.p. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Vilkkä H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. 1.p. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Visma Software Oy 2018. Pilvipalvelut yrityskäytössä: Pikaopas pilvipalvelua harkitseville yrityksille. Viitattu 10.12.2018. <http://www.rantti.com/files/files/Pilvipalvelut-yrityskaytossa.pdf>.

WTO:n julkisten hankintojen sopimus (GPA). N.d. Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 15.11.2018. <https://tem.fi/documents/1410877/2132242/WTO.pdf/>.

Liitteet

Liite 1. Jyväskylän koulutuskuntayhtymän hankintaohje

HANKINTAOHJE

2018

HANKINTAOHJE

1. Yhteiset määräykset

Yleistä

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia kuuluu hankintalain (Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 29.12.2016/1397) soveltamisalan piiriin. Hankintalain lisäksi Gradian hankinnoissa noudatetaan näitä ohjeita.

Hankintoja tehtäessä tulee huomioida tapauksesta riippuen myös:

- laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999)
- laki kaupallisten sopimusten maksuehdoista (30/2013)
- korkolaki (633/1982)
- arvonalisäverolaki (1501/1993)
- laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä (1233/2006)
- EU:n yleinen tietosuoja-asetus (EU 679/2016)

Julkisilla hankinnoilla tarkoitetaan sellaisia ostamalla tai vuokraamalla toteutettuja tavara-, palvelu- ja rakennusurakkahankintoja sekä käyttöoikeussopimuksia, joita valtio, kunnat ja kuntayhtymät tekevät oman organisaationsa ulkopuolelta.

Julkisen hallinnon peruseriaatteiden mukaisesti hankintamenettelyyn kuuluu avoimuus, tasapuolisuus ja syrjimättömyys sekä suhteellisuuden vaatimusten huomioiminen. Suhteellisuus tarkoittaa, että hankintaa koskevien vaatimusten sekä ehdokkaalta tai tarjoajalta edellytettävien toimien tai selvitysten tulee olla oikeassa suhteessa hankinnan kokoon ja luonteeseen nähden. Samaten tarjouspyynnön sisältöön tai tarjousmenettelyn ehtoihin liittyvien vaatimusten tulee olla oikeassa suhteessa hankinnan laatuun nähden.

Tätä hankintaohjetta sovelletaan hankintalain 11 ja 12 luvuissa säädettyihin kansallisen kynnysarvon ylittäviin kansallisiin hankintoihin, sosiaali- ja terveystalouteen sekä muihin erityisiin palveluhankintoihin. Hankintaohje on laadittu hankintoja tekevien tulosalueiden tueksi kansallisia hankintoja toteutettaessa. Hankintaohjetta sovelletaan lisäksi pienhankintoihin, joista ei ole säännöksiä hankintalaissa.

Ohjeet eivät koske EU-kynnysarvot ylittäviä hankintoja, joita koskien hankintalaissa on tarkat säännökset osassa II. Kuitenkin tämän hankintaohjeen luvussa 6 olevat muutoksenhakuohjeet koskevat myös EU-hankintoja.

Hankintapolitiikka ja -organisaatio

Hankintatoiminnan tehtävänä on tukea kuntayhtymän perustehtävää. Painopisteinä ovat hankinnat, joilla saavutetaan suurimmat laadulliset ja taloudelliset vaikutukset. Hankintatoiminnan tavoitteena on hankkia tavarat ja palvelut riittävän laadukkaina ja mahdollisimman kustannustehokkaasti sekä saada ne käyttäjilleen oikea-aikaisesti.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä hyödyntää hankinnoissaan puitesopimuksia sekä yhteishankintoja tai muita yhteistyömahdollisuuksia julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa. Puitesopimusten osalta tehdään yhteistyötä KL-Kuntahankinnat Oy:n ja Jyväskylän kaupungin kilpailuttamispalvelujen kanssa. Tarvittaessa

Jyväskylän koulutuskuntayhtymälle voidaan kilpailuttaa oma puitesopimus. Puitesopimuksen ollessa voimassa kuntayhtymä on sitoutunut tekemään sopimuksen piiriin kuuluvat hankinnat sopimuksen mukaisesti. Näissä tilanteissa ei noudateta tätä ohjetta vaan voimassa olevaa puitesopimusta.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymän hallintosäännön 64c § mukaan hankintojen tulee perustua valtuuston hyväksymään talousarvioon ja hankintojen tekemisestä päättää:

- kuntayhtymän hallitus, kun hankinnan arvo on yli 250 000 euroa
- johtokunta, kun kyse on liikelaitoksen tehtäväalueelle kuuluvasta hankinnasta ja kun hankinnan arvo on enintään 250 000 euroa
- kuntayhtymän johtaja, kyse on muusta kuin liikelaitoksen tehtäväalueelle kuuluvasta hankinnasta ja kun hankinnan arvo on enintään 250 000 euroa
- tulosaluejohtaja, kun kyse on tulosalueen tehtäväalueelle kuuluvasta hankinnasta ja kun hankinnan arvo on enintään 100 000 euroa
- toimintayksikön johtaja, kun kyse on toimintayksikön tehtäväalueelle kuuluvasta hankinnasta ja kun hankinnan arvo on enintään 20 000 euroa

Hallintosäännön mukaan kuntayhtymän hallitus päättää kuntayhtymän hankintaohjeesta.

Hankintojen suunnittelu ja valmistelu

Hankintayksikkönä toimii aina Jyväskylän koulutuskuntayhtymä (Gradia, y-tunnus 0208201-1), jonka nimeen tulee tarjouspyynnöissä, tilauksissa ja toimitussopimuksissa liittää kilpailuttavan tulosalueen ja yksikön nimi.

Hankintaprosessi muodostuu suunnittelusta ja valmistelusta, kilpailuttamisesta ja sopimuskaudesta. Hankinnan pääpaino on perusteellisessa valmistelussa ja suunnittelussa. Hankinnoissa sovelletaan pääpiirteissään julkisten hankintojen yleistä sopimusprosessimallia (liite 1).

Jyväskylän koulutuskuntayhtymän hankinnat hoidetaan Cludia Kilpailutus -järjestelmän kautta tässä ohjeessa mainittuja poikkeuksia lukuun ottamatta.

Ennen hankinnan aloittamista on selvitettävä sen ennakoitu arvo ja hankintaprosessin vaatima aika. Talousarviovastaavallinen kustannuspaikan esimies antaa luvan alle 9 000 euron hankintoihin. Talousarviovastaavallinen esimies ja toimintayksikön johtaja tuovat yli 9 000 euron hankinnat tulosalueen johtoryhmään, joka antaa luvan hankinnan käynnistämiseksi.

Hankinta-asiantuntija avustaa tulosalueita ja ohjeistaa hankintojen suunnittelua, kilpailutusta ja sopimusten laadintaa sekä ylläpitää hankintoihin liittyvää ohjeistusta ja esimerkkidokumentteja.

Kansallisen ja EU-kynnysarvon ylittävät hankinnat ilmoitetaan työ- ja elinkeinoministeriön ylläpitämässä maksuttomassa sähköisessä HILMA-ilmoituskanavassa, jonne Jyväskylän koulutuskuntayhtymän hankintailmoitukset menevät Cludia-kilpailutusjärjestelmän kautta. Hankintailmoituksen julkaisemisen jälkeen voidaan mahdollisia tarjoajia informoida auki olevasta hankinnasta sähköpostitse.

Kynnysarvot

Hankinnat jaotellaan hankinnan ennakoidun arvon mukaan seuraavasti:

- **pienhankinnat**; hankintalain kynnysarvot alittavat hankinnat

- **kansalliset hankinnat**; kansalliset kynnyksarvot ylittävät, mutta EU-kynnyksarvojen alle jäävät hankinnat sekä
- **EU-hankinnat**; EU-kynnyksarvot ylittävät hankinnat.

Hankintalain mukaiset **kansalliset kynnyksarvot** ilman arvonlisäveroa laskettuna ovat:

- 1) 60 000 euroa tavara- ja palveluhankinnoissa sekä suunnittelukilpailuissa (poikkeuksena kohta 4);
- 2) 150 000 euroa rakennusurakoissa;
- 3) 400 000 euroa sosiaali- ja terveystalouden palveluja koskeissa hankinnoissa (hankintalain liite E kohdat 1-4);
- 4) 300 000 euroa muita erityisiä palveluja koskeissa hankinnoissa (hankintalain liite E kohdat 5-15);
- 5) 500 000 euroa käyttöoikeussopimuksissa.

EU-kynnyksarvot ovat

- 221 000 euroa kuntien tavarahankinnoissa, palveluhankinnoissa ja suunnittelukilpailuissa ja
- 5 548 000 euroa rakennusurakoissa.

EU-hankinnoista säädetään hankintalain II osassa, lisäksi sovelletaan hankintalain osissa I ja IV olevia sää-
döksiä. EU-hankinnoissa on noudatettava jotain hankintalain 5 luvussa kuvattua menettelyä

EU-kynnyksarvon ylittäviä hankintoja koskevia hankintalain säännöksiä ei käsitellä tässä hankinta-ohjeessa.

Ajantasainen tieto voimassa olevista kynnyksarvoista on HILMAssa: (<https://www.hankintailmoitukset.fi/fi/docs/kynnyksarvot/>).

Markkinakartoitus

Markkinakartoituksen tavoitteena on selvittää ennakkoon hankintaan liittyviä markkinoilla olevia ratkai-
suvaihtoehtoja, hintaa sekä toimittajia. Hankinnan laajuus, erityisosaamisen vaatimus ja toimittajamark-
kinoiden tunteminen vaikuttavat markkinakartoituksen tarpeellisuuteen ja laajuuteen. Markkinakartoi-
tuksen tekevät hankinnan substanssiosaaja ja talousarviovastuullinen esimies.

Käytettäviä keinoja ovat tietopyynnot (Hilmaan) tai osapuolia sitomaton vuoropuhelu kirjallisesti tai ta-
paamisten muodossa. Vuoropuhelun tarkoitus on saada hankinnan kohteesta riittävästi tietoa hankinnan
suunnittelemiseksi ja tarjouspyynnön laatimiseksi. Tietoa voi saada myös yritysten verkkosivuilta, alan
messuilta ja muilta vastaavan hankinnan tehneiltä hankintayksiköiltä.

Hankinnan ennakoitu arvo

Hankinnan valmistelu alkaa hankinnasta vastaavan tekemällä arviolla hankinnan ennakoidusta arvosta.
Hankinnan ennakoitu arvo on arvioitava asianmukaisesti ja riittävän tarkasti. Sitä laskettaessa perusteena
on suurin maksettava arvonlisäveroton hankinnan kokonaisarvo. Siihen lasketaan mukaan mahdolliset
optiovuodet, palkkiot tai maksut koko sopimuskaudelta (Hankintalaki 27 §).

Hankinnan keinotekoinen pilkkominen osiin hankintalain säädösten välttämiseksi on kiellettyä (Hankinta-
laki 31 §).

Hankinnat sidosyksiköltä

Hankintalain 15 §:ssä säädetään tarkemmin hankinnasta, jonka hankintayksikkö tekee sidosyksiköltään.

2. Kansallisen kynnysarvon ylittävien hankintojen toteuttaminen

Hankintamenettely

Kansalliset hankinnat, jotka ylittävät arvoltaan kansallisen kynnysarvon, mutta jäävät alle EU-kynnysarvon, on kilpailutettava hankintalain 11 luvun mukaisesti. Hankinta toteutetaan aina hankinnan kokoon ja luonteeseen parhaiten soveltuvaa menetelmää hyödyntäen. Hankinnoissa voidaan käyttää samankaltaisia hankintalain 5 luvussa kuvattuja menettelyjä kuin EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa tai mukauttaa niitä.

Hankintayksikkö voi toteuttaa kansallisen hankintamenettelyn huomattavasti kevyemmin ja joustavammin säännösin kuin EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa.

Hankintalain mukaan hankintayksikön on kuvattava hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä käyttämänsä kansallinen hankintamenettely siten, että tarjoaja pystyy kuvauksen perusteella arvioimaan hankintamenettelyn luonteen, kulun ja oman roolinsa siinä.

Suorahankinta

Suorahankinta on mahdollinen silloin, jos hankintailmoituksen perusteella ei saatu lainkaan tarjouksia tai ei saatu soveltuvia tarjouksia tai osallistumishakemuksia. Suorahankinta on mahdollinen myös silloin, jos teknisestä syystä tai yksinoikeuden suojaamisen vuoksi vain tietty toimittaja voi toteuttaa hankinnan eikä vaihtoehtoisia ratkaisuja ole.

Ennen suorahankintaan siirtymistä asiasta tehdään viranhaltijapäätös. Suorahankinnassa talousarviovas- tuullinen esimies neuvottelee valitsemiensa toimittajien kanssa hankintasopimuksen ehtoista.

Tarkemmat määräykset suorahankinnan käytölle ovat hankintalain 40 §:ssä ja 41 §:ssä.

Tarjouspyyntö

Tarjouspyyntö on laadittava huolella ja sen on oltava selkeä, jotta sen perusteella voidaan antaa keske- nään vertailukelpoisia tarjouksia. Tarjouspyyntö täydentää hankintailmoitusta ja se tehdään kirjallisesti, jotta hankintaprosessin avoimuus toteutuu.

Tarjouspyynnössä, hankintailmoituksessa tai niiden liitteissä on oltava:

- 1) hankinnan kohteen määrittely tai hankekuvaus sekä hankinnan kohteeseen liittyvät muut laatuvaati- mukset;
- 2) viittaus julkaistuun hankintailmoitukseen;
- 3) määräaika tarjousten tekemiselle;
- 4) osoite, johon tarjoukset on toimitettava;
- 5) kieli tai kielet, joilla tarjoukset on laadittava;
- 6) tarjousasiakirjojen esittämistä ja muotoa koskevat muut vaatimukset;
- 7) kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä neuvottelujen alkamispäivä sekä neuvotteluissa käytettävä kieli tai kielet;
- 8) ehdokkaiden tai tarjoajien taloudellista ja rahoituksellista tilannetta, teknistä soveltuvuutta ja amma- tillista pätevyyttä koskevat ja muut vaatimukset sekä luettelo asiakirjoista, joita ehdokkaan tai tarjo- ajan sekä tarjouskilpailun voittaneen tarjoajan on soveltuvuuden arviointia varten toimitettava;
- 9) kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteet ja niiden suhteellinen painotus, kohtuullinen vaihteluväli tai poikkeuksellisissa tapauksissa vertailuperusteiden tärkeysjärjestys;
- 10) tarjousten voimassaoloaika;

- 11) keskeiset sopimusehdot;
- 12) muut tiedot, joilla on olennaista merkitystä hankintamenettelyssä ja tarjousten tekemisessä.

Tarjouspyynnöt tehdään sähköisesti Cludia Kilpailutuksessa, josta ne siirtyvät automaattisesti HILMAan. Jyväskylän koulutuskuntayhtymä ottaa vastaan ainoastaan sähköisiä tarjouksia. Paperitarjousten vastaanottamiselle pitää olla erityisen painava syy.

Hankintailmoitus

Kansallisesta hankinnasta on tehtävä ilmoitus sähköisessä kilpailuttamisjärjestelmässä www.hankintailmoitukset.fi (HILMA) käyttäen Cludia-kilpailuttamisjärjestelmää ja siltä löytyvää kansalliselle hankintailmoitukselle tarkoitettua lomaketta.

Hankintailmoituksen voi julkaista esimerkiksi koulutuskuntayhtymän omilla internet-sivuilla vasta sen jälkeen, kun hankintailmoitus on julkaistu HILMA-ilmoituskanavassa.

Hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä tulee ilmoittaa käytettävä kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste (ks. sivu 6) sekä vertailuperusteet.

Kansallisille hankinnoille ei ole määritelty määräaikoja, mutta tarjoajille on varattava kohtuullinen, hankinnan kohteen ominaisuuksista riippuva, aika tarjouksen laatimiselle. Suositeltavaa on varata vähintään kaksi viikkoa tarjousajaksi.

Tarjousten käsittely

Cludia Kilpailutuksen kautta julkaistuihin hankintailmoituksiin tulleet tarjoukset käsitellään sähköisesti järjestelmän kautta. Järjestelmä luo avauspöytäkirjan ja vertailutaulukon automaattisesti. Allekirjoitettu pöytäkirja ja vertailutaulukko liitetään hankintapäätöksen liitteeksi.

Muuten tarjousten käsittelyssä noudatetaan seuraavia periaatteita:

- Tarjoukset avataan tarjousajan päätyttyä. Tarjoukset, jotka ovat tulleet myöhässä tai eivät täytä tarjouspyynnössä esitettyjä vähimmäisvaatimuksia, tulee hylätä. Avauspöytäkirjan, johon kirjataan läsnä olevat henkilöt sekä saapuneet/hyväksytyt/hylätyt tarjoukset perusteluineen, allekirjoittaa vähintään kaksi henkilöä.
- Tarjousvertailuun otetaan mukaan tarjoukset, jotka täyttävät tarjoajalle, hankinnan kohteelle ja tarjouksen sisällölle asetetut vaatimukset. Tarjousten vertailutilaisuudesta tehdään pöytäkirja, johon merkitään läsnä olevien henkilöiden lisäksi vertailuperusteet, jonka perusteella valintapäätös on tehty. Valinta tehdään tarjouspyynnössä ilmoitettuja vertailuperusteita ja kriteereitä noudattaen. Vertailusta laaditaan tarjousten vertailutaulukko. Pöytäkirjan allekirjoittaa vähintään kaksi henkilöä.

Jos tarjoukset avataan ja vertaillaan samassa tilaisuudessa, voidaan tehdä yhdistetty avaus- ja vertailupöytäkirja, johon kirjataan edellä mainitut asiat.

Hankintayksikkö voi pyytää tarjoajaa määräajassa toimittamaan, lisäämään, selventämään tai täydentämään puutteellisia tai virheellisiä tietoja ja asiakirjoja. Täsmennyspyyntö tulee tehdä kirjallisesti. Täsmennäminen ei kuitenkaan saa johtaa tarjouksen kiellettyyn muuttamiseen tai parantamiseen. Hankinta-asiantuntija auttaa täsmennyspyynnön tekemisessä tarvittaessa.

Tarjousista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous. Kokonaistaloudellisesti edullisin on tarjous, joka on hankintayksikön kannalta hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras. Jos hankintayksikkö käyttää muissa kuin tavarahankinnoissa kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena ainoastaan halvinta hintaa, sen on esitettävä tätä koskevat perustelut hankinta-asiakirjoissa, hankintapäätöksessä taikka hankintamenettelyä koskevassa erillisessä kertomuksessa (Hankintalaki 93 §).

3. Hankintapäätös

Hankinnasta tehdään perusteltu kirjallinen hankintapäätös, jonka allekirjoittaja määräytyy hallintosäännön mukaan (64c § ja 150 §). Myös suora hankinnasta perusteluineen tehdään hankintapäätös. Päätöksestä tai siihen liittyvistä asiakirjoista on käytävä ilmi ratkaisuun olennaisesti vaikuttaneet seikat, joita ovat ainakin tarjoajan tai tarjouksen hylkäämisen perusteet sekä keskeiset perusteet, joilla hyväksytyjen tarjousten vertailu on tehty.

Hankintapäätökseen tulee lisätä aina teksti siitä, että hankintasopimus ei synny hankintapäätöksen tiedoksiannolla, vaan edellyttää erillistä kirjallista sopimusta.

Hankintapäätös perusteluineen ja muutoksenhakuohjeineen on annettava tiedoksi niille, joita asia koskee. Tiedoksianto tehdään ensisijaisesti sähköisesti käyttäen tarjoajan antamaa sähköpostiosoitetta. Tiedoksiantoa koskevaan viestiin on merkittävä tieto viestin lähettämispäivästä.

Hankintapäätöksen sisältöä käsitellään hankintalain 123–124 §:ssä.

Alle 9 000 euron pienhankinnoista ei tehdä viranhaltijapäätöstä.

4. Hankintasopimus

Hankintapäätöksen tekemisen jälkeen hankintayksikön on tehtävä hankintasopimus. Hankintasopimus syntyy erillisen kirjallisen sopimuksen tekemisellä 14 päivän valitus- ja oikaisuvaatimusajan kuluttua hankintalain 127 §:n mukaisesti (sähköinen tiedonanto 1 + 14 päivää, tiedonanto postitse 7 + 14 päivää).

EU-kynnysarvon ylittävissä ja kansallisen kynnysarvon ylittävässä hankintalain liitteen E palveluhankinnassa tai käyttöoikeussopimuksessa voidaan tehdä sopimus aikaisintaan 14 päivän kuluttua siitä, kun ehdokas tai tarjoaja on saanut tai hänen katsotaan saaneen päätöksen ja valitusosoituksen tiedoksi (odotusaika).

5. Hankinnan keskeyttäminen

Hankinta voidaan keskeyttää vain todellisesta ja perustellusta syystä. Hankinnan keskeyttämisestä tulee tehdä perusteltu päätös.

Hankintamenettely voidaan keskeyttää missä vaiheessa tahansa ennen hankintasopimuksen tekemistä. Keskeyttämisestä päättää se, jolla on toimivalta päättää kyseisestä hankinnasta.

6. Muutoksenhaku

Kynnysarvon ylittävät hankinnat

Hankintaoikaisu

Hankintayksikön päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun tyytymätön voi vaatia hankintalain 132–135 §:n mukaan hankintaoikaisua. Hankintaoikaisua voi vaatia Jyväskylän koulutuskuntayhtymän hallitukselta kirjallisesti tarjouskilpailuun osallistunut tarjoaja tai osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas tai muu taho, jota asia koskee. Asianosaisen on vaadittava hankintaoikaisua 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä valitusosoituksineen tai muusta hankintamenettelyssä tehdystä ratkaisusta. Vaatimus on esitettävä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan.

Hankintaoikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimukset perusteineen. Vaatimuksesta on käytävä ilmi oikaisua vaativan nimi sekä tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi. Vaatimukseen on liitettävä asiakirjat, joihin vaatimuksen tekijä vetoaa, mikäli ne eivät jo ole hankintayksikön hallussa.

Valitus markkinaoikeuteen

Tarjoaja, osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas tai muu taho, jota asia koskee, voi saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi tekemällä valituksen. Valituksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi voidaan saattaa hankintayksikön päätös tai hankintayksikön muu hankintamenettelyssä tehty ratkaisu, jolla on vaikutusta ehdokkaan tai tarjoajan asemaan.

Markkinaoikeuden käsiteltäväksi valituksella ei voida saattaa hankintayksikön sellaista päätöstä tai muuta ratkaisua, joka koskee:

- 1) yksinomaan hankintamenettelyn valmistelua;
- 2) sitä, että hankintasopimusta ei jaeta osiin 75 §:n nojalla; tai
- 3) sitä, että 93 §:ssä tarkoitetun kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena käytetään yksinomaan halvinta hintaa tai kustannuksia.

Valitus on tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintaa koskevasta päätöksestä valitusosoituksineen. Tiedoksisaantipäivää ei lasketa mukaan valitusaikaan.

Viranhaltijan päätössovelluksessa olevissa hankintapäätöspohjissa on yksityiskohtaisempia ohjeita hankintaoikaisun ja valituksen tekemiseen.

Pienhankinnat

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016, hankintalaki) 135 §:n mukaan sellaisen hankintayksikön päätöksen tai muun hankintamenettelyssä tehdyn ratkaisun korjaamiseksi, johon ei muutoin sovelleta hankintalakia, voidaan hakea muutosta vaatimalla hankintayksiköltä oikaisua (kansallisen kynnyсарvon alittavat hankinnat eli ns. pienhankinnat).

Hankintayksikön päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun tyytymätön voi vaatia hankintaoikaisua. Hankintaoikaisua voi vaatia hankintayksiköltä kirjallisesti tarjouskilpailuun osallistunut tarjoaja tai osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas tai muu taho, jota asia koskee.

Asianosaisen on vaadittava hankintaoikaisua 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä valitusosoituksineen tai muusta hankintamenettelyssä tehdystä ratkaisusta.

Vaatus on esitettävä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan.

Viranhaltijan päätössovelluksessa olevissa hankintapäätöspohjissa on yksityiskohtaisempia ohjeita hankintaoikaisun ja valituksen tekemiseen.

Hankintayksikön omatoiminen hankintaoikaisu

Hankintayksikkö voi myös omatoimisesti tehdä hankintaoikaisun ja korjata päätöstään, jos se tai muu hankintamenettelyssä tehty ratkaisu perustuu lain soveltamisessa tapahtuneeseen virheeseen tai jos asiaan on tullut sellaista uutta tietoa, joka voi vaikuttaa päätökseen, ratkaisuun tai hankintasopimuksen tekemisen edellytyksiin.

Hankintayksikön on ilmoitettava hankintaoikaisun vireille tulosta välittömästi kaikille asianosaisille. Hankintaoikaisu on tehtävä 90 päivän kuluessa siitä, kun hankintaoikaisun kohteena oleva päätös tai ratkaisu on tehty.

Päätöksen tai ratkaisun oikaiseminen ei edellytä asianosaisen suostumusta.

7. Pienhankinnat

Pienhankinnoilla tarkoitetaan kansallisen kynnyksarvon (ks. sivu 3) alle jääviä hankintoja. Niihin ei sovelleta hankintalakiä muuta kuin hankintaoikaisua koskevilta osin (hankintalaki 135 §).

Pienhankinnan ennakoitu arvo tulee laskea kuten kynnyksarvon ylittävien hankintojen ja tällöin perusteena käytetään suurinta maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvonlisäveroa huomioiden mahdolliset optio-kaudet.

Pienhankinnoista ei ole velvollisuutta julkaista hankintailmoitusta Hilma-portaalissa. Arvoltaan yli 9 000 euron pienhankinnat kilpailutetaan hankintalainsäädäntöä kevyemmällä ja joustavammilla menettelyillä ClouDia Pienhankinnat- järjestelmällä, jolla tehdyt tarjouspyynnöt julkaistaan Pienhankintapalvelussa (<https://pienhankintapalvelu.fi/gradia>). Tarjouspyynnön laatimisessa noudatetaan soveltuvin osin tämän ohjeen kohdassa 2 annettuja ohjeita.

Arvoltaan 5 000–9 000 euron hankinnoissa hankintamenettely voidaan vaihtoehtoisesti toteuttaa kulloinkin tarkoituksenmukaisella tavalla joko tekemällä hintavertailua esimerkiksi sähköpostikyselyiden avulla tai lähettämällä kirjallinen tarjouspyyntö suunnatusti potentiaalisille yrityksille. Näistä hankinnoista laaditaan kuitenkin muistio (malli liitteenä 2), johon kirjataan saadut tarjoukset ja tehty valinta. Muistio dokumentoidaan laskun liitteeksi ostolaskujen sähköiseen kierrätysjärjestelmään.

Arvoltaan vähäisissä alle 5 000 euron hankinnoissa varmistetaan kustannusten kohtuullisuus. Hintavertailua voidaan tarvittaessa tehdä esimerkiksi selvittämällä hintatasoa puhelimitse tai perustuen lehti-ilmoituksiin tai verkkokauppojen päivähintoihin. Hintavertailu dokumentoidaan (esimerkiksi lyhyt yhteenveto puhelimitse tai sähköpostilla saaduista tarjouksista laskun liitteeksi ostolaskujen sähköiseen kierrätysjärjestelmään). Suora osto on mahdollinen pelkästään hankinnan arvon vähäisyyden (alle 2 000 euroa) perusteella.

Vaikka pienhankintoihin ei sovelleta hankintalakia, niissäkin noudatetaan julkisten hankintojen perusperiaatteita, joita ovat avoimuus, suhteellisuus, tarjoajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu, suunnitelmallisuus, taloudellisuus ja kilpailuolosuhteiden hyödyntäminen.

Pienhankinnoissa ei ole säädettyjä vähimmäismääräaikoja. Tarjousajassa tulee ottaa huomioon pienhankinnan kohteen laajuus ja tarjouksen tekemiseen vaadittava aika.

8. Hankinta-asiakirjat

Hankintayksikön asiakirjojen julkisuuteen ja asiakirjoista perittäviin maksuihin sekä asianosaisen tiedonsaantioikeuteen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999).

Julkisuuslain mukaan tarjouspyyntö tulee julkiseksi, kun se on allekirjoitettu tai vastaavalla tavalla varmennettu. Hankintaa koskeva tarjouksen täydennyspyyntö ja tarjousasian käsittelyä varten laaditut selvitykset ja muut asiakirjat tulevat julkiseksi, kun sopimus asiassa on tehty.

Julkista hankintaa koskevat osallistumishakemukset, tarjoukset sekä muut hankintaa koskevat asiakirjat tulevat julkisiksi vasta, kun sopimus asiassa on tehty. Asiakirjat saattavat sisältää jossain määrin liikesalaisuutena salassa pidettävää tietoa. Liikesalaisuutena voidaan pitää tietoa, jolla on taloudellista arvoa ja joka ei ole yleisesti tiedossa. Tieto tarjousten vertailussa käytetystä kokonaishinnasta on kuitenkin aina annettava.

Hankintamenettelyssä asianosaisena olevalla on oikeus saada tietoa tarjousasiakirjoista esimerkiksi muutoksenhakua varten jo ennen näiden tuloa yleisesti julkiseksi. Asianosaisella ei ole silloinkaan oikeutta saada tietoa toisen tarjoajan liikesalaisuudesta. Vertailuperusteena käytetty kokonaishinta ei voi olla liikesalaisuus.

Ehdokkaita on tarkoituksenmukaista pyytää esittämään tarjouksissa ja/tai osallistumishakemuksissa annettavat liikesalaisuuden piiriin luettavat tiedot tarjousasiakirjan liitteissä.

9. Tilaajavastuu

Lakia tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä (1233/2006, tilaajavastuulaki) sovelletaan sekä kansallisiin että pienhankintoihin.

Tilaajavastuulaki koskee yli 9 000 euron arvoista työtä, joka tehdään tilaajaorganisaatiossa tai yli 10 päivän vuokratyötä. Työn tulee liittyä tilaajan työtiloissa tai työkohteessa tavanomaisesti suoritettaviin tehtäviin tai kuljetuksiin.

Jos tilaajavastuulain edellytykset täyttyvät, valitulta toimittajalta tulee vaatia ennen sopimuksen/tilauksen tekemistä tilaajavastuulain mukaiset selvitykset:

- kaupparekisteriote
- selvitys merkinnästä ennakoperintä- ja työnantaja rekisteriin sekä arvonlisäverovelvollisten rekisteriin
- todistus verovelasta taikka viranomaisen antama selvitys verovelan määrästä
- todistus eläkevakuutusten maksamisesta tai selvitys siitä, että erääntyneitä eläkevakuutusmaksuja koskeva maksusopimus on tehty

- selvitys työhön sovellettavasta työehtosopimuksesta
- selvitys työterveyshuollon järjestämisestä
- rakennustoimintaan liittyen todistus työntekijöiden lakisääteisestä tapaturmavakuutuksesta
-

10. Tietosuojasetus

Euroopan unionin tietosuojalainsäädäntöön liittyvää tietosuojasetusta sovelletaan 25. toukokuuta 2018 alkaen, jolloin henkilötietojen käsittely on oltava tietosuojasetuksen mukaista.

Julkisia hankintoja tekevien organisaatioiden on varmistettava henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuus tilanteissa, joissa ulkoinen sopimuskumppani tulee käsittelemään henkilötietoja hankintasopimuksen perusteella.

Tietosuoja koskevat vaatimukset sisällytetään hankinta-asiakirjoihin jo hankinnan alkuvaiheessa, jotta tarjoajat voivat arvioida niiden vaikutuksen tarjouksensa laadinnassa.

11. Voimaantulo

Hankintaohje tulee voimaan 1.3.2018. Hankintaohje korvaa 31.10.2013 hyväksytyt hankintaohjeet. Ohjetta voidaan päivittää kynnysarvojen osalta ilman hallituksen päätöstä.

PRO2ACT Julkisten hankintojen yleinen sopimusprosessimalli

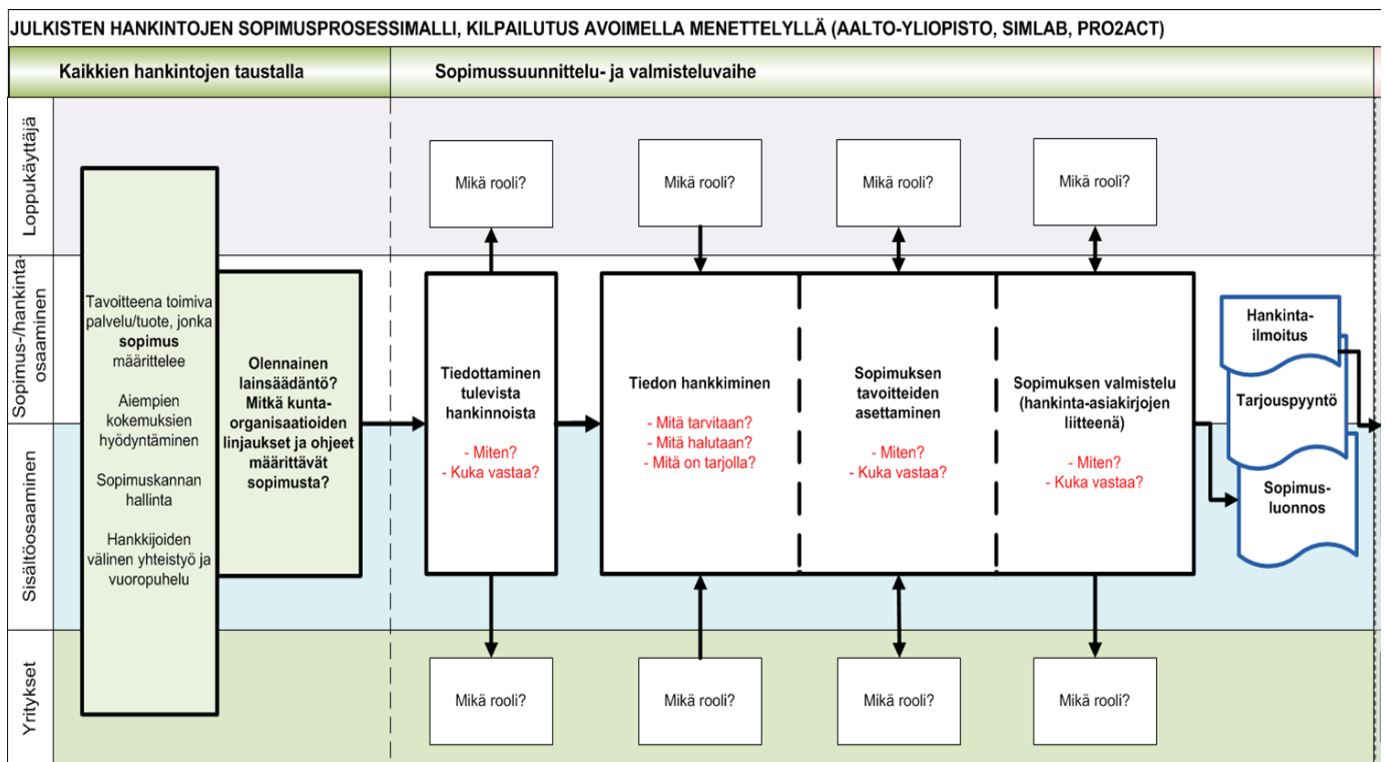
Käytettävyyden vuoksi prosessimalli on jaettu kolmeen osaan

1. Suunnittelu- ja valmistelu (taustalla yleinen strateginen suunnittelu)
2. Kilpailutus (painopiste tiedonkulussa, ei kilpailutusjuridiikassa)
3. Sopimuskausi

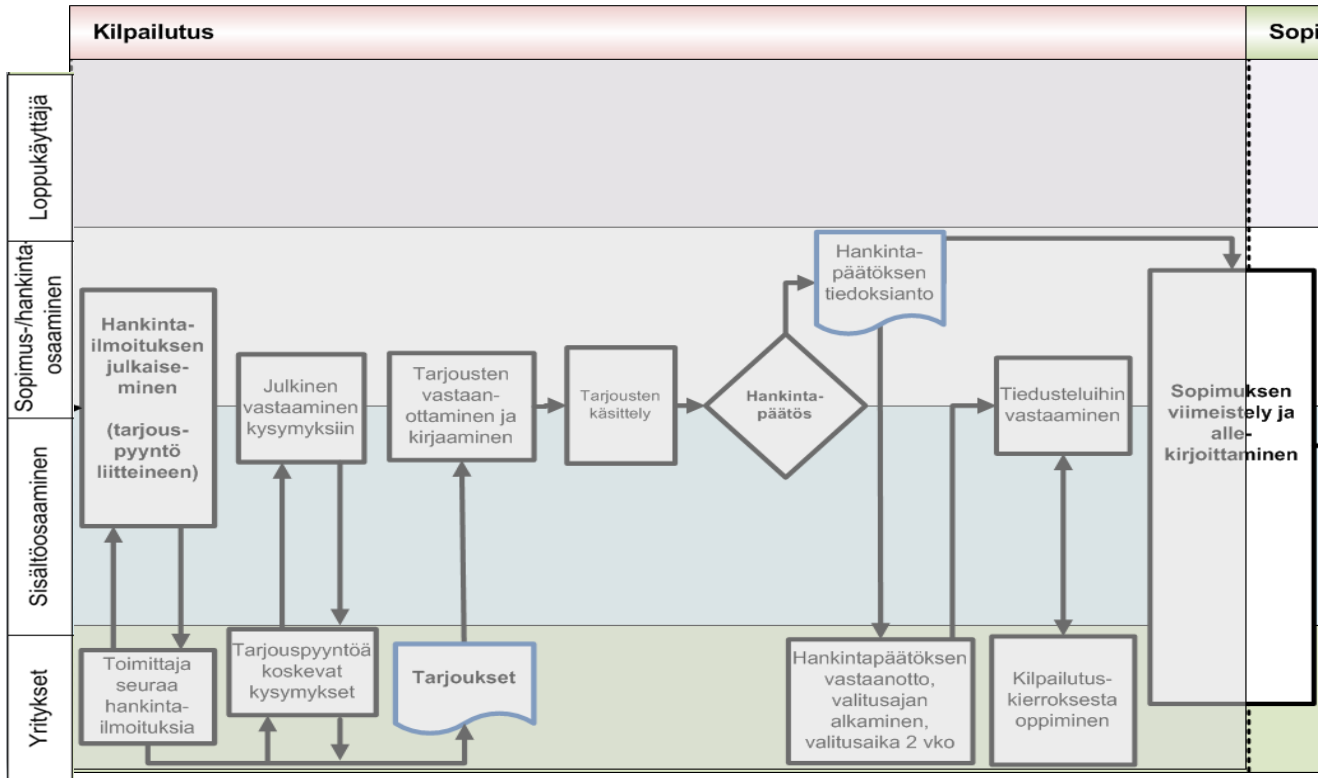
Prosessimallin vaakariveillä kuvataan neljän eri toimijatahon osallistumista hankintaprosessiin:

1. Loppukäyttäjä
2. Sopimus-/hankintaosaaminen
3. Sisältöosaaminen
4. Yritykset

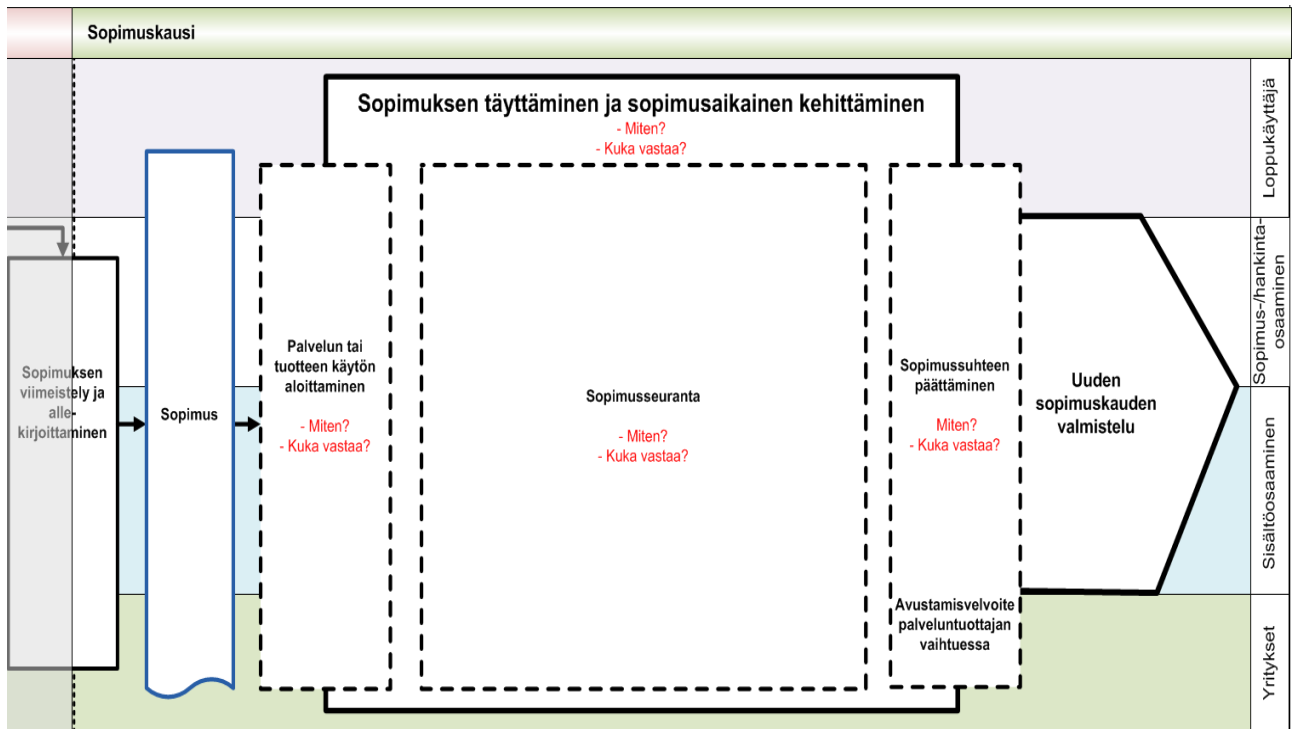
1. Sopimussuunnittelu- ja valmisteluvaihe

2. Kilpailutus

3. Sopimuskausi

MUISTIO

XXXXXXX -hankinta, toimittajan valinta

Aika: pp.kk.vvvv klo mm.tt – mm.tt

Paikka:

Osallistujat: A

B

C

1 Hankinnan kohde ja hankintakriteerit

Kyseessä oli ... hankinta seuraavin hankintakriteerein...

2 Tarjoukset pyydetty

Tarjouksia pyydettiin seuraavilta toimittajilta...

3 Saadut tarjoukset

Tarjoaja	Tarjouspyynnön mukainen	Hinta
Tarjoaja A		
Tarjoaja B		
Tarjoaja C		
Tarjoaja D		

Taulukko 1. Tarjoushinnat

4 Yhteispisteet (kokonaistaloudellisesti edullisin, käytetään jos hinnan lisäksi laatua pisteytetään)

Tarjoaja	Hinta	Ominaisuus	Ominaisuus	Ominaisuus	Kokonaispisteet
Tarjoaja A					
Tarjoaja B					
Tarjoaja C					
Tarjoaja D					

Taulukko 2. Kokonaispisteet.

Viltanlementie 1 A, PL 472
40101 Jyväskylä, FINLANDetunimi.sukunimi@gradia.fi
gradia.fiY-tunnus: 0208201-1
Kotipaikka: Jyväskylä

JYVÄSKYLÄN KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ

liite 2
2(2)

MUISTIO

5 Vertailun johtopäätös ja toimittajan valinta

Vertailun perusteella todetaan **Tarjoajan X** tarjous kokonaistaloudellisesti edullisimmaksi/hinnaltaan halvimmaksi.

Vertailun perusteella **Tarjoajan X** valitaan hankinnan toimittajaksi.

Allekirjoitus (budjettivastuullinen)

Allekirjoitus

Viltanlementie 1 A, PL 472
40101 Jyväskylä, FINLAND

etunimi.sukunimi@gradia.fi
gradia.fi

Y-tunnus: 0208201-1
Kotipaikka: Jyväskylä

Sähköisen Clouidia-kilpailutusjärjestelmän käyttöönotto

1. Mikä on roolisi Gradiassa tehtävissä hankinnoissa?

- päätän hankinnoista
- laadin tarjouspyyntöjä ja hoidan kilpailutuksia
- osallistun muuten hankintojen valmisteluun
-

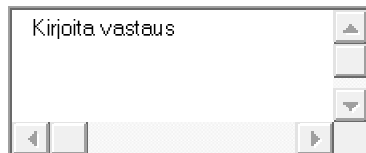
2. Olen tutustunut Gradian hankintaohjeeseen

- Kyllä
- En

3. Hankintaohje on mielestäni selkeä ja siinä on riittävästi tietoa

- Kyllä
- Ei

4. Jos ei, niin miten hankintaohjetta voisi parantaa?

5. Onko Gradian hankintoihin liittyvä tuki ja neuvonta riittävää?

- Kyllä
- Ei

6. Jos ei, niin minkälaista tukea ja neuvontaa haluaisit lisää?

Kirjoita vastaus

7. Teetkö pienhankintoja esim. pyytämällä tarjouksia puhelimitse tai sähköpostilla?

- Kyllä
- Ei

8. Tiedotettiinko sähköisen Cludia kilpailutusjärjestelmän käyttöönotosta riittävästi

- Kyllä
- Ei

9. Cludian Kilpailutuksen käyttö

- en käytä Cludiaa
- osallistun tarjouspyyntöjen tekoon
- osallistun tarjousten avaamiseen ja vertailuun
- laadin Cludialla hankintailmoituksia/tarjouspyyntöjä
- teen hankintapäätöksiä Cludian dokumenttien perusteella

10. Kuinka usein käytät Cludia Kilpailutusta (jotakin Cludian toimintoa)?

- vähintään kerran kuukaudessa
- 3- 4 kertaa vuodessa
- kerran vuodessa tai harvemmin

11. Jos olet käyttänyt järjestelmää tai osallistunut tarjouspyynnön laatimiseen ja/tai tarjousten vertailuun, niin ota kantaa seuraaviin Cludia Kilpailutuksen käyttöliittymää koskeviin väittämiin asteikolla 1-5, jossa 1 = täysin eri mieltä, ... 5 = täysin samaa mieltä

	1=Täysin eri mieltä	2	3	4	5=Täysin samaa mieltä
Käyttöliittymä on selkeä	☐	☐	☐	☐	☐
Käyttöliittymässä käytetyt termit ja symbolit ovat yksiselitteisiä	☐	☐	☐	☐	☐
Käyttöliittymässä on helppo navigoida eri toimintojen kesken	☐	☐	☐	☐	☐
Käyttöliittymä ohjaa riittävästi käyttäjää vaiheesta toiseen	☐	☐	☐	☐	☐
Eri toiminnot on helppo oppia	☐	☐	☐	☐	☐
Toiminnot on helppo muistaa tai palauttaa mieleen	☐	☐	☐	☐	☐

12. Ota kantaa seuraaviin Cludia Kilpailutuksen käyttöä koskeviin väittämiin asteikolla 1-5, jossa 1 = täysin eri mieltä, ... 5 = täysin samaa mieltä

	1=Täysin eri mieltä	2	3	4	5=Täysin samaa mieltä
Järjestelmän käyttöönotto on hankaloittanut hankintojen käytännön toteuttamista	☐	☐	☐	☐	☐
Järjestelmän käyttö nopeuttaa tarjouspyynnön laatimista	☐	☐	☐	☐	☐
Kokemukseni mukaan tarjoajat löytävät helposti sähköiset tarjouspyynnöt Tarjouspalvelusta	☐	☐	☐	☐	☐

	1=Täysin eri mieltä	2	3	4	5=Täysin samaa mieltä
Saatujen tarjousten vertailu on helpottunut järjestelmän käytöllä	☐	☐	☐	☐	☐
Kilpailutusten toteutus on tehostunut Cloudian myötä	☐	☐	☐	☐	☐
Järjestelmä helpottaa hankintapäätösten valmistelua	☐	☐	☐	☐	☐
Järjestelmän käyttö helpottaa koko hankintaprosessin hoitamista ja seuraamista	☐	☐	☐	☐	☐
Järjestelmän käyttö lisää hankintojen läpinäkyvyyttä ja tarjoajien tasapuolista kohtelemista	☐	☐	☐	☐	☐

13.Parannusehdotuksia Cloudia kilpailutusjärjestelmän käytön edistämiseksi

Kirjoita vastaus

◀
▶

14.Koen Cloudia Kilpailutuksen käyttöönoton myönteisenä uudistuksena.

- Kyllä
- Ei

15.Yleisarvosana Cloudia Kilpailutusjärjestelmälle

Liite 3. Kyselyn tulokset

Microsoft Forms

Sivu 1/6

Sähköisen Clouadia-kilpailutusjärjestelmän käyttöönotto

6
vastausta

60:01
Keskimääräinen vastaamisaika

Aktiivinen
Tila

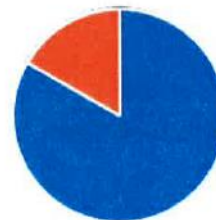
1. Mikä on roolisi Gradiassa tehtävissä hankinnoissa?

☐ päätän hankinnoista	1
☐ laadin tarjouspyyntöjä ja hoid...	3
☐ osallistun muuten hankintojen...	4
☐ Muu	0

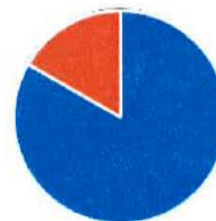
2. Olen tutustunut Gradian hankintaohjeeseen

☐ Kyllä	5
☐ En	1

3. Hankintaohje on mielestäni selkeä ja siinä on riittävästi tietoa

☐ Kyllä	5
☐ Ei	1

4. Jos ei, niin miten hankintaohjetta voisi parantaa?

0
vastausta

Uusimmat vastaukset
""
""

5. Onko Gradian hankintoihin liittyvä tuki ja neuvonta riittävää?

- Kyllä 6
- Ei 0

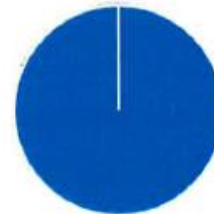
6. Jos ei, niin minkälaista tukea ja neuvontaa haluaisit lisää?

0
vastausta

Uusimmat vastaukset
""
""

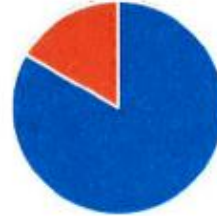
7. Teetkö pienhankintoja esim. pyytämällä tarjouksia puhelimitse tai sähköpostilla?

- Kyllä 6
- Ei 0

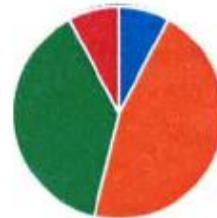
8. Tiedotettiin sähköisen Clouidia kilpailutusjärjestelmän käyttöönotosta riittävästi

● Kyllä	5
● Ei	1

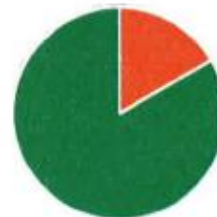
9. Clouidian Kilpailutuksen käyttö

● en käytä Clouidia	1
● osallistun tarjouspyyntöjen te...	6
● osallistun tarjousten avaamise...	5
● laadin Clouidialla hankintailmo...	1
● teen hankintapäätöksiä Clouidi...	0

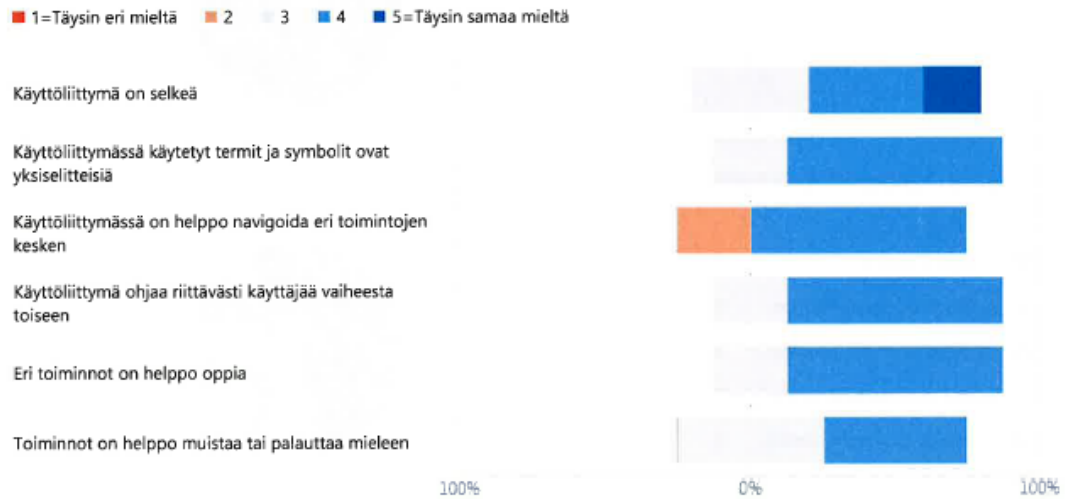

10. Kuinka usein käytät Clouidia Kilpailutusta (jotakin Clouidian toimintoa)?

● vähintään kerran kuukaudessa	0
● 3- 4 kertaa vuodessa	1
● kerran vuodessa tai harvemmin	5

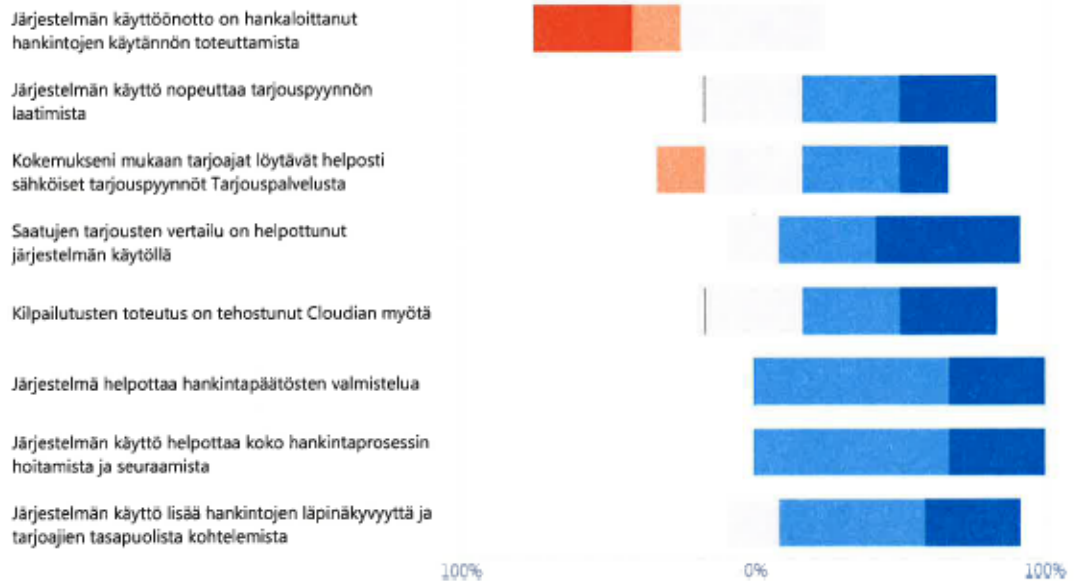

11. Jos olet käyttänyt järjestelmää tai osallistunut tarjouspyynnön laatimiseen ja/tai tarjousten vertailuun, niin ota kantaa seuraaviin Cludia Kilpailutuksen käyttöliittymää koskeviin väittämiin asteikolla 1-5, jossa 1 = täysin eri mieltä, ... 5 = täysin samaa mieltä

12. Ota kantaa seuraaviin Cloudia Kilpailutuksen käyttöä koskeviin väittämiin asteikolla 1-5, jossa 1 = täysin eri mieltä, ... 5 = täysin samaa mieltä

1=Täysin eri mieltä 2 3 4 5=Täysin samaa mieltä

13. Parannusehdotuksia Cloudia kilpailutusjärjestelmän käytön edistämiseksi

1
vastausta

Uusimmat vastaukset

""
""

14. Koen Cloudia Kilpailutuksen käyttöönoton myönteisenä uudistuksena.

● Kyllä 6
● Ei 0

15. Yleisarvosana Cloudia Kilpailutusjärjestelmälle

6

vastausta

4.00 Yleisarvosana